

การเสริมสร้างทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงาน
ชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
THE ENHANCEMENT OF DITTHADHAMMICATTHA FOR LIVING LIFE OF
CAMBODIAN WORKERS IN BANGRAK DISTRICT, BANGKOK

Ven. LIEU THUONG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

การเสริมสร้างทฤษฎีมีกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงาน
ชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

Ven. LIEU THUONG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

The Enhancement of Dittadhammicattha For Living Life of
Cambodian Workers in Bangrak District, Bangkok

Ven. Lieu Thuong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การเสริมสร้างทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาใน
เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

(พระมหาสมบรูณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระราชรัตน์มณี, ผศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

(พระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร, ดร.)

กรรมการ

(ดร.ศุกกฤต เดชะนามเมือง)

กรรมการ

(ดร.สุพิชฌาย์ พรพิชฌรงค์)

กรรมการ

(พระเทพสุวรรณเมธี, ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.สุพิชฌาย์ พรพิชฌรงค์
พระเทพสุวรรณเมธี, ดร.

ประธานกรรมการ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระเชื่อง ปวิตตปณฺโณ)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
- ผู้วิจัย** : Ven. LIEU THUONG
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ดร. สุพิชฌาย์ พรพิชญรงค์, ศศ.บ. (ภาษาไทย), บธ.ม. (บริหารธุรกิจ), ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
 - : พระเทพสุวรรณเมธี, ดร., ป.ธ.๘, พธ.บ. (ปรัชญา), ศศ.ม. (สันสกฤต), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และเสนอแนวทางการแก้ไขการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) กลุ่มประชากรคือ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๘๔ คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จากผลการศึกษา การเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมายและตั้งใจทำสุดความสามารถตน มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบ ต่อภาระหน้าที่ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ และไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์ดลบันดาล ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา รู้จักรักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนไม่ให้เสื่อมเสีย รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย รู้จักเก็บรักษาทรัพย์เงินทองที่หามาได้ และบริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) คอยแนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้ทำชั่ว เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้ ยกย่องและคนที่ควรสรรเสริญ เพื่อนเมื่อมีทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย เลือคบคนดีมีศีลธรรมและไม่คบคนที่ซุกซนไปในทางที่เสื่อมเสีย ด้านเลี้ยง

ชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ และมีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้

- Thesis Title** : The Enhancement of Ditthadhammicattha For Living Life of Cambodian Workers in Bangrak District, Bangkok
- Researcher** : Ven. Lieu thuong
- Degree** : Master of Arts (Buddhist Studies)
- Thesis Supervisory Committee**
- : Dr. Supitcha Pornpitchanarong, B.A. (Thai), M.B.A. (Business), M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)
- : PhraThepsuwanmetee, Dr., Pali VIII, B.A. (Philosophy), M.A. (Sanskrit), Ph.D. (Buddhist Studies)
- Date of Graduation** : March 13, 2018

Abstract

The purpose of this thesis was to study the strengthening virtues conducive to benefits in the present for leading a live of Cambodian workers in Bangrak, Bangkok, and study the problems, troubles and proposed solutions to improve the quality of life of Cambodian workers in Bangrak, Bangkok. This research was a quantitative study. The population samples were 384 Cambodian workers in Bangrak, Bangkok, and simple random sampling was used for this research. The instrument used in this research was a questionnaire constructed by the researcher.

The results were found that the strengthening virtues conducive to benefits in the present for leading a life of Cambodian workers in Bangrak, Bangkok. The level of diligence in research was more, they were diligent (Utthanasampada) in doing business in every fashion and had the goal and intention to do their best. Moreover, they also learned at all times, to be responsible for the duty assigned, not be exhausted with any obstacles and not hope for only the holy blessings. In aspect of respecting property (Arakkhasampada), was found that the Cambodian workers knew to keep working or studying. They also cherished the tools, saved little by little, kept possessions in a safe place, away from danger, and kept and manage money reasonably.

In aspect of associating a good friendship (Kalyanamittata), they told their friends not do evil. When their friends had any trouble, they could help them. They should be praised. When their friends were suffering, they also suffered. When their friends had a happy time, they felt happy. They selected to associate with good and moral friends and not to bring friends in the wrong way.

In aspect of leading living sustainably (Samajivita), they pay for food, clothing, home furnishings, based on their earning. They also controlled the spending appropriately, used the property usefully for living properly, kept saving for future benefits, enjoyed the available resources, and had the happiness based on the available resources.

กิตติกรรมประกาศ

เกล้าฯ ขอประทานโอกาสกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (สมศักดิ์ อุปสโม) เจ้าคณะใหญ่หนกลาง กรรมการมหาเถรสมาคม ประธานกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม เป็นอย่างสูง ที่พระเดชพระคุณฯ ได้เมตตาเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาขึ้น เพื่อให้โอกาสในการศึกษา อันส่งผลให้เกล้าฯ ได้เข้ามาศึกษาเป็นรุ่นที่ ๒

ขอกราบขอบพระคุณพระมหาโกมล กมล รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยดีนั้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระเทพสุวรรณเมธี (สุชาติ กิตติปญโญ) รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร เจ้าอาวาสวัดสุวรรณารามราชวรวิหาร ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างสูงที่เมตตาให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด ขอเจริญพรขอบคุณ ดร. สุพิชฌาย์ พรพิชฌนรงค์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาประสาทความรู้ในด้านต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คณะเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ และกัลยาณมิตรเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่น ๒ ทุกท่านที่ช่วยเป็นกำลังใจให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงตลอดจนเอื้อเพื่อข้อมูลในทำวิจัย ตลอดถึงผู้เป็นเจ้าของผลงานทางวิชาการอันทรงคุณค่าทุกท่าน ที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงประกอบในการทำวิจัยในครั้งนี้

คุณงามความดีในการศึกษาค้นคว้าและการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอน้อมนำมาบูชาสักการะแด่พระรัตนตรัย และบูชาคุณบุพการี บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดทั้งครูอาจารย์และท่านผู้เป็นเจ้าของตำราที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ยังผลให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในการศึกษาด้วยดี

Ven.LIEU THUONG

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ ความหมายของการประยุกต์ใช้	๘
๒.๒ ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์	๑๒
๒.๓ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	๑๕
๒.๓.๑ ความหมายของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	๑๕
๒.๓.๒ ความสำคัญของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	๑๖
๒.๓.๓ องค์ประกอบของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	๑๙
๒.๓.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	๒๕
๒.๔ ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา	๓๑
๒.๔.๑ แรงงานต่างด้าวในประเทศไทย	๓๑

	ช
๒.๔.๒ การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ	๓๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๒
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๔๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๔๓
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔๓
๓.๒.๑ ประชากร	๔๓
๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง	๔๓
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๔
๓.๓.๑ ลักษณะของแบบสอบถาม	๔๔
๓.๓.๒ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๔๕
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	๔๖
๓.๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๖
๓.๔.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	๔๗
บทที่ ๔ อภิปรายผล	๕๐
๔.๑ ข้อมูลทั่วไป	๕๑
๔.๒ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์	๕๒
บทที่ ๕ สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๖๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๖๖
๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป	๖๖
๕.๑.๒ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์	๖๗
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๖๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๗๒
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะด้านสังคมทั่วไป	๗๒
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป	๗๓
บรรณานุกรม	๗๔

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๗๗
ภาคผนวก ข	ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม	๘๖
ภาคผนวก ค	จดหมายเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๘
ภาคผนวก ง	ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๙๓
ภาคผนวก จ	รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๙๕
ประวัติผู้วิจัย		๙๖

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ ๔.๑	แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไป	๕๑
ตารางที่ ๔.๒	แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม	๕๒
ตารางที่ ๔.๓	แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)	๕๓
ตารางที่ ๔.๔	แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา)	๕๔
ตารางที่ ๔.๕	แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตตา)	๕๔
ตารางที่ ๔.๖	แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)	๕๕
ตารางที่ ๔.๗	เปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรเพศด้วยสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญชนิดที่แบบที่เป็นอิสระจากกัน (t-independent)	๕๖
ตารางที่ ๔.๘	แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) จำแนกตามตัวแปรอายุ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis Of Covariance:	๕๗

	ANOVA)	
ตารางที่ ๔.๙	แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์สิน (อารักขสัมปทา) จำแนกตามตัวแปรอายุ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)	๕๗
ตารางที่ ๔.๑๐	แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) จำแนกตามตัวแปรอายุ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)	๕๘
ตารางที่ ๔.๑๑	แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) จำแนกตามตัวแปรอายุ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)	๕๘
ตารางที่ ๔.๑๒	แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) จำแนกตามตัวแปร สถานภาพครอบครัว ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)	๕๙
ตารางที่ ๔.๑๓	แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์สิน (อารักขสัมปทา) จำแนกตามตัวแปรสถานภาพครอบครัว ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)	๕๙
ตารางที่ ๔.๑๔	แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) จำแนกตามตัวแปรสถานภาพครอบครัว ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)	๖๐
ตารางที่ ๔.๑๕	แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูฐธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) จำแนกตามตัวแปรสถานภาพครอบครัว	๖๐

- ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)
- ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีฆุณฐัฒมิกัถลประโยชนัถ่อการ ๖๑
 ดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัฒพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
 ด้านความขัฒหมันเพียร (อฎุณฐานสัฒปทา) จำแนกตามตัวแปร อาชีพ ด้วย
 สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)
- ตารางที่ ๔.๑๗ เปรียบเทียบคะแนนการเสริมสร้างทีฆุณฐัฒมิกัถลประโยชนัถ่อการดำเนิน ๖๑
 ชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัฒพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความ
 ขัฒหมันเพียร (อฎุณฐานสัฒปทา) เป็นรายคู่ระหว่างตัวแปรที่มีอาชีพต่างกัน
- ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีฆุณฐัฒมิกัถลประโยชนัถ่อการ ๖๒
 ดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัฒพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
 ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัฒปทา) จำแนกตามตัวแปรอาชีพ ด้วยสถิติ
 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)
- ตารางที่ ๔.๑๙ เปรียบเทียบคะแนนการเสริมสร้างทีฆุณฐัฒมิกัถลประโยชนัถ่อการดำเนิน ๖๒
 ชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัฒพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการ
 รักษาทรัพย์ (อารักขสัฒปทา) เป็นรายคู่ระหว่างตัวแปรที่มีอาชีพต่างกัน
- ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีฆุณฐัฒมิกัถลประโยชนัถ่อการ ๕๘
 ดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัฒพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
 ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัถยาณมิตตา) จำแนกตามตัวแปรอาชีพ ด้วยสถิติ
 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)
- ตารางที่ ๔.๒๑ เปรียบเทียบคะแนนการเสริมสร้างทีฆุณฐัฒมิกัถลประโยชนัถ่อการดำเนิน ๖๓
 ชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัฒพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหา
 คนดีเป็นมิตร (กัถยาณมิตตา) เป็นรายคู่ระหว่างตัวแปรที่มีอาชีพต่างกัน
- ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีฆุณฐัฒมิกัถลประโยชนัถ่อการ ๖๔
 ดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัฒพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
 ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) จำแนกตามตัวแปรอาชีพ ด้วยสถิติการ
 วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อชื่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาทศปิฎก ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ การอ้างอิงใช้ระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ตัวอย่างเช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๖/๑๐ หมายถึง ทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่ม ๑๐ ข้อ ๑๖ หน้า ๑๐ ฉบับ มจร.

พระสุตตันตปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
๑๑	ที.ปา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
๒๑	อง.จตุกก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๒	อง.ปญจก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๓	อง.อฎฐก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อฎฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๕	ขุ.ธ.	(บาลี) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมปทปาลี	(ภาษาบาลี)
	ขุ.ธ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินชีวิตในสังคมตามหลักพุทธธรรมของคนไทยและของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ปัจจุบันนี้ มีปัญหามากมายที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการ ดำเนินชีวิตของผู้คนทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง สาธารณสุข และวัฒนธรรม เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาด้วยคุณค่าของชีวิต ที่เกี่ยวกับความสุขและ ความทุกข์ ในสังคมปัจจุบัน ผู้คนโดยทั่วไปไม่ว่าจะอยู่ในระดับไหนในสังคม ในส่วนลึกแห่งจิตใจจะรู้สึก ขาดความมั่นใจในความปลอดภัย รู้สึกมีปมด้อย นับตั้งแต่คนทำงานใช้แรงงาน จนถึงคนที่ทำงานใช้สมอง นอกจากนี้ยังมีคนบางกลุ่มที่มีจิตสำนึกถูกเหยียดหยามคนที่ต่ำกว่า อ่อนแอกว่า ใจกว่า จนกว่า พร้อม ๆ กันนั้น ก็รู้สึก อิจฉาคนที่สูงกว่า ฉลาดกว่า รวยกว่า แข็งแรงกว่า และรู้สึกเกลียดชังพร้อมกันไป ขณะเดียวกันอีกด้านหนึ่ง สังคมปัจจุบันก็ช่วยให้คน ในสังคมหลงไหลไปกับกิเลสตัณหาต่าง ๆ เพราะว่า สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ยกย่องคนมีเงินมีอำนาจไม่ว่าคนเหล่านั้น จะได้ทรัพย์หรืออำนาจนั้นมาด้วย วิธีการอย่างไร หรือฉ้อฉลเพียงไหนก็ตาม

เหตุนี้เองสังคมจึงเต็มไปด้วยอบายมุขทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้คนจำนวนมาก ต้องการแสวงหาสะสมวัตถุกันมากขึ้น และเป็นการเพิ่มแรงกระตุ้นใน ฝ่ายอภุศลมูลให้เพิ่มทวีมากขึ้น ทำให้อาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น มีการเบียดเบียน รวมถึงมีการฆ่ากัน ตายมากขึ้น เพราะว่าคนในสังคมไทย ได้รับเอาอิทธิพลจากค่านิยมบ้าง รสนิยมบ้าง สมัยนิยมบ้าง และวัฒนธรรมหลายกระแสจากชาติต่าง ๆ ตามที่ปรากฏให้เห็นอยู่เสมอในสังคมปัจจุบัน ดังที่พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ว่า “สังคมไทยปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุเป็นอย่างมาก แต่การ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวหาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขที่แท้จริงของคนไทยไม่ คนนิยมวัตถุมีกิเลสมากขึ้น และสิ่งที่ขาดคือศีลธรรม สภาพสังคมที่ฟอนพะเพราะรับอิทธิพลอารยธรรมตะวันตก”^๑ พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงว่าถ้าสังคมใดมีการเคารพธรรม มีการประพฤติปฏิบัติธรรม จะเป็นสังคมที่มีความสงบสุข เป็นสังคมที่น่าปรารถนา เป็นสังคมที่น่าต้องการของทุกคน ซึ่งทุกคนใน สังคมมีการประพฤติปฏิบัติธรรมที่เสมอกัน ในเมื่อมีธรรมเสมอกันแล้ว ย่อมเป็นสังคมที่น่าดูและน่าอยู่

^๑ สุพัตรา สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘),

ด้วยประการทั้งปวง ในทางตรงกันข้าม ถ้าสังคมที่ปราศจากธรรม หรือมีธรรมที่ภาพ ปัญหาชีวิตและสังคมไทยปัจจุบัน เป็นปัญหาที่สะสมพอกพูนตามมาและเพิ่มมากยิ่งขึ้น ขณะนี้ กลายเป็นปัญหาอัน ใหญ่ของสังคมไทยยุคโลกาภิวัตน์ ปัญหาอันยิ่งใหญ่ คือ ปัญหาด้านสังคม จนอาจสรุปเป็นข้อความสั้น ๆ แต่น่าคิดอย่างยิ่งว่า “เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน”^๒ ยิ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้ก้าวหน้ามากเท่าใด และความเจริญด้านวัตถุมีมากเท่าใดสภาพด้านจิตใจ กลับเสื่อมลง จิตใจคนสับสน ว้าวุ่น คนชาติที่พึงทางใจครอบครัวที่เคยเข้มแข็ง กลับอ่อนแอ แดกแยก ชุมชน หมู่บ้าน ที่เคยเข้มแข็งก็ตกอยู่ในสภาพเดียวกัน ประเด็นปัญหาสังคมที่สำคัญพอสรุปสั้น ดังนี้^๓

๑. การมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุ แต่เกิดความเสื่อมทางด้านจิตใจ ค่านิยมและสังคมคนไทยประพุดติปฏิบัติที่แสดงถึงความเสื่อมทางจิตใจอย่างเห็นได้ชัดเจนหลาย ประการ เช่น นิยมวัตถุ นิยมความหรูหราฟุ่มเฟือย ยกย่องคนรวย โดยไม่คำนึงถึงว่าจะร่ำรวยมาได้ โดยวิธีใด เกิดการแข่งขันเอารอดเอาเปรียบ ไม่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม การเบียดเบียนเอารอดเอา เปรียบนี้นอกจากจะเบียดเบียนกันเองแล้ว ยังเบียดเบียนรุกรานธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ที่ดิน ป่าไม้ แม่น้ำ สภาพธรรมชาติ ถูกรุกราน ยึดครอง ถูกทำลาย สภาพน้ำเน่าเสีย สภาพคนจนอยู่ใน สลัมท่ามกลางตึกสูงอันหรูหราใหญ่โต สภาพความยากจนแร้นแค้นของคนในชนบท และสภาพ เสื่อม โทรมทางสังคม อันเกิดจากความเสื่อมทางจิตใจมีมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากปัญหายาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์และปัญหาอื่น ๆ รวมถึงการละเลยด้านศาสนา และประเพณี เป็นต้น

๒. ปัญหาอื่น ๆ ที่สืบเนื่องจากความเสื่อมทางด้านจิตใจและค่านิยม คือ (๑) ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างมากและอย่างรวดเร็ว (๒) ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคน จนมีมากยิ่งขึ้น คนรวยมีเพียงจำนวนเล็กน้อย แต่เป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติมากมาย ทำให้คนจนส่วนใหญ่ที่จนอยู่แล้วกลับยิ่งยากจนลงไปกว่าเดิมอีก (๓) ความเจริญกระจุกอยู่แต่ในเมืองไม่ได้กระจาย ออกไป ทำให้คนชนบทอพยพเข้าสู่เมืองเกิดปัญหาตามมาทั้งในชนบทและในเมือง (๔) ระบบราชการ ขาดประสิทธิภาพ เพราะปรับสภาพไม่ทันกับปัญหาสังคมที่ซับซ้อนในเมืองหลวงและในชนบท และ (๕) คนไทยส่วนใหญ่พื้นฐานการศึกษาอย่างน้อย ปรับตัวไม่ทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามาสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลนี้เองหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา จึงเป็นสัจธรรม ไม่ขึ้นอยู่กับการสมัย

^๒ มนูญ มุกข์ประดิษฐ์, **ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๙๘.

^๓ สุวิทย์ รุ่งวิสัย, **ปัญหาสังคม**, (เชียงใหม่: ดวงตะวันการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๖๙.

เป็น “อกาลิก” คือใครปฏิบัติตามเมื่อไร ก็ย่อมรับผลดีตามควรแก่การปฏิบัติเมื่อนั้น^๔ พระพุทธศาสนา ได้แสดงข้อปฏิบัติที่จะทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิต ประกอบการงานได้ในชีวิตปัจจุบัน แต่พุทธศาสนาไม่ได้มองข้ามปัญหาเรื่องปากท้องซึ่งเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังที่พระพุทธองค์ทรงตรัส ธรรมเทศนาแก่คนเลี้ยงโค ผู้ต้องการอาหารหลังจากเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานของตน เมื่อเขา รับประทานอาหารเสร็จแล้วพระพุทธองค์จึงทรงตรัสธรรมเทศนา เมื่อเขากลายจากความหิว และได้ฟัง ธรรมก็บรรลุธรรมเบื้องสูงในพระพุทธศาสนา^๕ ที่เป็นเช่นนี้เพราะความหิวเป็นโรคอย่างหนึ่งที่เป็น อุปสรรคต่อการบรรลุธรรมขั้นสูง

พุทธศาสนาตระหนักเป็นอย่างดีว่า ผู้ที่เป็นบัณฑิตอย่างแท้จริงเท่านั้น ที่สามารถตั้งมั่น อยู่ในศีลธรรมอันดีงามได้ โดยไม่คำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจจะเป็นอย่างไร แต่เป็นบุคคล ธรรมดาสามัญทั่วไป ปัญหาเรื่องปากท้องเป็นเรื่องที่จะต้องมาก่อนหรือคำนึงก่อนสิ่งอื่นโดยเฉพาะ อย่างยิ่ง ก่อนที่จะคำนึงถึงการปฏิบัติตามหลักศีลธรรม การเกณฑ์ให้คนที่ท้องกำลังหิว เสื้อผ้าไม่มีจะสวมใส่ ไม่มีแม้สำหรับจะซุกหัวนอน ปฏิบัติตามหลักศีลธรรมอย่างเคร่งครัดนั้นย่อมเป็นไปได้ ดังพุทธพจน์ว่า “ซิฆฉฉา ปรมา โรคา สงขารา ปรมา ทุกขา เอตฺ ญตฺวา ยถาภูตํ นิพพานํ ปรมํ สุขํ... แปลว่า ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง สังขารทั้งหลาย เป็นทุกข์อย่าง บัณฑิตรู้เรื่องนี้ตามความเป็นจริงแล้ว ย่อมทำ นิพพานให้แจ้ง เพราะนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง”^๖

พระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธวัตถุหรือความต้องการทางกาย แต่เห็นว่ามนุษย์ควรมีวัตถุเท่าที่จำเป็นต่อร่างกาย หรือเพียงให้ร่างกายเป็นอยู่ได้เท่านั้น พระพุทธศาสนาไม่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มนุษย์พอกพูนและแสวงหาจนเกินขนาด แต่สิ่งที่พระพุทธศาสนาให้ความสนใจเป็นเรื่องของความทุกข์และความดับทุกข์ พระพุทธศาสนาเน้นเรื่อง ความสุขที่ชาวบ้านควรพยายามทำให้เกิดขึ้นแก่ตนเองเสมอ สิ่งแรกที่ต้องทำ คือ การทำงาน สร้างฐานะ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ (เงินทอง) อัน จะบันดาลให้มีความสุข เมื่อมีทรัพย์ ต้องรู้จักใช้จ่ายบำรุงตนเอง ครอบครัว ให้พอเหมาะพอควร ไม่ ตระหนี่เกินไป ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป คือ ไม่เกินตัว และให้มีเหลือเก็บไว้บ้าง ไม่เป็นหนี้อย่าพยายาม ก่อ หนี้ยืมสินผู้อื่น และการประกอบอาชีพสุจริต การทำงานหาเลี้ยงชีพ ต้องเป็นงานที่ต้องสุจริตไม่ผิด กฎหมาย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้สังคม^๗

^๔ สุขีพ ปุณฺณานุภาพ, วคิน อินทสรส และสุนทร ฌ รังสี, โลกของเรา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สัมพันธ์การพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๔๗-๔๘.

^๕ มหามกุฏราชวิทยาลัย, ธรรมปทฎฐกถา ฉฎฐฎ ภาโค, (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๙๕.

^๖ ชู.ธ. (บาลี) ๒๕/๒๐๓/๕๒., ชู.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๐๓/๙๕.

^๗ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต: พุทธจริยธรรม เพื่อชีวิตที่ดีงาม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร: กองทุนอริยมรรค, ๒๕๔๕), หน้า ๔๑.

การนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวกัมพูชา ในสังคมปัจจุบัน คือ พุทธศาสนิกชนต้องมีความรู้จักพอประมาณ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้แก่ พุทธศาสนิกชนว่า ควรรู้จักประมาณในการรับและการบริโภค ในที่นี้ก็เพื่อให้พุทธศาสนิกชนชาวโลกนั้นเป็นผู้พอใจตามที่ตนมี ตนได้ก็เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในประเทศไทย ได้แสดงหลักการสำหรับเป็นกรอบในการ รับและการใช้จ่ายไม่ว่าจะเป็นแบบเข้มข้น หรือ แบบผ่อนปรน พระพุทธศาสนาสอนให้คนรู้จักในการรับ และการใช้จ่ายนั้นก็เพื่อให้คนเหล่านั้นพ้นทุกข์ มีคนจำนวนมากที่เข้าถึงได้ (โลกุตตรสุข) แต่ก็มีคนจำนวนมากเช่นเดียวกันที่พอใจที่จะใช้ชีวิตแบบชาวโลก โดยแสวงหาความสุขในโลกและยินดีที่ได้รับ ความทุกข์ที่แฝงอยู่ในสุขแบบโลก (โลกียสุข)

พระพุทธศาสนาในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนการสอนไปจากอดีตที่มุ่งสอนให้หลุดพ้นเข้านิพพาน แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าพระพุทธศาสนาไม่สอนให้คนหลุดพ้นเข้าสู่นิพพาน พระพุทธศาสนายังมุ่งสอนให้คนหลุดพ้นเข้าสู่นิพพานเหมือนเดิม เพียงแต่หันมาสอนให้สร้างสรรคนให้เป็นคนดีเพื่อความสงบสุขของสังคม และความสงบใจให้เป็นพื้นฐานให้กับบุคคลก่อน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะสถานการณ์ทางโลกได้เปลี่ยนไป วิถีชีวิตของคนก็เปลี่ยนไป ดังนั้น จุดหมายหลักของพระพุทธศาสนานั้นก็ยังสอนเพื่อให้คนพ้นทุกข์ คือเข้าสู่นิพพานเป็นจุดสูงสุดและพ้นทุกข์กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของจริยธรรมแบบโลกปัจจุบัน

การแสวงหาปัจจัยให้พอแก่ความต้องการของชีวิต หรือมีวัตถุพร้อมบริบูรณ์ก็ตามมิใช่เป็นจุดหมายในตัวของมันเอง เพราะมันเป็นเพียงขั้นศีล เป็นเพียงวิธีการขั้นตอนหนึ่งสำหรับช่วยให้ก้าวต่อไปสู่จุดหมายที่สูงกว่า คือเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความมีชีวิตดีงามและการประสพสุขที่ประณีตยิ่งขึ้นไปไม่ได้มีกันทุกคน คนบางคน มีความต้องการวัตถุเพียงพอที่พอเป็นอยู่แล้วก็สามารถหันไปมุ่งเน้นด้านการพัฒนาคุณภาพจิตและ ปัญญาแต่บางคนยังไม่พร้อมชีวิตของเขายังต้องขึ้นต่อวัตถุมากกว่า เขาจึงต้องแสวงหาปัจจัยให้พอแก่ความต้องการของชีวิต เพื่อให้การเป็นอยู่ของเขาไม่เป็นเหตุเบียดเบียนผู้อื่น และให้เป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนั้นบางคนเมื่อพร้อมพร้อมบริบูรณ์แล้วยังสละปัจจัยเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้ดี การมีทรัพย์มากมายของเขาก็เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์

ดังนั้น จึงเป็นเหตุผลสำคัญทำให้ผู้วิจัย สนใจศึกษาหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะในคัมภีร์พระพุทธศาสนา มีหลักการอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทำการศึกษาถึง วิธีการปฏิบัติตนตามหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะ อีกทั้งเพื่อเป็นเหตุปัจจัยต่อการวิเคราะห์ถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะประโยชน์ในการปฏิบัติประจำชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เพราะหากบุคคลในสังคมมีความเข้าใจในหลักธรรมทฤษฎีธรรมมิกัตถะเป็นอย่างดีแล้ว

ย่อม สามารถที่จะนำไปปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาของตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ทั้งยาม เหตุการณ์บ้านเมืองปกติ หรือแม้ยามเหตุการณ์บ้านถึงคราววิกฤตจากภัยธรรมชาติก็ตาม อีกทั้งยัง ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อครอบครัว ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ ได้อย่างยั่งยืนสืบต่อไปใน ภายภาคหน้าได้เป็นอย่างดี

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ แรงงานชาวกัมพูชาใช้หลักทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ปัจจัยอะไรที่มีผลต่อการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้ คือ

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาค้นคว้าถึงหลักทัศนคติมีกี่ประการ ได้แก่ ๑. อุฏฐานสัมปทา ความถึง พร้อมด้วยความหมั่น ๒. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา ๓. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี ๔. สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อศึกษาการเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามหลักทัศนคติมีกี่ประการของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตเอกสารของการวิจัยไว้ ๒ ด้าน ดังนี้

๑) ข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ พระไตรปิฎกฉบับ ภาษาไทย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อรรถกถา

๒) ข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ เอกสารทางวิชาการ บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสังคหวัตถุที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น คือปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว อาชีพ

๒) ตัวแปรตาม คือ มี ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑. อุภูฐานสัมปทา ๒. อารักขสัมปทา ๓. กัลยาณมิตตตา ๔. สมชีวิตา

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน ๙๙,๔๒๑ คน^๘

๒) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในการวิจัยครั้งนี้โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (R.C. Krejcie and D.W. Morgan) ทำการเก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถาม มีระดับความเชื่อมั่นที่ ๙๕% ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๘๔ คน^๙

๑.๔.๖ ขอบเขตด้านเวลา

เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐ รวม ๓ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีเพศต่างกัน มีการนำทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีอายุต่างกัน มีการนำทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีอาชีพต่างกัน มีการนำทฤษฎีธัมมิกัตถ

^๘ กรมการจัดหางาน, สถิติแรงงานต่างด้าว <https://www.thairath.co.th/content/๑๒> สิงหาคม ๒๕๖๐. [๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑].

^๙ ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: บิสนิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีรายได้ต่างกัน มีการนำทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ หมายถึง หลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันอันประกอบไปด้วย ๔ อย่าง คือ

อุฏฐานสัมปทา หมายถึง ความขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่การงานประกอบอาชีพ ที่สุจริต

อารักขสัมปทา หมายถึง การเก็บครอบครองรักษาทรัพย์ที่หามาได้โดยสุจริต

กัลยาณมิตรตตา หมายถึง มีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่วความเป็นผู้มีเพื่อนดี หรือความมีเพื่อนเป็นคนดี

สมชีวิตา หมายถึง เลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ ไม่ให้ฝืดเคืองนัก ไม่ให้ฟุ่มเฟือย การเลี้ยงชีวิตสม่าเสมอหรือพอเหมาะพอดี

ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา หมายถึง คนที่มาทำงานอยู่ในประเทศไทย เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

การดำเนินชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตอันเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขในโลกนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข ๔ อย่าง คือ (๑) สุขอันเกิดจากการมีทรัพย์ (๒) สุขอันเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ (๓) สุขอันเกิดจากการไม่เป็นหนี้ และ (๔) สุขอันเกิดจากการปฏิบัติตนในสิ่งที่ไม่เป็นโทษ และความสุขใน โลกหน้าโดยมีสุคติภูมิเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๒ ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างการทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่องการเสริมสร้างที่ภูธรมิถัดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งหัวข้อเรื่องดังนี้

- ๒.๑ การประยุกต์ใช้
- ๒.๒ ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์
- ๒.๒ หลักที่ภูธรมิถัดประโยชน์
- ๒.๓ ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในประเทศไทย
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ ความหมายของการประยุกต์ใช้

การประยุกต์ หมายถึง การนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ โดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานะที่เฉพาะเจาะจง “บางสิ่ง” ที่นำมาใช้ ประโยชน์นั้น อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้า กับบริบทแวดล้อม ที่เป็นอยู่อย่าง เหมาะสม นอกจากนี้ “บางสิ่ง” นั้นอาจเป็นวัตถุประสงค์ของที่นำมาออกเหนือ บทบาทหน้าที่เดิม ให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ การประยุกต์เป็นการนำทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไปปรับใช้ให้เกิด ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ มักมีการประยุกต์ภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ใน การนำไปใช้จริง ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เพราะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า การประยุกต์เป็นการนำสิ่งหนึ่ง หรือแนวคิดหนึ่ง มาปรับใช้ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์จึงแตกต่างจากการลอกเลียนแบบ การลอกเลียนแบบ การนำสิ่งที่อยู่ในบริบทหนึ่งมาใช้ในอีกบริบทหนึ่ง ทั้ง หลักการ วิธีการ และรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ในบริบทที่แตกต่างกัน คนที่คิดเชิงประยุกต์ได้ดีจะสามารถนำ สิ่งหนึ่งมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างลงตัว โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น

การคิดเชิงประยุกต์ หมายถึง ความสามารถในการนำบางสิ่งมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ บริบทสภาพแวดล้อม และเวลาในขณะนั้น เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การประยุกต์อาจทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ โดยทิศทางใหม่ ทั้งนี้อาจไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด แต่เป็นการพยายามคิด เพื่อหาทางใช้ประโยชน์ของสิ่งที่มีอยู่มากกว่าเดิม เพื่อใช้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

การคิดเชิงประยุกต์อาจเข้าไปมีบทบาทสำคัญต่อการคิดสร้างสรรค์ โดยในขั้นแรกของการคิดสร้างสรรค์มักจะเริ่มต้นด้วย การระดมความคิดใหม่ ๆ ที่หลากหลาย เน้นปริมาณความคิดมากกว่าคุณภาพ ความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นมาได้นั้นอาจจะมีความคิด ในเรื่องของการนำของ สิ่งหนึ่ง มารวมกับอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เป็นสิ่งใหม่ที่ตอบสนองวัตถุประสงค์นั้นได้เช่น ผลิตเป็นสินค้าใหม่ที่นำ จะจำหน่ายได้ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย วิธีการที่แปลกใหม่ เป็นต้น

การคิดเชิงประยุกต์ทำหน้าที่เป็นเหมือนขั้นที่สองของการคิดสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ใน การนำมาใช้ความเหมาะสม เมื่อนำมาใช้ในบริบทนั้น ๆ และพิจารณาว่าควรนำส่วนใดมาใช้ ควรปรับเปลี่ยนอย่างไร รวมถึงการวิเคราะห์ว่า เมื่อนำมาใช้แล้ว จะเกิดผลดีผลเสียอย่างไร คนที่ช่างคิดสร้างสรรค์มักจะเป็นนักคิดเชิงประยุกต์ที่ประสบความสำเร็จด้วย ผลงานสร้างสรรค์จำนวนมากไม่น้อย ในโลกเป็นผลผลิตของการคิดเชิงประยุกต์ การคิดเชิงประยุกต์จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความยืดหยุ่นทางความคิด พยายามฝึกให้ไม่ยึดติดกับบทบาทหน้าที่เดิม ๆ แต่สามารถขยายขอบเขตเพื่อใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

การไม่คิดเชิงประยุกต์อย่างรอบคอบอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น สิ่งที่มีลักษณะเป็นแนวคิดเชิงนามธรรมอันได้แก่ แนวคิดเพื่อ แก้ปัญหาใด ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น กรอบแนวคิดทางคุณธรรมหรือแนวคิดใดๆก็ตามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้คนปฏิบัติตาม จำเป็นต้องมีการประยุกต์ เป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น ออกเป็นกฎหมายระเบียบปฏิบัติข้อบังคับ มีรูปแบบปฏิบัติ วิธีการ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามแนวคิดนั้น แต่แนวคิดเชิงนามธรรมจำนวนมาก ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ใน ภาคปฏิบัติได้ด้วย สาเหตุประการสำคัญ อันได้แก่ ขัดแย้งกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความต้องการของผู้ปฏิบัติ หรือไม่เหมาะสมกับยุคสมัย เป็นต้น

ดังนั้น การนำแนวคิดใด ๆ สู่ภาคปฏิบัติจำเป็นต้องมีการประยุกต์สิ่งนั้นเพื่อให้คนยอมรับในหลักการ เห็นพ้องกันในแนวคิดก่อน จนกระทั่ง ยินดี ที่จะปฏิบัติร่วมกัน การประยุกต์แนวคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรมสู่ความเป็นรูปธรรมนี้ จำเป็นต้องใช้การคิดเชิง ประยุกต์อย่างเหมาะสม เพื่อให้แนวทางปฏิบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติเข้าใจ และสามารถกระทำตามได้ เช่น หากต้องการให้ คนสวมหมวกกันน็อค ต้องเริ่มตั้งแต่การรณรงค์ให้คนเห็นความสำคัญของ การสวมหมวกกันน็อค โดยการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การจัดการรณรงค์

เผยแพร่ความรู้ การชี้ให้เห็นความสำคัญของชีวิต การเห็นคุณค่าความปลอดภัย อาจจะใช้วิธีการอ้างสถิติผู้เสียชีวิต เนื่องจากอุบัติเหตุลักษณะนี้ และผลเสียที่จะเกิดขึ้นแก่ครอบครัว หลังจากนั้น อาจจะต้อง สนับสนุนการผลิตหมวกกันน็อก ที่ได้มาตรฐาน ในราคาต่ำเพื่อที่ประชาชนจะเป็นเจ้าของได้ วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้เกิด การยอมรับได้ง่ายกว่าการออกกฎหมายบังคับใช้ทันที การพัฒนาวิธีคิดเชิงประยุกต์จะเน้นการพัฒนาความสามารถ ในการนำมาใช้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากบริบทขณะนั้นเป็นสำคัญ

การคิดเชิงประยุกต์เป็นการพัฒนาทักษะการคิดที่สำคัญอีกมิติหนึ่ง จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลสำคัญหลายประการ อาทิ

การคิดเชิงประยุกต์ช่วยลดข้อจำกัดในการแก้ปัญหาของสมองคนที่ความคิดไม่ยืดติดกับบทบาทหน้าที่จะคิดเชิงประยุกต์ได้ดี เพราะจะมีมุมมองที่หลากหลาย สามารถประยุกต์สิ่งๆ เดียวให้สามารถ ปรับใช้ได้หลาย ๆ บริบทสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยไม่ขึ้นอยู่กับว่าเคยใช้มาก่อนหรือไม่ จึงทำให้แก้ปัญหาได้ดีกว่าคนอื่น เพราะมีทางออกที่ไม่จำกัด นอกจากนี้ การคิดเชิงประยุกต์ยังช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วมากขึ้น เพราะไม่ยึดติดกับ วัตถุประสงค์หรือ บทบาทหน้าที่ของสิ่งนั้น ทำให้ไม่มีคำตอบที่ชัดเจน แต่เราจะพยายามค้นหา ความเป็นไปได้จากสิ่งที่มีอยู่ และนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในเวลานั้นได้ การคิดเชิงประยุกต์ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่แตกต่าง

แนวคิดดี ๆ หากเราไม่ประยุกต์เข้ากับบริบทให้เหมาะสมอาจจะประสบความสำเร็จล้มเหลวเมื่อนำมาใช้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับ วิถีชีวิต ประจำวัน ความเคยชินค่านิยมของผู้ปฏิบัติ ไม่เหมาะสมกับช่วงเวลา สถานการณ์หรือขัดกับบริบทความเคยชินของสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมภายใต้บริบทแวดล้อมที่แตกต่างกัน เพื่อให้คนสามารถรับแนวคิดที่เราต้องการนำเสนอได้

การคิดเชิงประยุกต์ช่วยเพิ่มศักยภาพของการคิดสร้างสรรค์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นการระดมความคิดที่แตกต่างหลากหลาย เป็นความคิดนอกกรอบวงความคิด หรือความรู้เดิม ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ที่ใช้การได้ดี และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งของการคิดสร้างสรรค์เกิดจากการประยุกต์สิ่งหนึ่ง เข้ากับอีกสิ่งหนึ่ง จนกลายเป็นสิ่งใหม่ ที่ไม่เคยมีมาก่อน

การคิดเชิงประยุกต์ช่วยให้ลดการลอกเลียนแบบลดอาการวิหยาหล้อมคอก การคิดเชิงประยุกต์จะช่วยให้เราไม่ด่วนฉกฉวยความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งมาใช้ แต่ช่วยให้เกิดการคิดใคร่ครวญว่าจะนำมาใช้อย่าง เหมาะสม ได้อย่างไร ซึ่งจะช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมาภายหลัง เนื่องจากก่อนที่จะนำสิ่งใดมาประยุกต์ใช้จะต้องมีการคิดพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบก่อน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมมากที่สุดเป้าหมายใหม่ วัตถุประสงค์ใหม่ จึงช่วยป้องกันการเกิดปัญหา เมื่อต้องนำสิ่งใด สิ่งหนึ่งมาใช้

การคิดเชิงประยุกต์เป็นแนวทางนำไปสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ การมีเครื่องมือที่ประยุกต์ประโยชน์จากความรู้อื่น ๆ มาใช้จะช่วยพัฒนาความก้าวหน้าในสาขาวิชานั้น ๆ หรือพัฒนานวัตกรรมของ สิ่งประดิษฐ์ ต่างๆ ให้ทันสมัยต่อไปได้อย่างไม่หยุดยั้งอย่างไรก็ตาม การที่เราจะเป็นนักคิดเชิงประยุกต์ที่ดีได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนา ทักษะ และนิสัยต่าง ๆ เหล่านี้ให้สอดคล้องเหมาะสมด้วย อาทิ

(๑) เป็นนักพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง นักพัฒนาที่มีความปรารถนาที่จะทำให้สิ่งที่มีอยู่ดีขึ้นอยู่เสมอ เป็นคนที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่พยายาม ตรวจสอบอยู่เสมอว่ามีอะไรต้องได้รับการแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้างหรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นคนที่ช่างสังเกต ช่างเรียนรู้ และพยายามดึง ส่วนดี ที่พบเห็นจากภายนอกมาปรับใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาสิ่งที่ตนเองมีอยู่ให้ดีขึ้น

(๒) เป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ความจำกัดของทรัพยากร ทำให้นักเศรษฐศาสตร์พยายาม ใช้สิ่งที่มีอยู่อย่าง คุ้มค่าที่สุด เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด

(๓) ใช้ความรู้คู่การเรียนรู้ ความรู้ที่เราจะมีจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานิสัยการคิดเชิงประยุกต์ ถ้าเราเป็นคนที่ไม่เพียง แต่มีความรู้แต่ตั้งมั่นที่จะใช้ความรู้นั้นประยุกต์ใช้ประโยชน์ในบริบทต่าง ๆ ในแง่มุมใหม่ ๆ โดยต่อยอดพัฒนาความรู้ที่ตนมีอยู่

(๔) ยืดหยุ่น และแฉะบวก นักคิดเชิงประยุกต์ต้องเป็นคนที่มีความยืดหยุ่นทางความคิด ไม่ยึดติดใน กรอบบทบาทหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของสิ่งใด และต้องเป็นคนที่มีความคิดแฉะบวก พยายามหาสิ่งที่พอจะช่วยแก้ปัญหาได้คัดเลือก คุณสมบัติที่พอจะทดแทนกันได้ แม้จะไม่เต็มร้อย เปอร์เซ็นต์ แต่ยอมช่วยให้ปัญหาในเวลานั้นลดน้อยลงไปได้

(๕) มีความสามารถในการคิดมิติอื่น ๆ การคิดเชิงประยุกต์เกี่ยวข้องกับการคิดในมิติอื่น ๆ อย่างแยกกันลำบาก เพราะการประยุกต์เรื่องใด ๆ มาใช้จำเป็นต้องพึงพาการคิดในมิติอื่น ๆ ร่วมด้วย อาทิ

ความสามารถในการคิดเชิงมิติอื่น ๆ จะช่วยในการค้นหาสิ่งที่จะนำ มาใช้ประยุกต์ได้อย่างรวดเร็ว การหาสิ่งทดแทนจะรวดเร็วขึ้นมาก

ความสามารถในการคิดเชิงเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ในด้านต่าง ๆ เพื่อคัดเลือกสิ่งที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ตอบสนองต่อ วัตถุประสงค์มาใช้ประโยชน์ได้

ความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์คิดแตกแขนงความรู้ที่มีอยู่ให้ขยายในขอบเขตที่จะนำไปใช้กับคนกลุ่มต่าง ๆ คนในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางมากที่สุด เพื่อให้สิ่งนั้นสามารถได้รับการนำ ไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายภายใต้สถานการณ์นั้น

ความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์สามารถแยกแยะส่วนประกอบหรือความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของสิ่งนั้นเพื่อให้ดึงส่วนประกอบ หรือหลักการที่เกี่ยวข้องมาตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อช่วยให้ได้การมองในมุมตรงกันข้ามหาจุดอ่อนจุดที่ต้องการแก้ไขของสิ่งให้นำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์

(๖) รอบคอบแต่กล้าเสี่ยง ผลผลิตของการคิดเชิงประยุกต์เรียกได้ว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับบริบทใหม่ที่เกิดขึ้นการนำมาใช้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ความสอดคล้องเหมาะสมของปัจจัยต่างๆ ภายใต้บริบทใหม่นั้นด้วยซึ่งอาจจะมีคามผิดพลาดล้มเหลวเกิดขึ้นได้ นักคิดเชิงประยุกต์จึงต้อง มีความรอบคอบ ในการคิดวิเคราะห์วิจัยหรือองค์ประกอบที่มีความแตกต่างกัน และ ประสบสิ่งที่ต้องการนำมา ใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม กับบริบทใหม่ทดสอบความเป็นไปได้ก่อนที่จะนำมาใช้จริง มิฉะนั้นแทนที่จะช่วยแก้ปัญหาอาจจะทำให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้นมากขึ้นอีกก็เป็นได้

นักคิดเชิงประยุกต์ต้องมีความกล้าเสี่ยง โดยตระหนักว่าแม้มีการตรวจสอบอย่างรอบคอบแล้ว แต่เมื่อนำมาใช้ประโยชน์จริงแล้ว อาจมีปัญหาที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นได้ นักคิดเชิงประยุกต์ต้อง ไม่เป็นคนที่ท้อแท้หรือล้มเลิกอะไรง่าย ๆ แต่ต้องเป็นคนที่พร้อมจะเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมในหลาย ๆ ครั้งอาจต้องลองผิดลองถูกหลายครั้ง จึงจะประสบความสำเร็จ แต่ต้องคิดแง่บวกอยู่เสมอว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นแม้จะดูช้าไปสักหน่อยแต่เป็นสิ่งที่คุ้มค่าแก่การรอคอยเสมอ^๑

๒.๒ ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์

พฤติกรรม คือ กิริยาของสิ่งมีชีวิตที่แสดงออกมาเพื่อตอบสนอง ต่อสิ่งเร้า อันเป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อการอยู่รอดของชีวิต ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ตัวกระตุ้นที่เหมาะสมกับความพร้อมภายในร่างกายของสัตว์ ทำให้สัตว์ปลดปล่อยพฤติกรรมออกมาได้เรียกว่า ตัวกระตุ้นปลดปล่อย (Releasing Stimulus) วงจรกระแสประสาทที่ไวต่อตัวกระตุ้นปลดปล่อย เรียกว่า กลไกการปลดปล่อยพฤติกรรม (Releasing Mechanism)

^๑ อรวรรณ รุ่งศิริพันธ์พร, “การคิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking)” แหล่งที่มา: https://www.novabizz.com/NovaAce/Intelligence/Thinking_Applicative.htm [๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑].

เมธาวี อุดมธรรมานุภาพ กล่าวว่า “พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมของบุคคลที่เป็นรูปธรรม เช่น การกระทำ การตอบโต้กับสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมภายในจิตใจที่เป็นนามธรรม เช่น ความคิด ความรู้สึก”^๒

ดังนั้น พฤติกรรม คือ การกระทำ หรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า เช่น การกระทำ การตอบโต้กับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

พฤติกรรมมนุษย์ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา และใจ แต่ที่เห็นได้ง่าย ๆ คือ พฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น การแสดงความเห็นแก่ตัวการทำทุจริตต่าง ๆ และการแสดงวาจาทุจริต เป็นต้น พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้เป็นการกระทำที่สุจริต และการแสดงวาจาที่สุจริตหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่านิสัยชอบทำกรรมชั่วของคนจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง แก้ไขให้มีนิสัยชอบทำแต่กรรมดีเท่านั้นและ อะไรคือสาเหตุปัจจัยที่ทำให้คนเรามีนิสัยชอบทำแต่กรรมชั่ว เหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราชอบทำกรรมชั่วก็คือความคิดผิด ๆ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากความเห็นผิดอีกต่อหนึ่ง ความเห็นผิดนี้มีศัพท์ทางธรรมว่า มิจฉาทิฐิ ความเห็นผิดนี้เกิดจากจิตใจ ที่ตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส ๓ ตระกูล คือ โลภะ โทสะ โมหะ บุคคลใดก็ตามที่มีความเห็นเป็นมิจฉาทิฐิ ย่อมจะก่อแต่ความชั่วเป็นนิสัยสันดาน พฤติกรรมเช่นนี้นอกจากจะนำความทุกข์ความเดือดร้อน มาสู่ตัวบุคคลผู้ก่อกรรมชั่วเองและสังคมโดยรวมในโลกนี้แล้ว บุคคลผู้นั้นยังต้องไปรับโทษทัณฑ์อย่างสุดแสนสาหัส อีกนานแสนนานในโลกหน้าอีกด้วย^๓

การแสดงออกทางกายวาจาของมนุษย์เรียกว่าพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งเป็นผลมาจากการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ การกระทำของมนุษย์อาจสังเกตเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ การกระทำทางกาย เช่น การยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น เรียกว่า “กายกรรม” การกระทำทางวาจา ได้แก่ การพูด สนทนา การชักทายและการสั่งสอน เป็นต้น เรียกว่า “วจีกรรม” ส่วนการกระทำที่ซับซ้อนมากขึ้นยากต่อความเข้าใจต้องติดตามสังเกต วิเคราะห์ ตีความ และประเมินค่าเป็นการกระทำทางใจ เช่น การคิด การจำ การลืม การเรียนรู้ แรงจูงใจ เจตคติ ความเมตตาหรือความรัก เป็นต้น เรียกว่า “มโนกรรม” พฤติกรรมของมนุษย์ทั้ง ๓ ลักษณะมิได้อยู่แยกจากกัน แต่ทำงานผสมผสานเป็นจริงหรือจริยาตามลักษณะความประพฤติที่ทำอยู่ประจำอยู่ในสันดานพื้นเพ

^๒ เมธาวี อุดมธรรมานุภาพและคณะ, **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙), หน้า ๑.

^๓ พระภิกษุวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), **คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๖๔-๑๖๕.

จิตใจ หรือลักษณะอุปนิสัย ๖ ประเภท คือราคะจิต โทสะจิต โมหะจิต สัทธาจิต พุทธิจิต วิตกจิต
๔

พฤติกรรมของมนุษย์นั้น สามารถพัฒนาได้ พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงรูปแบบวิธีการพัฒนาไว้ว่า ความประพฤตีสุจริต ทางกาย วาจา และอาชีวะ เป็นเรื่องของการฝึกฝนในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เคยชิน ศิลปเป็นเครื่องมือที่ใช้หรือในทางสังคมทั่วไปเรียกว่าวินัย เป็นจุดเริ่มต้นในขบวนการแห่งการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าวินัยเป็นเครื่องมือจัดเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมที่อยู่ร่วมกัน ศิลปหรือวินัย จะช่วยจัดให้เกิดความเป็นระเบียบในความเป็นอยู่ และเอื้อโอกาสให้เกิดการพัฒนา จนสามารถทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมเกิดความเคยชินที่ติงตามแบบอย่างของศิลปที่กำหนดไว้ดีแล้วฉะนั้นการจะฝึกให้เกิดความเคยชินในสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องมีรูปแบบและวิธีการนั้น ๆ อย่างเช่น ศิลปหรือวินัย เป็นต้น ให้เป็นอุปกรณ์ในการฝึกฝน เบื้องต้นเมื่อฝึกพฤติกรรมความเคยชินให้อยู่ในกรอบระเบียบแล้วการฝึกปรือในด้านคุณภาพ และสมรรถภาพของจิต สมาธิ เป็นส่วนของการฝึกฝนในด้านจิตใจ หรือ ระดับจิตใจให้เกิดการพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ คือ ในด้านคุณธรรม เช่น มีเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเข้มแข็งอดทน ตลอดทั้งความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ ความแน่วแน่มั่นคง มีสติ สมาธิ และในด้านทำให้เกิดความสุข เช่น ความผ่อนคลายเบิกบาน ความรู้สึกอิ่มใจ หรือ กล่าวโดยสรุปว่าการพัฒนาสุขภาพจิตให้มีความมั่นคง ในการดำรงอยู่ของชีวิตให้มีความสุข ความสุขที่ได้รับจะเป็นความสุขที่แท้และยั่งยืนได้ต้องอาศัยความเข้าใจ โดยการฝึกปรือปัญญาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงจนถึงขั้นหลุดพ้น มีจิตใจเป็นอิสระผ่อนคลายโดยสมบูรณ์ ปัญญาเป็นเรื่องของการฝึก หรือพัฒนาในด้านความรู้ ความจริง โดยเริ่มตั้งแต่ ความเห็น ความเชื่อ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้ในเหตุผล การรู้จักวินัจฉัย ไตร่ตรอง หลีกไตรสิกขา นี้ โดยสาระครอบคลุมถึงการทำให้เกิดการพัฒนาทางสังคม พัฒนาทางอารมณ์ และ การพัฒนาทางปัญญา หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมด คือหลักแห่งการศึกษา หรือหลักแห่งการพัฒนาที่มุ่งเน้น หรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด จนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นก็ต้องผ่านการพัฒนาพฤติกรรมมาแล้วทั้งนั้น

ดังนั้น ความหมายพฤติกรรมของมนุษย์ คือ พฤติกรรมของมนุษย์โดยหลักใหญ่แล้วหมายถึงการกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกายและใจ เช่น ความรู้สึกเพื่อตอบสนองทางกาย วาจา และใจ ของมนุษย์ เป็นต้น

^๔ เรียม ศรีทอง, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เจริญเวฟเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

๒.๓ หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์

๒.๓.๑ ความหมายของหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีธรรมมีกัตถไว้ว่า ทฤษฎีธรรมมีกัตถ หมายถึง คุณธรรมที่อำนวยประโยชน์ให้ในปัจจุบัน คือให้ผลในชาตินี้ โดยเป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติ มีความมั่นคงมั่นคง จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หัวใจเศรษฐี มี ๔ ประการคือ

๑. อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันในการทำงานหาเลี้ยงชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ

๒. อารักษสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักรักษาทรัพย์สิ่งของที่มีอยู่หรือที่ได้มาให้อยู่คงทน

๓. กัลยาณมิตรตตา ความมีเพื่อนดี คือรู้จักคบเพื่อน รู้จักหาคุ้มครองที่ดี

๔. สมชีวิตา ความมีชีวิตเหมาะสม คือ รู้จักใช้สอยทรัพย์สมบัติ กินอยู่พอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป ไม่ฝืดเคืองเกินไป^๕

บุญมี แทนแก้ว ได้อ้างถึง **พระราชวรมุนี** (ประยูร ปยุตโต) ซึ่งให้ความหมาย ทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ว่า เป็นธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันหรือเพื่อสร้างฐานะของตนให้มีความสุขขั้นต้น ซึ่งประกอบด้วย

๑. อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญรู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบ หาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี

๒. อารักษสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือ เสื่อมเสีย

๓. กัลยาณมิตรตตา คบคนดีเป็นมิตร คือรู้จักคบเพื่อน รู้จักหาคุ้มครองที่ดีกำหนดบุคคลในถิ่นอาศัยเลือกเสวนา สำเนียง ศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณ มีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

๔. สมชีวิตา มีความเป็นอยู่เหมาะสม คือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีพแต่พอดีมิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย รู้จักประหยัดเก็บไว้^๖

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีธรรมมีกัตถ ไว้ว่า ประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มีทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี

^๕ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), **คำวัด**, (กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง, ๒๕๔๘), หน้า ๓๒๐.

^๖ บุญมี แทนแก้ว, **จริยศาสตร์**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๙),

เป็นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม เรียกเต็มว่า ทิฐุธรรมมีกัตถสังวัตตนิกธรรม ธรรมอันเป็นไปเพื่อทิฐุธรรม มีกัตถ หรือมีกัตถ เรียกคล่องปากว่า ทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์ มี ๔ ประการ คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น
๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา
๓. กัลยาณมิตตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี
๔. สมชีวิตา ความเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้^๗

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ในหนังสือธรรมนุญชีวิต ได้กล่าวถึงทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์ว่า เป็นหลักธรรมอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้นมี ๔ ประการได้แก่

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นคือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงานและการประกอบอาชีพที่สุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญชำนาญ และรู้จักใช้ปัญญาสอดคล้องตรวจ ตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่จัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี

๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาคือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมด้วยกำลังงานของตนไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย

๓. กัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตรคือรู้จักเสวนาคบหาคนไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียเลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ผู้ทรงคุณผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงาน

๔. สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดีคือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเป็นอยู่พอดีสมรายได้มิให้ฝืดเคือง หรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้^๘

๒.๓.๒ ความสำคัญของหลักทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์

หลักความสำคัญของการปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ต่อตนเองได้รับประโยชน์ในปัจจุบันตามหลักทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์นั้นพระธรรมปิฎกได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมนุญชีวิตว่า “คนที่เรียกได้ว่ารู้จักใช้ทรัพย์หรือหาเงินเป็นใช้เงินเป็นเป็นคนที่ทำมาหากินที่ดีตั้งตัวสร้างหลักฐาน ได้และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้องเพราะปฏิบัติตามหลักธรรมต่อไปนี้” และความสำคัญของทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์นั้นมีหลักธรรม ๔ อย่างนี้มีประโยชน์มากมายหลายประการแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติตามรวมทั้งส่งผลดีไปถึงสังคมด้วยคือ

^๗ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓๐

^๘ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมนุญชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๗), หน้า ๓๘.

๑. ทำให้บุคคลสามารถสร้างหลักฐานได้อย่างมั่นคง
 ๒. ทำให้เป็นคนที่มิเกียรมิมีชื่อเสียงมีคนเชื่อฟังนับถือ
 ๓. เป็นทางเสริมสร้างสัมพันธไมตรี
 ๔. ทำให้มีโอกาสได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม
 ๕. เป็นแบบอย่างที่ดีให้บุคคลอื่นได้ปฏิบัติตามทั้งในด้านการทำงานและการดำรงชีวิต
๖. สร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้แก่ชาติและช่วยลดปัญหาสังคมได้”^๙

ปัจจุบันเป็นยุคที่ผู้คนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ของตนเองมากขึ้นสังเกตได้จากสื่อทั้งทีวีวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แม็กกาซีนต่าง ๆ จะมีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับการออม การลงทุนการใช้จ่ายสอดแทรกอยู่ไม่น้อย รวมทั้งพอคึกคักที่เป็นเรื่องทางการเงิน ส่วนบุคคลก็มีให้เลือกซื้อหามากมาย จำนวนผู้คนที่ตื่นตัวและสนใจเรื่องนี้อย่างจริงจังดูเหมือนจะเพิ่มมากขึ้นทุกวัน จะว่าไปแล้วการจัดการเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ต้องมองเป็นเรื่องสำคัญอันดับต้น ๆ ในชีวิตของเราที่จะต้องจัดการให้ลงตัวเพื่อสร้างสมดุลให้ชีวิตในทุกด้าน ตามหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงสอนเกี่ยวกับเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ หรือเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สิน หรือโภคทรัพย์ไว้อย่างครบวงจรเพื่อสร้างสมดุลแก่ชีวิตหลายเรื่องอย่างเช่น หลักการสร้างประโยชน์ หรือความสุขในปัจจุบันที่เรียกว่าทฤษฎีอัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประกอบไปด้วย ๑) อุภูฐานสัมปทา หรือการหาทรัพย์ด้วยความขยันหมั่นเพียรในทางสุจริตชอบธรรม ๒) อารักขาสัมปทา หรือการรู้จักรักษาทรัพย์ที่หามาได้ ๓) กัลยาณมิตตตา หรือการรู้จักคบเพื่อนดีเพื่อไม่ให้ชีวิตถูกชักนำไปในทางที่เสื่อม และ ๔) สมชีวิตา หรือการรู้จักใช้จ่ายอย่างสมควรตามฐานะโดยหลักทฤษฎีอัมมิกัตถประโยชน์ ๔ นี้ถือเป็นหลักการพื้นฐานเพื่อการดับทุกข์ทางกายอันเป็นความทุกข์ที่เกิดขึ้นง่าย และมีอยู่มากมายในสังคมปัจจุบันหากต้องการดับทุกข์ทางสังคมทรงสอนหลักประโยชน์เบื้องต้นคือศรัทธา ศีล จาคะและปัญญา ส่วนการดับทุกข์ทางจิตเพื่อประโยชน์สูงสุดทรงสอนหลักอริยมรรค ๘ ไว้ให้เป็นครรลองสู่ความพ้นทุกข์บุคคลทั่วไปอย่างเรา ๆ ความสุขพื้นฐานทั่วไปตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ก็มีในเรื่องความสุขของคฤหัสถ์ ๔ ได้แก่

๑. สุขเกิดจากการมีทรัพย์
๒. สุขเกิดจากการจ่ายทรัพย์เพื่อบริโภคไม่มากไม่น้อยเกินไป
๓. สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้
๔. สุขเกิดจากการประกอบกิจการงานที่ปราศจากโทษ

การเก็บครอบครองรักษาทรัพย์ที่หามาได้โดยสุจริตนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสแสดงไว้ว่า

^๙ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมนุญชีวิต, หน้า ๔๐.

โกศอันกุลบุตรหาได้มาด้วยความเพียร เป็นเครื่องลูกขึ้นรวบรวมมาด้วยกำลังแขน มีตัวชุ่มด้วยเหงื่อ เป็นโกศทรัพย์ประกอบด้วยธรรม ได้มาโดยธรรม เขารักษาคุ้มครองอย่างเต็มที่ ด้วยหวังว่า “อย่างไรเสียพระราชาก็จะไม่ริบทรัพย์ของเราไป โจรจะไม่ปล้นเอาไป ไฟจะไม่ไหม้ น้ำจะไม่พัดพาไป หากญาติอันไม่รักใคร่เรา จะไม่ยื้อแย่งเอาไป” นี้เรียกว่า อารักษสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา)^{๑๐}

อารักษสัมปทา มีความพร้อมเรื่องการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองรักษาโภคทรัพย์ นอกจากนี้เพ็งมีหลักการจัดสรรทรัพย์ให้เป็นสัดส่วน เป็นแบบแผนการจัดเก็บคุ้มครองรักษาที่เหมาะสมตามหลักของพระพุทธศาสนา คือ หลักโภควิภาค ๔ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ...คฤหัสถ์ในตระกูลผู้สามารถ ครั้นสะสมโภคสมบัติได้อย่างนี้แล้ว พึงแบ่งโภคสมบัติ ออกเป็นสี่ส่วน เขาย่อมสมานมิตรไว้ได้ พึงใช้สอยโภคสมบัติด้วยส่วนหนึ่ง พึงประกอบกิจการงานด้วยสองส่วน พึงเก็บส่วนที่สี่ไว้ด้วยหมายว่าจักมีไวยามอันตราย ^{๑๑}

ในส่วนที่ ๑. เอนก โภเคน ภูเขยย ได้แก่ พึงใช้สอยนี้ ควรนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับโภคอาทิยะ ๕ ได้แก่

๑. เลี้ยงตัว มารดาบิดา บุตรภรรยา และคนในปกครองให้เป็นสุข
๒. บำรุงมิตรสหายและผู้ร่วมกิจการงานให้เป็นสุข
๓. ใช้ป้องกันภัยอันตราย
๔. ทำพลี ๕ อย่าง
๕. อุปลัมภ์บำรุงสมณพราหมณ์ผู้ประพฤดีดีประพฤดีชอบ^{๑๒}

ส่วนที่ ๒ ทวีทิ กมม โปชเย ได้แก่แบ่ง ๒ ส่วนสำหรับใช้เป็นทุนในการประกอบกิจการงาน หรือการลงทุน ที่จัดไว้ ๒ ส่วนนั้นเพราะให้ความสำคัญว่าการลงทุนเพื่อประกอบกิจการงาน จัดว่าเป็นการลงทุนเพื่ออาชีพ พัฒนาให้ก้าวสู่ระดับที่ดีกว่า สร้างผลตอบแทนที่ดีขึ้น

ส่วนที่ ๓ จตุตถญจ นิธาเปยย ได้แก่ แบ่งส่วนที่ ๔ สำหรับเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น ซึ่งเปรียบได้กับการออมทรัพย์ในปัจจุบัน แต่เป็นการออมที่มีแบบแผนที่ชัดเจน ผู้มีเงินออมหรือมีหลักประกันไว้ย่อมมีโอกาสเหนือกว่าผู้อื่น เพราะการออมเป็นปัจจัยเริ่มแรกในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้การออมยังเป็นการแสดงให้เห็นพฤติกรรมการเก็บรักษาอย่างแบบแผน โดยต้องรู้จักเก็บรักษาไว้ให้ปลอดภัย หากมีความจำเป็นก็สามารถนำมาใช้ได้ทันที่ อีกทั้งรู้จักซ่อมแซมทรัพย์สิน

^{๑๐} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๕/๒๑๐-๒๑๑.

^{๑๑} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๘๗/๑๖๘.

^{๑๒} อ.ง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๑/๔๘.

สิ่งของเครื่องใช้ที่เก่า ขำรดุให้สามารถใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่าอย่างสูงสุด ดังปรากฏในหลักกฤษฎีกาจริยธรรม^{๑๓}

ทั้งนี้ หากเราน้อมนำหลักธรรมทั้ง ๔ เรื่องมาปฏิบัติจะได้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และแก่สังคม ซึ่งหากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วจะพบว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ที่สร้างความมั่นคง และยั่งยืนให้แก่ชีวิตเราอย่างครบถ้วนในทุกมิติ หลักธรรมทั้ง ๔ เรื่องนี้เป็นเรื่องของการจัดการโรคทรัพย์ หรือทรัพย์ภายนอกที่เราต่างดิ้นรนแสวงหาทั้งที่ความจริงทุกคนสามารถมีทรัพย์อันประเสริฐได้ เป็นทรัพย์ที่ไม่มีผู้ใดจะแย่งชิงไปได้ไม่สูญหายไปด้วยภัย หรืออันตรายต่างๆ ทรัพย์ประเภทนี้อยู่ภายในจิตใจของเราเองที่เรียกว่าอริยทรัพย์ หรือคุณธรรมประจำใจอันประเสริฐ ๗ ประการ ได้แก่ ศรัทธา ศีล หิริโอตตปเปะ พาหุสัจจะ จาคะ และปัญญา อริยทรัพย์นี้ นอกจากจะทำให้จิตใจไม่อ้างว้าง และไม่ยากจนแล้ว ยังเป็นทุนทางใจในการสร้างทรัพย์ภายนอกที่สำคัญยิ่งอีกด้วย ดังนั้นเมื่อต้องการจะสร้างและสะสมทรัพย์สินเงินทองต่าง ๆ ก็ต้องไม่ลืมที่จะสร้างทรัพย์ที่แท้จริงให้มีบริบูรณ์ขึ้นด้วยเพื่อความร่ำรวยอย่างแท้จริงของชีวิต

๒.๓.๓ องค์ประกอบของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์แปลว่าธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน หมายถึงประโยชน์อันพึงได้รับจากการประกอบกิจการหรืออาชีพที่สุจริตถูกต้องทั้งทางกฎหมายและศีลธรรมผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบกิจนั้นเป็นผลที่ได้ทันตาเห็นไม่ต้องรอถึงภายภาคหน้า ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการประกอบกิจอาจจะเป็นเงินสิ่งของชื่อเสียงเกียรติยศการยกย่องสรรเสริญหรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าผลประโยชน์อาจเป็นวัตถุหรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้อันเป็นสิ่งที่คุณค่าต่าง ๆ ไปปรารถนาการที่คุณค่าใดบุคคลหนึ่งจะสามารถได้มาซึ่งผลประโยชน์นั้นจะต้องแสวงหาอย่างมีหลักการและมีแผนการซึ่งหลักการและแผนการนี้เรียกว่าธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบันมีอยู่ ๔ ประการคือ

๑. อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร)
๒. อารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด)
๓. กัลยาณมิตรตตา (คบคนดีเป็นมิตร)
๔. สมชีวิตา (เลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้)

๑. อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร)

ความขยันหมั่นเพียร(อุฏฐานสัมปทา) การที่เราจะได้สิ่งของเงินทอง และชื่อเสียงเกียรติยศมานั้น เราจะต้องชวนชวนขยันหมั่นเพียรต่อสู้กับความยากลำบากถึงจะประสบความสำเร็จ

^{๑๓} อ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๒.

เช่นข้าราชการจะได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งอันนำมาซึ่งเกียรติยศแก่ตนเองและวงศ์ ตระกูลก็จะต้องขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ นักเรียนจะประสบผลสำเร็จด้านการเล่าเรียนก็ต้องขยันหมั่นเพียรในการศึกษา หรือการกระทำมาหาเลี้ยงชีพเพื่อสร้าง ฐานะให้กับตนเองและครอบครัวก็เช่นกัน เราก็ต้องอาศัยความมานะอดุสาหะและความหมั่นเพียรจึง จะได้ทรัพย์มาดังพระพุทธรูปว่า

คนหมั่นในการทำงานไม่ประมาทจัดการงานเหมาะสม เลี้ยงชีพพอเหมาะรักษาทรัพย์ที่หามาได้ มีศรัทธาถึงพร้อมด้วยศีล รู้ถ้อยคำปราศจากความตระหนี่ชำระทางสัมปราชัยก็ตลประโยชน์ เป็นนิตย ธรรม ๘ ประการดังกล่าวนี้อของผู้ครองเรือน ผู้มีศรัทธาอันพระพุทธรูปเจ้าผู้มีพระนามอันแท้จริง ตรัสว่า นำสุขมาให้ในโลกทั้งสองคือประโยชน์ในปัจจุบันนี้ และความสุขในภายหน้าบุญคือจาคนี้ย่อมเจริญ แก่คุณที่สุดด้วยประการฉะนี้ ๑๑๔

นอกจากอุฏฐานสัมปทาการถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงาน และการประกอบอาชีพอันสุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญ และรู้จักใช้ปัญญา สอดส่องตรวจตราหาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดีการประกอบอาชีพการงานนั้นต้องทำเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง และครอบครัว มีความขยันในการทำงานตามหน้าที่ หรือตามอาชีพของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่นิ่งเฉยหรือทำกิจอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกั้งงานในหน้าที่จนทำให้เสียเวลาไปโดยไร้ประโยชน์ แม้บางครั้งการทำงานนั้นอาจไม่ใช่ว่าการหาทรัพย์โดยตรง เช่น การเป็นนักศึกษา มีหน้าที่ต้องศึกษาเล่าเรียนก็ต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้บังเกิดผลดี โดยถือว่าเป็นหน้าที่ในปัจจุบันแม้ยังไม่ได้ทรัพย์ แต่การศึกษาก็เป็นเหตุเบื้องต้นที่จะนำไปสู่อชีพการงานที่ดีในอนาคต หากนักศึกษาเป็นนักกีฬาด้วยนอกจากขยันตั้งใจเรียนแล้ว นักศึกษาก็ต้องขยันหมั่นฝึกซ้อมกีฬาที่ตนถนัดด้วยอีกทางหนึ่ง เพราะกีฬากำลังพัฒนาเป็นกีฬาอาชีพ มีกีฬาหลายประเภทที่สามารถทำให้หาทรัพย์ได้โดยสุจริตด้วยแรงกายแรงใจของตนเอง เช่น อาชีพนักมวย นักฟุตบอล กอล์ฟ ลีลาศ หรือจากการได้ไปแข่งขันในโอกาสต่าง ๆ เช่น โอลิมปิก เอเชียนเกมส์ หากมีความขยันหมั่นเพียรฝึกซ้อมจะส่งผลให้ได้รับเหรียญทอง และได้รางวัลเป็นทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก เป็นต้น จึงนับว่าความขยันหมั่นเพียรในการงานหน้าที่ที่รับผิดชอบจะทำให้ได้รับประโยชน์ในปัจจุบัน คือ มีทรัพย์สินเงินทองสำหรับซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคไว้ดำรงชีพ

๒. อารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด)

การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด (อารักขสัมปทา) หมายความว่า เมื่อเราขยันหมั่นเพียรพยายามสร้างอนาคต ชื่อเสียง หรือหาทรัพย์มาได้ถ้าไม่รู้จักรักษาไว้ก็จะเสื่อม หรือ

^{๑๑๔} อ.จ.อ.อุฏฐก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๔.

หมดไปอย่างรวดเร็ว การรักษาชื่อเสียงนั้นหมายถึงการหลีกเลี่ยงการกระทำความชั่ว หรือการมัวเมากับอบายมุข เช่น ไม้ตีมสุรา ไม่เสพยาเสพติด ไม่เล่นการพนันทุกประเภท เป็นต้น ส่วนการรักษาทรัพย์นั้นหมายถึงการรู้จักใช้จ่ายอย่างฉลาด ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บหอมรอมริบ ส่วนการประหยัดนั้นหมายถึงการรู้จักใช้จ่ายเงินทองให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังพระพุทธพจน์ว่า

กุลบุตรในโลกนี้มีโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เก็บรวบรวมด้วยน้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ได้มาโดยธรรม เขารักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูลด้วย ทำไว้ในใจว่าโฉนหนอพระราชาไม่พึงบริโภครทรัพย์เหล่านี้ ของเราใจไม่พึงลัก ไฟไม่พึงไหม้ น้ำไม่พึงพัดไป ทายาทผู้ไม่เป็นที่รักไม่พึงลักไป นี้เรียกว่าอารักขสัมปทา^{๑๕}

นอกจากนี้การรักษาและประหยัดทรัพย์นั้นยังหมายถึง การรู้จักเก็บรักษาทรัพย์ไว้ในที่ปลอดภัย การใช้สอยทรัพย์ และสิ่งของอย่างประหยัด ถนอมใช้ ซ่อมแซมเมื่อชำรุด เสียหาย ดูแลรักษา และเก็บไว้เมื่อใช้เสร็จแล้ว หรือรู้จักตัดแปลงของที่ชำรุดให้สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ได้อีก เป็นต้น อารักขสัมปทา คือการถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตนไม่ให้เป็นอันตราย หรือเสื่อมเสียหลักธรรม ข้อนี้มีจุดมุ่งหมายให้เป็นคนมัธยัสถ์ รู้จักจ่ายทรัพย์ไปในทางที่ เกิดประโยชน์ ไม่ใช่นำไปใช้เพื่อกามคุณ เพื่อรูป รส กลิ่น เสียง จนทำให้ทรัพย์นั้นหมดไปโดยไม่ทำให้ ตนเองเจริญขึ้นได้ มั่งมีไม่ก็ช่วยยามก็กลับไปลำบากยากจนเพราะใช้ทรัพย์ไปในกามคุณ และอบายมุข บ้างครั้งจนถึงกลับเป็นหนี้สินเสียทรัพย์ และเสียเกียรติมีนักกีฬาหลายคนที่ได้ทรัพย์มามากมายจากการแข่งขันแต่ต้องพบกับความลำบากในบั้นปลายของชีวิตเหตุเพราะไม่มีธรรมในข้อนี้นั่นเอง

๓. กัลยาณมิตรตตา (คบคนดีเป็นมิตร)

การคบคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตตา) คนเรานั้นจะอยู่ในสังคมแต่เพียงลำพังไม่ได้ จะต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่นบุคคลที่เราสามารถพึ่งพาอาศัยได้ และมีความปรารถนาดีต่อเราหาได้ยาก ดังนั้นการเลือกคบคนจึงมีความสำคัญมากเพราะถ้าเราคบคนชั่วเป็นมิตรอาจทำให้เรา ตกไปอยู่ในทางที่ชั่ว หรือพบกับความหายนะได้ดังพระพุทธพจน์ว่า

กุลบุตรในโลกนี้วางตัวเหมาะสม เจริญ อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมโดย้อม ดำรงตนเจริญ สันสนทนากับบุคคลในบ้าน หรือนิคมนั้นซึ่งเป็นคฤหบดี หรือ บุตรคฤหบดี เป็นคนหนุ่ม หรือคนแก่ผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา ศึกษาสัทธาสัมปทาตามผู้ถึง

^{๑๕} อจ.อภฺรฺก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๑.

พร้อมด้วยศรัทธาศึกษาศีลสัมปทา ตามผู้ถึงพร้อมด้วยศีลศึกษาจากสัมปทา ตามผู้ถึงพร้อมด้วยจาณะ ศึกษาปัญญาสัมปทาทตามผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญานี้เรียกว่า กัลยาณมิตรตต๑๖

ลักษณะของมิตรที่ดี มีดังนี้

๑. มิตรอุปการะ ได้แก่ เพื่อนที่คอยช่วยเหลือเตือนสติมิให้ประมาท ช่วยป้องกันมิให้ทำชั่ว ช่วยป้องกันรักษาทรัพย์ และชื่อเสียงของเพื่อน สามารถพึ่งพาอาศัยได้ในยามทุกข์ยาก
๒. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ได้แก่ มิตรที่ไม่ละทิ้งเพื่อนในยามวิบัติ ปกปิดความลับของเพื่อน
๓. มิตรแนะนำประโยชน์ ได้แก่ คอยห้ามมิให้เพื่อนทำชั่วแต่ แนะนำหนทางแห่งความดี ความเจริญให้แก่เพื่อน
๔. มิตรมีความรักใคร่ คือ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ทุกข์ก็ทุกข์ด้วยไม่ทิ้งเพื่อนโต้เถียงคนที่ตีเตียนเพื่อน รับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน

การคบคนดีเป็นมิตร รู้จักเลือกบุคคลที่จะคบหาว่าจะนำชีวิตของเราไปในทิศทางใด โดยเลือกเสวนาศึกษาแบบอย่างท่านผู้ทรงคุณ มีศรัทธา ศีล จาณะ ปัญญา การคบมิตรตาม หลักมงคล ๓๘ ประการ ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มงคลแรกที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้ ปฏิบัติก็คือ การไม่คบคนพาล และมงคลถัดมาก็คือต้องรู้จักคบบัณฑิต คำว่าคนพาล และบัณฑิต เมื่อวิเคราะห์ให้แจ่มแล้วจะพบว่า มีทั้งคนพาล และบัณฑิตภายในคนพาลและบัณฑิต ภายนอกคนพาล และบัณฑิต บัณฑิตภายในหมายถึงคนที่ปรากฏอยู่ในตัวเรา หากนิสัยสังเกตตัวเราให้ดีจะพบว่า บางครั้งบางเวลา เราจะเกียจคร้าน ไม่อยากฝึกฝน ไม่อยากทำงาน ไม่อยากไปเรียน ไม่อยากทำความดี แต่อยากเที่ยวเล่น อยากนอนตื่นสาย อยากดื่มสุรา อยากเล่นไพ่ เล่นหวย เล่นการพนัน ฯลฯ นี่แสดง ว่าคนพาลภายในตัวเราปรากฏขึ้นแล้ว แต่บางครั้งเราก็ขยัน อยากไปเรียน อยากทำความดี ไม่อยาก หนีเรียน ไม่อยากเล่นการพนัน ไม่อยากร่วมวงสุรา ฯลฯ นี่แสดงว่าบัณฑิตภายในตัวเราได้ปรากฏขึ้น แล้ว ส่วนคนพาลและบัณฑิตภายนอก หมายถึง คนอื่นคนที่มาชักชวนเราไปทำเรื่องที่ไม่ดี ไม่สมควร หรือเรื่องที่ดีที่สมควรต่าง ๆ หากบัณฑิตภายในตัวเราเองเข้มแข็ง คนพาลภายนอกก็ไม่อาจจะชักชวน เราไปได้ ดังนั้นความเป็นกัลยาณมิตรต้องเริ่มที่เราสร้างบัณฑิตและมิตรขึ้นภายในตัวเองก่อน เมื่อ บัณฑิตหรือมิตรภายในตัวปรากฏแล้วก็จะสามารถเลือกเสวนากับบัณฑิตหรือมิตรภายนอกได้ ดังคำกล่าวที่เราได้ยินได้ฟังอยู่เสมอว่า “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล” และการสังเกตว่าผู้ที่ตนคบหาด้วยนั้นเป็นคนพาลหรือเป็นบัณฑิต คือ กัลยาณมิตร พึงสังเกตว่าชอบ ชักชวนไปในทางฉิบหายเสียหาย เสี่ยงทรัพย์ เสียเวลา เสียสุขภาพ และทำเรื่องที่ไร้ประโยชน์หรือไม่ เพราะหากเราไม่รู้จักรู้จักเลือกคบ

^{๑๖} อัง.อรรถก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๕-๓๕๕.

บัณฑิต คือ กัลยาณมิตรแล้วย่อมเป็นเหตุที่ทำให้เราต้องเสียทรัพย์ที่หามาได้นั้น และไม่สามารถปฏิบัติธรรมในข้ออุฏฐานสัมปทา และอารักขสัมปทาได้

๔. สมชีวิตา หมายถึง เลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ ไม่ให้ฝืดเคืองนัก ไม่ให้ฟุ่มเฟือย การเลี้ยงชีวิตสม่าเสมอหรือพอเหมาะพอดี หมายความว่า เลี้ยงชีวิตตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ สำหรับผู้มีความรู้่น้อยรายได้น้อย ถึงจะขยันหมั่นเพียรรายได้ก็เพิ่มขึ้นไม่มากนัก ให้ใช้จ่ายเพียงพอดี ไม่ให้ฝืดเคืองเกินไป และไม่ควรถืออย่างผู้มีรายได้สูง เพราะความพอดีของผู้มีรายได้สูงเป็นความฟุ่มเฟือยของผู้มีรายได้น้อย สำหรับผู้มีรายได้สูงควรใช้จ่ายเพียงพอดีสำหรับตน ไม่ให้ฟุ่มเฟือยเกินไปและไม่ใช้จ่ายอย่างคนมีรายได้น้อยซึ่งถือเป็นความฝืดเคืองสำหรับตนการใช้จ่ายทรัพย์เพื่อเลี้ยงชีวิตพึงพิจารณาถึงความพอเพียงและความพอดี ให้สอดคล้องกับทรัพย์ที่หามาได้ ซึ่งได้มีการจัดสรรไว้เพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมพอดี ดังนั้น การใช้จ่ายทรัพย์จึงควรคำนึงว่าจะใช้ประโยชน์อย่างไรจึงจะไม่เบียดเบียน และบั่นทอนคุณภาพชีวิตให้ลดลง

สมชีวิตา คือการมีความเป็นอยู่ที่พอเหมาะพอดี ได้แก่การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ ไม่ให้ฝืดเคืองนักและไม่ฟุ่มเฟือยนัก สมชีวิตา เป็นหลักการบริหารจัดการทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพอย่างมากหากยึดถือและนำไปปฏิบัติได้ พระพุทธองค์ได้แสดงเรื่องสมชีวิตาไว้ดังนี้ว่า

กุลบุตรในกรณีนี้ รู้จักความได้มาแห่งโภคทรัพย์รู้จักความสิ้นไปแห่งโภคทรัพย์แล้วดำรงชีวิตอยู่อย่างสม่าเสมอไม่ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ฝืดเคืองนัก โดยมีหลักว่า “รายได้ของเราจักไม่ท่วมรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่ท่วมรายรับ ด้วยอาการอย่างนี้ เปรียบเหมือนคนถือดาซังหรือลูกมือของเขายกดาซังขึ้นแล้ว ก็รู้ว่า “ยังขาดอยู่เท่านี้ หรือเกินไปแล้วเท่านั้น” ดังนั้นคนใดกุลบุตรนี้ ก็ฉันทัน เขารู้จักความได้มาแห่งโภคทรัพย์ รู้จักความสิ้นไปแห่งโภคทรัพย์แล้วดำรงชีวิตอยู่อย่างสม่าเสมอ ไม่ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ฝืดเคืองนัก โดยมีหลักการว่า “รายได้ของเราจักไม่ท่วมรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่ท่วมรายรับ ด้วยอาการอย่างนี้ ถ้ากุลบุตรนี้ เป็นผู้มีรายได้น้อย แต่สำเร็จการเป็นอยู่อย่างฟุ่มเฟือยแล้วไซ้ ก็จะมีผู้กล่าวว่า กุลบุตรนี้ใช้จ่ายโภคทรัพย์ (อย่างสุรุ่ยสุร่าย) เหมือนคนกินผลมะเดื่อ ฉันทใดก็ฉันทนั้น แต่ถ้ากุลบุตร เป็นผู้มีรายได้มหาศาล แต่สำเร็จการเป็นอยู่อย่างแร้นแค้นแล้วไซ้ ก็จะมีผู้กล่าวว่า กุลบุตรนี้จักตายอดตายอยากอย่างคนอนาถา เมื่อใด กุลบุตรนี้ดำรงได้มาแห่งโภคทรัพย์ รู้จักความสิ้นไปแห่งโภคทรัพย์แล้วดำรงชีวิตอยู่อย่างสม่าเสมอ ไม่ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ฝืดเคืองนัก โดยมีหลักว่า “รายได้ของเราจักท่วมรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่ท่วมรายรับ ด้วยอาการอย่างนี้” เรียกว่า สมชีวิตา (ความเลี้ยงชีวิตอย่างสม่าเสมอ)^{๑๗}

^{๑๗} ดูรายละเอียดใน พระธานี เขมธมโม, “ศึกษาสัมมาอาชีวะในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๕๑.

ดังนั้น หลักสำคัญของการบริโภคใช้จ่ายโดยรู้จักใช้ รู้จักประมาณ คือมีสมชีวิตาเป็นธรรมเครื่องระลึกเมื่อจะบริโภคใช้สอย ก็คือ การบริโภคด้วยสติปัญญา ไม่ใช่การบริโภคด้วยตัณหา แต่ให้คำนึงถึงคุณค่าแท้ของการบริโภคใช้สอย ไม่คล้อยตามอำนาจกิเลสหรือติดในค่านิยม ดังนั้น การใช้จ่ายโดยอาศัยหลักสมชีวิตาจึงเป็นความรู้จักประมาณ พอเหมาะพอดี ในการบริโภคใช้จ่ายที่ประกอบด้วยสติปัญญาและเป็นไปเพื่อการส่งเสริมให้ทรัพย์พอกพูนมากขึ้น

หลักธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ เมื่อถือเอาความมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ที่ต้องการคือหลักของการประหยัด การรู้จักการดำรงชีพ คือไม่ยอมให้ห้อยปากแห้ง เพราะอำนาจของความตระหนี่ถี่เหนียว ไม่ยอมฟุ้งเพื่อเห่อห่าม ตะกละตะกลามเห็นแก่กิน ดำรงอยู่ในทางสายกลาง ไม่ถี่ไม่ห่างจนเกินควร นี่คือหลักใหญ่ของการประหยัดการเลี้ยงชีวิตอย่างพอเหมาะพอดีตามฐานะของตนและปฏิบัติอย่างนี้ โดยสม่ำเสมอ ธรรม ๔ ข้อนี้เป็นหัวใจของเศรษฐี กล่าวโดยย่อก็คือ อุ อา กะ สะ สามารถนำไปปฏิบัติอยู่เสมอจะได้เป็นเศรษฐี

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า “พึงเข้าใจระลึกไว้เสมอว่าการที่เพียรพยายามแสวงหารักษาและครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้น ก็เพื่อจะใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและคนอื่น ถ้าไม่ใช้ทรัพย์สมบัติให้เกิดคุณประโยชน์แล้ว การหาและการมีทรัพย์สมบัติก็ปราศจากคุณค่าหาความหมายใดๆ มีได้ ดังนั้นเมื่อมีทรัพย์หรือหาทรัพย์มาได้แล้ว ต้องรู้จักสรรทรัพย์นั้นโดยถือหลักการแบ่งทรัพย์เป็น ๔ ส่วนที่เรียกว่าโภควิภาค คือหนึ่งส่วนใช้จ่ายเลี้ยงตน เลี้ยงคนที่ควรบำรุงเลี้ยง ได้แก่บิดา มารดา บุตร ภรรยาและคนในปกครอง มิตรสหาย ผู้ร่วมกิจการงาน ทำบุญ ตลอดจนบำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากรเป็นต้น ส่วนใช้เป็นทุนประกอบการงาน ส่วนเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น”^{๑๘}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวอีกว่า “เมื่อได้ใช้โภคทรัพย์ทำประโยชน์อย่างนี้แล้วถึงโภคะจะหมดสิ้นไป ก็สบายใจได้ว่าได้ใช้โภคะนั้นให้เป็นประโยชน์ถูกต้องตามเหตุผลแล้ว ถึงโภคะเพิ่มขึ้นก็สบายใจเช่นเดียวกันเป็นอันไม่ต้องเดือดร้อนใจในทั้งสองกรณี”^{๑๙}

การทำประโยชน์ปัจจุบันหรือการปฏิบัติตามหลักธรรม “ทิฏฐธัมมิกัตถะ” เป็นเรื่องเกี่ยวกับปากท้อง การกิน การอยู่ปัจจัยการดำรงของคน ถ้าบ้านเมืองมีเศรษฐกิจดี คนมีความอยู่ดีกินดี ต่างคน ต่างประกอบอาชีพที่สุจริตไม่เบียดเบียนกัน รัฐบาลก็ไม่ต้องวุ่นวายอยู่กับการปราบปรามเรื่องทุจริต สามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าไป และเศรษฐกิจของชาติจะดีขึ้น จำเป็นต้องมีการพัฒนา คือ การดำเนินกิจการเพื่อเพิ่มรายได้ของคนให้สูงขึ้นต่อเนื่องกันเป็นระยะ ยาวนาน ปัจจัยขั้นมูลฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจคือ ประชากรซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มี ค่าสูงสุด และ

^{๑๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมบุญชีวิต**, หน้า ๓๘-๔๐.

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๐.

เป็นปัจจัยมูลฐานเป็นต้นทุนเบื้องต้น ถ้าคนทุกคนที่เป็นประชากรของชาติมีหลักธรรม ตามที่กล่าวมาก็ถือว่าประเทศชาติมีประชากรที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และเป็นอาชีพที่สุจริต รัฐบาลก็สามารถพัฒนาส่งเสริมอาชีพทางด้านเทคโนโลยีเพื่อคุณภาพและ ปริมาณของผลผลิต มีการศึกษาวิจัยค้นคว้านวัตกรรมให้ประชากรเกิดความชำนาญในวิชาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก็ย่อมบรรลุตามเป้าหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทาง พระพุทธศาสนาจะต้องเริ่มด้วยการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก เมื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพแล้ว การ พัฒนาวัตถุก็จะเป็นไปได้ง่าย เพราะคนเป็นผู้หาคคนเป็นผู้ใช้ปัจจัยในการดำรงชีวิต ถ้าคนรู้จักหาและรู้จัก ใช้ให้เป็นเศรษฐกิจย่อมจะดีขึ้น

การพิจารณาด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงแล้วจะพบว่า การได้มาซึ่งปัจจัย ๔ เพื่อการดำรงชีพ นั้น บุคคลต้องประกอบสัมมาชีพตามหลักอริยมรรค ซึ่งการประกอบอาชีพจะทำให้มีรายได้มา สำหรับซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ สำหรับการดำรงชีวิตประกอบอาชีพที่สุจริตหรือสัมมาชีพ ได้แก่ อาชีพต่าง ๆ ที่ไม่ผิดต่อหลักศีลธรรม เช่น ไม่ค้าขายสิ่งเสพติดผิดกฎหมาย ไม่คอร์รัปชัน หลอกลวง เป็นต้น เมื่อประกอบอาชีพที่สุจริตมีรายได้แล้วก็ต้องรู้จักเก็บออม ใช้จ่ายให้เหมาะสมกับ รายได้อันจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เพราะใช้จ่ายมากไปจนเป็นหนี้สินหรือใช้จ่ายน้อยเกินไปจน อดคัดขัดสน การใช้จ่ายอย่างไรจะไม่ให้เดือดร้อนนั้น การคบเพื่อนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลหลง ทางเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดีเพื่อนแนะนำไปในทางฉิบหาย เช่น ชักชวนไปเล่นการพนัน ไปเสพสิ่งเสพติด หรือเที่ยวกลางคืนก็จะทำให้สูญเสียทรัพย์สินที่หาได้มาด้วยความยากลำบากนั้นไปอย่างน่าเสียดาย

๒.๓.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

ใครก็ตามที่มีหลักธรรมะต่อไปนี้ไปใช้ชีวิตประจำวัน ผู้นั้นก็จะประสบความสำเร็จในปัจจุบันทันตาเห็นทีเดียวไม่ต้องไปรอถึงชาติหน้า หลักธรรมดังกล่าวก็คือ หลัก อุ อา กะ สะ เป็นหัวใจแห่งความสำเร็จ หรือที่เรียกว่า หัวใจเศรษฐี คำว่า อุ อา กะ สะ นี้ยินยอมไปท่องกัน เพื่อจักได้เป็นเศรษฐี หรือจักประสบ ความสำเร็จในชีวิต แต่ก็ไม่ปรากฏว่าใครได้เป็นเศรษฐีหรือประสบความสำเร็จเพียงเพราะท่องคาถา วิธีการที่จะ ได้ผลเป็นจริงตามที่ต้องการ จะต้องนำเอาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้ครบทั้ง ๔ หลักนี้

๑. “อุ” มาจากคำว่า อุภูฐานสัมปทา แปลว่า ต้องมีความหมั่นขยัน ผู้หมั่นขยันจะต้องไม่เกียจคร้านอ้าแบบงองๆ ต่างๆ นานา เช่น อ้าว่า หนาวนัก ร้อนนัก หิวนัก กระหายนัก ยังเข้าอยู่สายเกินไป แล้ว ปายแล้ว ค่าแล้ว หรือดีกมากแล้ว อย่าทำดีกว่า แทนที่จะดูหนังสือทบทวนความรู้ แทนที่จะเตรียมตัว สอบ แทนที่จะไปทำงาน ฯลฯ แล้วไม่ทำ ไม่ไป แบบ “สบายกว่ากันเยอะเลย อยู่เฉยๆ จะดีกว่า” “ชอบ สบายเมื่อหนุ่มจะกลุ้มเมื่อแก่” ถ้าเป็นเช่นนี้ จะหาความสำเร็จในชีวิตได้ยากถึงเรียนแม้จะสำเร็จก็อย่าง ทุลักทุเลแทนที่ จะเรียน ๔ ปี อาจเป็น ๘ ปีก็ได้ มีหน้าซ้ำผลการเรียนมีเกรดเฉลี่ยก็ต่ำ สักว่าจบแบบคาบเส้น เท่านั้นเอง มันเป็นแบบแมลงวันเท่านั้นเอง แมลงวันไปจับที่

ไหนด เขาก็ปิดทั้ง จับที่แขนเขา เขาก็ปิด จับที่โต๊ะ เขาก็ปิด เมื่อไปสมัครงานที่โนเขาจะรับ มีแต่เขาจะ ปิดออกไป หรือแม้จะไ้ทำงานทำก็ไม่เจริญก้าวหน้าในหน้าที่ การงาน อย่างข้าราชการบางคนชอบไป ทำงานสาย ไปสายแล้วยังโงงเวลาอีกไป ๐๘.๔๕ น.เซ็นชื่อลงเวลาเป็น ๐๗.๓๐ น. ก็มี ไปสายยังกลับ ก่อนเวลาก็มี ยิ่งวันศุกร์แล้วก็เห็นได้ชัด ถึงกลับมีผู้กล่าวว่า วันศุกร์ก็คือวันเสาร์น้อย ยังแถมวันจันทร์ เป็นอาทิตย์น้อยอีก ยิ่งพวกข้าราชการขึ้นมาบางคนยิ่งไปกันใหญ่ เมมาได้มาดีแทบ ทุกวันไม่ทราบว่าจะเอาเวลาวันไหนไปทำงานกันแน่ เพราะศุกร์มา เสาร์นอน อาทิตย์ถอน จันทร์ลา อังคารหยุด พุธป่วย พฤหัสก็เข้าวัด เท่านั้นเอง

ในการประกอบกิจกรรมการงานเลี้ยงชีวิตในการศึกษาเล่าเรียน ในการกระทำธุรกิจ หน้าที่ตำแหน่งต่าง ๆ หรือในกิจกรรมงานใด ๆ ก็ตามงานนั้น ๆ จะสำเร็จสมบูรณ์ลงได้ก็ด้วยความ หมั่นขยัน คงไม่ลืมน ที่เคยกล่าวไว้ว่า ธรรมะคือหน้าที่ การงานต่าง ๆ หรือตำแหน่งต่างที่เราได้รับมอบหมายให้ทำก็ไม่ใช่อื่นไกล ที่แท้ก็คือหน้าที่นั่นเอง การปฏิบัติหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ ก็คือการปฏิบัติ ธรรมะ การปฏิบัติด้วยความขยันของ ตนเอง ออกแรงเอง เป็นลักษณะชวนชวนทำน้ำให้ไหลทางขุม ขน แล้วน้ำจะไม่ออกตา คือจะสบายมีความสุข ความสำเร็จในอนาคต ดังกล่าวกันว่า “อยากเป็นคนดัง ในอนาคต ต้องทรหดในปัจจุบัน” ต้องขยันมีความอดทนมีความทรหด ถ้าอยากให้อุทิศโด่งดัง บาง คนถึงกลับกล่าวว่า “ถ้าเหงื่อไม่ตกไม่ได้ดี” นั้นแสดงว่า จะได้ดีนั้นต้องขยันหมั่นเพียรลงแรงด้วย ตนเอง ไม่ใช่รอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ ดลบันดาล น้ำมนต์ที่แท้จริงก็คือ เหงื่อไปขอรดตามวัดให้ช่วยรด น้ำมนต์ที่ น้ำมนต์ตามพิธีน้ำมนต์นั้นมันไม่ได้ช่วยอะไร แต่ถ้าน้ำมนต์คือเหงื่อ แล้วช่วยได้แน่ เกิดมา เป็นคน ก็ต้องพยายามให้เหงื่อออกอยู่ร่ำไป “คนขยันในหน้าที่การงาน แม้มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ยัง ดีกว่าคนขี้เกียจแม้จะมีชีวิตอยู่นาน ๑๐๐ ปี” ต้องแก่ต้องเฒ่าด้วยความขยันด้วยปัญญา ไม่ใช่แก่ เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะอยู่นาน เป็นการแก่เปล่า แก่ฟักแก่แพง ต้องไม่นอนตื่นสาย ไม่อายทำกิน ไม่ หมิ่นเงินน้อย ไม่คอยวาสนา ต้องนอนอย่างที่ภาพยนตร์ “ลูกอีสาน” ที่พ่อได้สอนพระเอกชื่อบั๊กคุณว่า “ลูกเอ๋ยเกิดมาเป็นลูกอีสานแล้วต้องขยัน อย่าให้ใครเขาดูถูกได้ว่า เป็นคนอีสานขี้เกียจสันหลังยาว ลูก ต้องขยันคือ ต้องนอนอย่างหมา ตื่นอย่างกา และหากินอย่างไก่” คนขยันเท่านั้นที่จะประสบ ความสำเร็จหาเงินได้

อนึ่งในการขยันหมั่นทำงานนั้น ถ้าจะให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก็อย่าลืมนใช้เวลาให้เป็น ต้องเป็นกัลยาณู (ผู้รู้เวลาอันควรไม่ควร) รู้จักใช้เวลาแล้วชีวิตจะมีค่ายิ่ง ต้องรู้จักบริหารเวลา แบ่ง เวลาให้เป็น ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตัวอย่างเช่น ต้องแบ่งเวลาให้กับการทำงานในสำนักงานส่วน หนึ่ง ให้กับครอบครัว ส่วนหนึ่ง ให้กับสังคมส่วนหนึ่ง ให้กับตัวเองส่วนหนึ่ง ให้กับการเรียน ให้กับการ ร่วมกิจกรรม สำหรับเวลา ส่วนตัวนี้ อาจแบ่งย่อยออกไปอีก เช่น เพื่อเป็นการเตรียมตัวก่อนไปทำงาน การวางแผนแก้ปัญหาส่วนตัวต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อออกกำลังกาย และเพื่องานอดิเรกตามที่ใจชอบ (แต่ ต้องมีประโยชน์) เช่น การปลูกผักสวน ครัว การทำสวนหย่อม การอ่านหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

๒. “อา” มาจากคำว่า อารักขสัมปทา แปลว่าต้องมีการรู้จักรักษาคำพูดที่ว่า “งานคือเงิน” นั้นน่าจะใช้ได้อยู่ คนเรานั้นแม้จะมีงาน มีความหมั่นขยันในการทำงานขนาดไหนก็ตาม ถ้าไม่รู้จักเก็บ หอมรมริบไว้บ้าง ได้มาเท่าไรก็จ่ายหมด แม้จะมีรายได้เป็นหมื่นแต่ไม่เหลือเลย จะเป็นคนมีเงินได้อย่างไร ยิ่งถ้าเป็นคนสุรุ่ยสุร่ายแล้ว ก็อย่าหวังเลยว่าจะร่ำรวยขึ้นมาได้ รายได้ไม่สำคัญเท่ารายเหลือ เวลาไปถาม เงินเดือนคนอย่าไปถามว่าได้เดือนละเท่าไร ควรถามว่า เหลือเดือนละเท่าไรมากกว่า ถ้าอยากให้เห็นมีฐานะ มั่นคงเป็นหลักประกันความสำเร็จทันตาเห็นในชีวิตประจำวันในครอบครัวแล้ว ก็จำเป็นต้องเป็นผู้รู้จักเก็บรักษา บ้างขอให้นึกถึงคำกลอนสอนใจที่ว่า “มีสลึงพึงกระจับให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์ มีน้อยใช้ น้อยค่อยบรรจง อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน” ถ้าไม่จำเป็นก็อย่าใช้จ่าย เมื่อจำเป็นต้องใช้อย่าเสียดาย อย่าให้เป็นเหมือนเศรษฐีน้ำลายไหลน้ำลายหก เมื่อถึงฤดูมะขามหวานเขานำมาขายงานเกษตรแห่งชาติเพียง กิโลกรัมละ ๕๐-๖๐ บาท เดินผ่านไปผ่านมา น้ำลายหกอยากจะทำขนมหวานแต่ก็ไม่กล้าซื้อทานทั้งปีหนึ่ง ๆ เขาจะนำมาขายก็ทั้งยาก อย่างนี้ก็เกินไป ถ้าเก็บเสียดังไม่ออก เหนียวเป็นตังเม อย่างนี้ก็เกินไป เพราะจะกลายเป็นคนมีเงินแต่ใช้เงินไม่เป็น นอกจากนี้ยังเป็นคนใจแคบ เข้าสังคมที่ไหนไม่ได้ กลายเป็นคน ตระหนี่เห็นแก่ตัวไป “จงอย่าตระหนี่ แต่ให้มีมัธยัสถ์”

เพราะความตระหนี่จะกลายเป็นคนใจแคบใช้เงินไม่เป็น ส่วนความสุรุ่ยสุร่ายเป็นการจ่ายเกินตัวจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น จ่ายฟุ่มเฟือย มัธยัสถ์เป็นทางสายกลาง ระหว่างความตระหนี่กับความสุรุ่ยสุร่าย เป็นการรู้จักใช้จ่ายแต่พอเหมาะพอควร คำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมกับรายรับ รวมทั้งรู้จักเก็บออมเอาไว้แม้เล็กน้อยก็ตาม อย่าดูหมิ่นเงินน้อย เพราะของใหญ่ ต้องมาจากของน้อย จำนวนร้อยมาจากจำนวนสิบ จำนวนสิบมาจากจำนวนหน่วย น้ำที่หยดลงมาที่ละหยด ๆ ยังสามารถทำให้โอ่งใหญ่เต็มได้ หรือการสะสมของปลวก ปลวกสะสมดินทีละนิด ๆ เป็นสัตว์เล็ก ๆ พอสะสมกันมาเรื่อย ๆ สืบต่อกันเรื่อย มีการกระทำที่สืบต่อกันไป จนกลายเป็นจอมปลวกขนาดใหญ่ แม้แต่ช้างก็ทำ อะไรมันไม่ได้ การสะสมรักษาทรัพย์สินเงินทองก็มีลักษณะสะสมในแนวเดียวกันนั้น ขอให้คิดว่า จำนวนน้อย ของน้อย ๆ เมื่อเก็บไว้บ่อย ๆ เข้าก็มากขึ้นเอง มีตัวอย่างมากมายที่คนมีรายได้น้อย แต่รู้จักเก็บออมจน กลายเป็นเจ้าหนี้ยี่มี เช่น แยกขายหนังพิมพ์สามารถเป็นเจ้าหนี้ยี่คนไทยได้ รู้สึกว่าคนไทยจะกลัวเจ้าหนี้ยี่แยกกันจนคนไทยแค้นแถมมาก ตั้งภาคิตขึ้นมาว่า “ถ้าเจออยู่กับแยกให้ตีแยกก่อนตึง”

หลัก “อา” นอกจากจะรู้จักรักษาทรัพย์สินหรือเงินทองที่หาได้มาเพราะความขยันแล้ว ยังจะต้องรู้จักเก็บงำข้าวของไว้ในที่มั่นคงให้ห่างจากอันตราย รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ รู้จัก บูรณะซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดหรือเสียหายบางส่วนให้คืนดีดังเดิม รู้จักเสียดายของเป็น ของไม่ควรเสียไม่ ปล่อยให้เสีย ของยังพอใช้ได้ไม่ทิ้งเสีย และรู้จักทำให้ผลิตผลประโยชน์ เช่น มีบ้านไม่ได้อยู่

เองก็อาจจะให้คนอื่นเช่าอยู่ หรือมีนา มีสวนก็ทำเองบ้าง ให้คนอื่นเช่าบ้าง นับว่าเป็นวิธีที่จะช่วยให้ประหยัดเพราะ “เศรษฐกิจในบ้านคือการรู้จักประหยัด เศรษฐกิจนอกบ้านคือการหาอู่”

นอกจากนี้หลัก “อา” ยังหมายถึงการรักษางานของตัว รักษาระดับผลการเรียน การศึกษาของตัวไม่ให้เสื่อม ด้วยการเพิ่มความขยัน เพิ่มสมรรถภาพ เพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มความรับผิดชอบ เพิ่มความขยันหมั่นเพียร และการวางแผนเพื่อความก้าวหน้า เป็นต้น

๓. “กะ” มาจากคำว่า กัลยาณมิตรตตา แปลว่า ต้องมีเพื่อนดี คือเลือกคบคนดีเป็นเพื่อน คนเราเกิดมาไม่ใช่จะอยู่คนเดียวได้ตลอดไป ก็ต้องมีการคบค้าสมาคมกับคนอื่น ต้องทำงานร่วมกัน ต้องมีการ พึ่งพาอาศัยกันบ้าง ในสถานการณ์ชีวิตประจำวันก็ต้องคบคนเป็นเพื่อน ต้องมีเพื่อน เป็นบุคคลที่มี ความสำคัญต่อชีวิตมากเหมือนกัน คนที่ได้ดี เจริญก้าวหน้าในการศึกษาเล่าเรียน ในชีวิตการทำงานก็เพราะเพื่อนก็มีมากและกลายเป็นคนชั่ว ล้มเหลว สอบตก ถูกไล่ออกจากงานเพราะเพื่อนก็ไม่ค่อยเหมือนกัน การจะคบใครก็ ต้องดูให้ดีเหมือนเราจะซื้อข้าวของเครื่องใช้ ดังที่กล่าวว่า “คบคนก็ต้องดูหน้า ซื้อผ้าก็ต้องดูลาย ดูนางดูถึงแม่ยาย”

เพราะฉะนั้น จะคบใครเป็นเพื่อน ก็ต้องดูกันให้ถี่ถ้วนก่อน เพื่อนก็เป็นเสมือนสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตเรา ถ้าไปได้เพื่อนที่เป็นนักเลงการพนัน นักเลงสุรา หรือนักเลงผู้หญิง เป็นต้นแล้ว ในที่สุด เพื่อนผู้นั้นก็จะชักจูงเราไปเป็นนักเลงต่าง ๆ ดังกล่าวไปด้วย ถึงเราจะมีใจแข็ง ไม่คล้อยตามเขาได้ก็ตามแต่ ความเชื่อถือในวงสังคมจะลดลงไป การมีเพื่อนดีก็เหมือนกับผ้าที่ห่อของหอม ที่จริงตัวมันไม่หอม แต่ไปห่อของหอมเข้าก็ทำให้หอมไปด้วย ส่วนการมีเพื่อนชั่วก็เหมือนกับใบไม้ห่อปลาเน่าใบไม้ไม่มีปัญหาอะไร แต่ไปห่อปลาเน่าก็เลยเหม็นไปด้วย ไม่เป็นที่ปรารถนาของคนอื่น ข้อนี้ก็ฉันทิ การคบเพื่อนก็ฉันทิ นั้น คบคนเช่นใดเป็นเพื่อนก็มักจะเป็นเช่นนั้น ดังที่ว่า “คบคนดีเป็นศรีแก่ตัว คบคนชั่วพาตัวปราศัย” และ “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล”

ในชีวิตการทำงานก็จะมีเพื่อนร่วมงาน ที่บ้านก็จะมีเพื่อนบ้าน เข้าสังคมก็จะมีเพื่อน ๆ หรือเพื่อนคนนั้นอาจจะเป็นเพื่อนในหลายสถานที่ก็ได้ จึงต้องระมัดระวังเลือกคบให้ดี ถ้าไม่ดีเขาเป็นคนชั่วแล้ว ก็ ควรหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลทีเดียว เพราะเป็นอันตรายต่อชีวิต เกียรติยศ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน เงินทองของเรา มาก เงินทองที่ได้มาจากการขยันทำงานและเก็บหอมรอบริบเอาไว้วันนั้น ถ้าคบเพื่อนชั่วแล้ว ก็อาจจะถูกนำเอามาใช้ อย่างสุรุ่ยสุร่ายในการกินดื่ม หรือใช้จ่ายไปในทางอบายมุขต่าง ๆ แม้จะมีเงินมากมายสักเท่าไร หรือเป็นคน ร่ำรวยเป็นเศรษฐี หรือมีทรัพย์สินสมบัติมากมายก็ตาม ในไม่ช้าก็จะค่อย ๆ หมดไปเพราะมีเพื่อนชั่ว เพราะฉะนั้น หลักความสำเร็จหันตาเห็นที่สาม คือ กะ ท่านจึงย้ำมากกว่า “ต้องมีเพื่อนดี” จะได้เอื้ออำนวยส่งเสริมต่อหลักความสำเร็จข้อที่หนึ่งและสองที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อน

ที่ดีถ้าหากไม่ได้ก็ไม่เป็นไร ไม่ต้องการปริมาณ แต่ขอให้มีความผูกพันกับเพื่อนที่ดีที่เรียกว่า “กัลยาณมิตร” นั้น จะต้องมึลักษณะดังนี้คือ

๑) มีอุปการคุณ กล่าวคือ เวลาเพื่อนฝูงประมาท ก็ทำหน้าที่ป้องกัน ช่วยป้องกัน ทรัพย์สินสมบัติของเพื่อนที่มัวเมาประมาท เวลาภัยอันตรายสามารถเป็นที่พึ่งพำนักได้ เมื่อมีธุระช่วย ออกทรัพย์ให้เกิน กว่าที่ออกปาก

๒) ร่วมสุขร่วมทุกข์กันได้ กล่าวคือ ไม่ขายความลับของตนแก่เพื่อน ปิดความลับของเพื่อนไม่ให้แพร่งพราย ไม่ละทิ้งในยามตกทุกข์ได้ยาก แม้ชีวิตก็อาจเสียสละให้เพื่อนได้

๓) แนะนำประโยชน์ให้ กล่าวคือ พุดจาแนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ทำให้ทำความชั่ว แนะนำให้ประพฤติปฏิบัติความดี ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง บอกวิธีที่จะหาความสุขความสงบอย่าง แท้จริงใน ชีวิตปัจจุบันให้

๔) มีความรักใคร่ กล่าวคือ เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย โต้เถียงคนที่พูดดี เตียนเพื่อน รับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน การจะรู้ว่าใครเป็นเพื่อนดีหรือเพื่อนไม่ดีนั้น ก็คงต้องเอา ลักษณะทั้ง ๔ ดังกล่าวมานี้ ไปเป็นแนวในการพิจารณาตัดสิน อาจจะไม่ต้องสมบูรณ์ ๑๐๐ % แต่ก็ ขอให้ช้วน้อยหน่อย ก็อาจจะช่วยได้ อย่า ลืมว่าการจะได้รับความสำเร็จทันตาเห็นในชีวิตปัจจุบัน การ มีเพื่อนดีนั้นมีส่วนสำคัญมากดังกล่าวมาแล้ว

๔. “สะ” มาจากคำว่า สมชีวิตา แปลว่า ต้องเลี้ยงชีวิตพอสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หา ได้มา เมื่อขยันทำงาน “งานคือเงิน” ตามหลักความสำเร็จทันตาเห็นที่หนึ่ง รู้จักรักษาเก็บออมตาม หลัก ความสำเร็จทันตาเห็นที่สอง และมีเพื่อนดีตามหลักความสำเร็จทันตาเห็นที่สามแล้วจะมี ความสุขความสำเร็จ ได้ ก็ต้องรู้จักเลี้ยงชีวิตดังที่เขาว่ากันว่า “ทำมาหาเลี้ยงชีพ” แต่การเลี้ยงชีวิต นั้น ก็ต้องอาศัยการใช้ จ่ายเงินที่หาได้มาโดยสุจริต สัมมาชีพจะต้องใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงชีวิตให้พอเหมาะ พอสมควรแก่กำลังทรัพย์หาได้ไม่ให้ฝืดเคืองนัก ไม่ใช่ฟุ่มเฟือยนัก เวลาต้องการอะไร ให้คำนึงถึง กำลังทรัพย์ที่จะซื้อหาได้ ตามความจำเป็นที่บังเกิดขึ้น ถ้ามีน้อยหรือหาได้น้อยก็ควรอดของ ฟุ่มเฟือยต่าง ๆ จะต้องรู้จักประมาณตน ฐานะของตน กำลังทรัพย์ของตน รู้จักกำหนดรายได้รายจ่าย ว่าฝ่ายละเท่าไร เป็นรายวันก็ตาม เป็นรายเดือนก็ตาม เป็นรายปีก็ตาม ใช้จ่ายบริโภคไม่ให้เกินรายได้ ถ้าหาได้มากก็เขยิบการเลี้ยงชีพให้มีความสุขสำราญตามกำลังทรัพย์ แต่ควรแบ่งเก็บไว้เป็นทุนรอน ตามส่วน

เมื่อมีเหตุฉุกเฉินขึ้น เช่น เจ็บไข้ จะได้ใช้การจร ความรู้จักประมาณเท่านั้นแหละจะทำให้ มีความสุขความสำเร็จประโยชน์ได้ แต่ก็มักปรากฏว่า คนโดยมากไม่รู้จักประมาณ มีน้อยแต่ พยายามใช้ให้มาก พยายามเอาอย่างคนที่มึเงินมาก เขามีได้ ฉันก็ควรมีและทำได้เช่นกันโดยไม่ คำนึงถึงอรรถภาพของตนเองเสียก่อน เป็นประเภทที่เรียกว่า “รสนิยมสูง รายได้ต่ำ” บางที่ตู้เย็นไม่มี ะไรมากมีน้ำปลา ๓ ขวด มีส้ม ๒-๓ ลูก เปิดประตูก็กลิ้งลูกกลิ้งๆ อุตสาหไปดาวนเขามา บางที่ต้อง

ดิ่ง สายไฟออก เสียบไว้ก็เปลืองไฟ ไม่มีของแพง เพราะความอยากใหญ่แต่กระเป๋าสตางค์ไม่ใหญ่ ตามที่เขาต้องมายึดคืนไป เพราะไม่มีความสามารถส่งงวดก็ยิ่งเดือดร้อน ก็ยิ่งจนมากขึ้น อย่างที่เขาว่า “คนจนทำตัว เป็นคนรวย ก็ยิ่งจน” พวกนี้เป็นประเภทที่เห็นข้างขึ้น ขี้ตามข้าง เห็นเหมืองกว้าง จะเอากว้างอย่างเหมือง เห็น โคใหญ่ ตัวเองเป็นอึ่ง ก็จะพยายามจะเบ่งให้มันโตเท่าโค เดียวก็ท้องแตกตาย เห็นข้างอ้วนพืมีอาหารกินดีก็อยากจะอ้วนพืเป็นข้างทั้ง ๆ ที่เป็นหมูก็อ้วนพืด้อยู่แล้วแสดงให้เห็นว่าความเกินตัวของสัตว์และคนมีอยู่ โดยเฉพาะคนแล้ว ยิ่งเกินตัวมาก ความเพียงพอจะไม่ค่อยมีความอยากความเพียงพอจะไม่มีที่สิ้นสุด

ดังที่เขาบอกว่าสำหรับคนแล้ว เมืองพอไม่มี มีแต่เมืองพล ก็น่าจะจริง การสนองความอยากต่อให้ภูเขาทั้งลูกกลายเป็นทองทั้งแท่งมันก็ไม่พอต่อให้หยดฝนที่ตกลงมาแต่ละหยดกลายเป็นเหรียญ ๕ บาท มันก็ไม่พอ จะต้องขอเขยิบให้เป็นหยด ๒๐ บาท เมื่อได้หยดละ ๒๐ บาท แล้วก็ต้องขอเขยิบขึ้นไปอีกว่า ขอให้กลายเป็นหยดลงมาเป็นใบแดง ๆ เมื่อได้ใบแดง ๆ แล้วก็คงจะเขยิบขึ้นไปเป็นใบสีม่วงคือใบละ ๕๐๐ บาท เป็นเช่นนี้เรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุดแม่น้ำที่เรายอมรับว่าไม่มีที่สิ้นสุด แล้วค้นหาหรือความอยากของคนเราก็กว้างกว่าแม่น้ำเสียอีก ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสเอาไว้ว่า “นตฺถิ ตณฺหาสมานํ นํ ใ้แม่ น้ำเสมอด้วยตณหาไม่มี”^{๒๐} ชนิดที่ถมเท่าไรไม่รู้จักเต็ม ถ้าตามใจตนเอง ตามใจกิเลสคือตณหาแล้ว อย่าวว่าแต่เงินพัน เงินหมื่นเลย เงินล้านหลาย ๆ ล้านก็หาสนองกิเลสตณหาไม่ได้ ไม่รู้จักสิ้นสุด เมื่อรู้ตัว ว่าไม่อาจสนองกิเลสได้อย่างแน่นอนเช่นนี้แล้ว ก็ควรจะระงับกิเลสไว้ อย่าพยายามตามใจมันมากนัก ถ้าตามใจมันมาก

ในที่สุดเมื่อไม่พอก็ต้องไปกู้หนี้ยืมสินเขา พอเงินเดือนออก เจ้าหนี้ก็มาทวงเต็มไปหมด มีตัวอย่างมากมายน่าละอาย จิตก็ต้องกระสับกระส่าย มองหน้าใครไม่ติด เดือดร้อนอยู่ตลอดเวลา แล้วร้อน อะไรจะเท่าเทียมกับ “ร้อนเพราะความเป็นลูกหนี้” พระพุทธองค์ตรัสว่า “การกู้หนี้ยืมสินเป็นทุกข์ในโลก” ฉะนั้นถ้าขึ้นตามใจกิเลส ก็ยอมหนีความเดือดร้อนไม่พ้นแน่ เพื่อหลีกเลี่ยงความเดือดร้อนดังกล่าว และเพื่อความสำเร็จในชีวิตประจำวันชนิดทันตาเห็น จะต้องรู้จักประมาณการครองชีพนั่นเองจงครองชีพให้ สมฐานะของตน อย่าสุรุ่ยสุร่าย แต่จงรู้จักผ่อนปรนเลี้ยงตนให้มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้^{๒๑}

^{๒๐} คุรยลละเอียตใน ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๒๕๑/๖๐, ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๕๑/๑๐๐.

^{๒๑} คุณ โทชนธ์, พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗), หน้า ๑๙-๒๕.

๒.๔ ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา

การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในตลาดแรงงานปัจจุบันซึ่งเกิดจากสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการผลิตที่มีแต่จะเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้กำลังแรงงานที่เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมผลิตลดน้อยลง อีกทั้งนโยบายการเปิดประชาคมอาเซียนเป็นปัจจัยเอื้อให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มของแรงงานข้ามชาติที่เกิดจากความจำเป็นพื้นฐานเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าในต่างประเทศ การย้ายถิ่นของแรงงานเพื่อไปทำงานต่างประเทศจะช่วยบรรเทาปัญหาการว่างงานในประเทศต้นทาง และช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนแรงงานในประเทศปลายทาง อีกทั้งยังเป็นการให้โอกาสแรงงานข้ามชาติได้พัฒนาทักษะฝีมือในต่างประเทศ และสร้างรายได้เป็นเงินส่งกลับไปยังประเทศต้นทางซึ่งเป็นถิ่นฐานของตนเองอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบต่อสังคมที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้ง่ายโดยเฉพาะเรื่องโรคติดต่อ ค้ามนุษย์ อาชญากรรม หรือยาเสพติด

๒.๔.๑ แรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

แรงงานต่างด้าวที่หลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทยและกระจายอยู่ทั่วไปในแต่ละภูมิภาคสามารถจำแนกตามลักษณะการเข้าเมืองได้เป็น ๒ กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมายและกลุ่มที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๘ แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกกฎหมายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีแนวโน้มที่จะลดลงตามนโยบายการจัดการแรงงานต่างด้าว

โดยให้แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยทั้งหมดไม่ว่าจะเคยขออนุญาตทำงานหรือไม่รวมทั้งครอบครัวผู้ติดตามจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและพิสูจน์สัญชาติในแต่ละปี เพื่อนำไปสู่กระบวนการทำให้ถูกกฎหมาย ปี ๒๕๕๘ แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทยมีจำนวน ๑,๔๔๕,๕๗๕ คนโดยจำแนกเป็นกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย จำนวน ๑,๔๑๖,๕๑๓ คน และกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายแต่ได้รับอนุญาตทำงานตามมติ ครม. (มาตรา) เฉพาะชนกลุ่มน้อยจำนวน ๒๙,๐๖๒ คน

เมื่อจำแนกตามสัญชาติของแรงงานต่างด้าวที่เข้าทำงานในประเทศไทย พบว่ากลุ่มที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย ๕ สัญชาติแรก ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา ลาว ญีปุ่น และจีนส่วนกลุ่มที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จากข้อมูลข้อมูลของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ชาวกัมพูชาที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย และได้รับอนุญาตผ่อนผันให้ทำงานตามมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงแรงงาน ขึ้นทะเบียนไว้ ๒๑๐,๒๐๗ คน

ซึ่งหากพิจารณาแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย จะพบว่าแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานประเภทไร้ทักษะฝีมือโดยอพยพเข้ามาทำงานจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งได้แก่ แรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ (เมียนมา ลาว กัมพูชา) ในปี ๒๕๕๘ พบว่าอัตราการจ้างแรงงานต่างด้าว ๖-๗ คน อัตราการจ้างแรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ (เมียนมา ลาว กัมพูชา) ต่อจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมดอยู่ที่ร้อยละ ๖๐๐ และอัตราการจ้างแรงงานต่างด้าวมือต่อจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมดอยู่ที่ร้อยละ ๐.๓๘

๒.๔.๒ การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ

การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ มาจากความต้องการแรงงานบางประเภทโดยเฉพาะแรงงานระดับล่าง (แรงงานไร้ฝีมือ) ของประเทศปลายทาง หรือ ประเทศพัฒนาที่เป็นแรงจูงใจให้แรงงานฝีมือในประเทศที่ด้อยพัฒนาที่เดินทางเข้ามาทำงาน สถานการณ์ในประเทศไทยตั้งแต่ ปี ๒๕๕๔ -๒๕๕๘ จะเห็นได้ว่าแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่แรงงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศมีแนวโน้มที่ลดลง^{๒๒}

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นันทนา วรรณคำ ได้ศึกษาเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของ ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น” พบว่า ข้าราชการ มีการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎี ธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยในรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกัลยาณมิตรตตา (กัลยาณมิตร) ด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดี) และด้านสมาชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) ตามลำดับ มีแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตาม หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม คือ ๑) ด้านขยันหา ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาการเพิ่ม การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของ ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๒) ด้านการรักษาดี ควรสร้าง จิตสำนึกให้กับข้าราชการในการช่วยกันดูแล รักษาทรัพย์สินของทางราชการ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ ๓) ด้านกัลยาณมิตรควรคำนึงถึงการทำงานเป็นที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการและการประสานงาน ๔) ด้านดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ควรที่จะให้คำแนะนำ โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติและปรับใช้ในการดำรงชีวิต^{๒๓}

^{๒๒} สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, “สถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงาน คงเหลือทั่วประเทศ ประจำเดือน ธันวาคม ๒๕๖๐”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/\[๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑\]](https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/[๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑]).

^{๒๓} นันทนา วรรณ, “การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของ ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น” วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘) หน้า ๘๗.

พระครูโพธิธรรมานุกูล (บรรเทาชุดจีน) ศึกษาเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน” ผลงานวิจัยพบว่า การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน มีทั้งหมด ๔ ข้อ คือ (๑) การนำหลักอภิญญาสัมปทามาแก้ปัญหาคารขาดความเพียร เมื่อจะหลีกเลี่ยงพ้นจากความชั่ววนาประการ สิ่งสำคัญก็คือการระมัดระวังหรือสำรวมรักษากาย วาจา ใจ แม้กระทั่งชีวิตของเราไม่ให้หลงไปตามกระแสวัตถุต่าง ๆ (๒) การนำหลักอารักขสัมปทามาแก้ปัญหาคชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ อารักขสัมปทา คือการใช้เงินตามหลักธรรมะ คนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ คนที่จะเรียกได้ว่า รู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็นใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ (๓) การนำหลักกัลยาณมิตรตามมาแก้ปัญหาคชีวิตการคบคนพาล ต้องมีกัลยาณมิตรที่ดี คือ มีผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหาและบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคลหรือเข้าร่วมหมู่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถซึ่งจะช่วย แวดล้อม สนับสนุนชักจูง ชี้ช่องทาง เป็นแบบอย่างตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีในการศึกษาอบรม การครองชีวิต การประกอบกิจการและธรรมปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดีและ (๔) การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาคชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะ คือ การประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เราจะมีชีวิตราบรื่นปกติสุขได้ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัด ใช้แต่ในสิ่งที่จำเป็นแก่การครองชีพของเราพยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ของเรา เพราะว่าผู้ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายเกินฐานะของตัวเองนั้นย่อมได้รับความเดือดร้อนทำให้ครอบครัว ได้รับความลำบาก เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์พยายามใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น^{๒๔}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง ประโยชน์สูงสุดของชีวิตนี้ว่า ความสุขว่ามี ๒ แบบคือ เป็นความสุขจากภายใน หมายถึงมีความสุขสงบในใจตนเองหรือ มีความสุขจากการรู้เท่าทัน เข้าใจความจริงของสิ่งทั้งหลายเป็นความสุขทางปัญญาเนื่องจากเห็นแจ้ง ความจริงเป็นความโปร่งโล่ง ไม่มีความติดขัดบีบคั้นใจเป็นความสุขภายในของบุคคล สำหรับความสุข อีกแบบเป็นความสุขที่ได้จากภายนอก^{๒๕} นอกจากนี้ท่านพระธรรมปิฎก ยังได้แบ่งประโยชน์สุขออกเป็น ๓ ระดับ คือ (๑) ด้านรูปธรรมที่ตามองเห็นหรือเห็นได้กับตา คือ การมีสุขภาพดี การมีทรัพย์เงินทอง การมีอาชีพการงานเป็นหลักเป็นฐาน การมียศ ฐานะ ตำแหน่งเป็นที่ยอมรับในสังคม การมีมิตรสหายบริวารและการมีชีวิตครอบครัวที่ดี (๒) ด้านนามธรรมที่ลึกล้ำเลยจากตามองเห็นคือเรื่องของ

^{๒๖} พระครูโพธิธรรมานุกูล (บรรเทา ชุดจีน) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๒๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), *ชีวิตที่สมบูรณ์*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๕๘-๖๑.

คุณธรรมความดีงามการมีความสุขที่เกิดจากความมั่นใจในคุณค่าของชีวิต การได้บำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ ความมีศรัทธาในสิ่งที่ดีงามที่เป็นหลักของจิตใจ และการมีปัญญาที่ทำให้รู้จักการปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายได้ถูกต้องและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ด้วยดี (๓) ด้านนามธรรมชั้นโลกุตตระที่อยู่เหนือกระแสความไหลเวียนของโลกธรรม คือความเป็นผู้มีจิตใจเป็นอิสระ ด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลายรู้โลกและชีวิตตามความเป็นจริง จนกระทั่งว่าโลกธรรมเกิดขึ้นมากระทบกระทั่งก็ไม่หวั่นไหววางใจและปฏิบัติได้ถูกต้องตามเหตุปัจจัย ปลอ่ยให้ภวธรรมชาติทั้งหลายก็เป็นภวธรรมชาติอยู่ตามธรรมชาติความทุกข์ที่มีอยู่ในธรรมชาตีก็คงเป็นทุกข์ของธรรมชาติไป ไม่เข้ามากระทบกระทั่งบีบคั้นจิตใจของเราได้ เป็นผู้มีสุขอยู่กับตนเองตลอดเวลาชีวิตก็สมบูรณ์แล้ว^{๒๖}

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญา นันทภิกขุ) ได้กล่าวถึงความสุขไว้ในหนังสือชีวิตที่เป็นสุข ยิ่งกว่าความสงบใจไม่มีว่า สภาพจิตที่เป็นปกติดีนั้นแหละเรียกว่า เป็นความสุขสุขก็เพราะว่าจิตปกติไม่ขึ้น ไม่ลง ไม่เอียงขวาเอียงซ้าย ไม่มีอะไรมาผูกมัดจิตใจ เป็นอิสระเป็นไทแก่ตัวอย่างนี้เรียกว่า “ปกติ” จิตที่ปกติคือไม่มีอะไร รู้ว่าอะไรเกิดขึ้น อะไรตั้งอยู่ อะไรดับไป แล้วควรจะแก้ไขสิ่งนั้นอย่างไร อย่างนี้จิตใจก็สบาย ไม่ค่อยมีปัญหา รวมความว่า ชีวิตของเราต้องการความสุขทั้งกายทั้งใจ ทางอารมณ์ เราก็ต้องมีสติ มีปัญญา พยายามที่จะรักษาใจไว้ให้ปกติอยู่ตลอดเวลา รู้จักประมาณในการกิน การอยู่ การนุ่งห่มใช้สอย การปฏิบัติหน้าที่ และการพักผ่อน สภาพร่างกาย จิตใจ ก็จะมีความสุข สมบูรณ์สมปรารถนา^{๒๗}

พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของประโยชน์ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไว้ในหนังสือคู่มือดับทุกข์(ฉบับสมบูรณ์)^{๒๘} ว่าประโยชน์ในทางพระพุทธศาสนา คือ (๑) ทัณฐธัมมิกกัตถะประโยชน์หมายถึง ประโยชน์วันนี้หรือปัจจุบัน (๒) สัมปรายิกกัตถะประโยชน์หมายถึง ประโยชน์วันข้างหน้าหรือชาติหน้า (๓) ปรมัตถะประโยชน์หมายถึง ประโยชน์สูงสุด ประโยชน์อย่างยิ่งเหนือความเป็นโลก คือ เหนือโลก เหนือทุกข์นอกจากนั้น ท่านพุทธทาสภิกขุ ยังได้จัดแบ่งประโยชน์ ประโยชน์ ๓ นี้อยู่ในประโยชน์ระดับโลกียะและโลกุตตระ คือ ประโยชน์ชาตินี้และ ประโยชน์ชาติหน้า เป็นประโยชน์เรื่องโลก เป็นฝ่ายโลก เกี่ยวกับโลกส่วน ประโยชน์สูงสุด ก็เป็นประโยชน์เหนือโลกเหนือทุกข์ และได้เชื่อมโยงประโยชน์กับจุดหมายของ ศีลธรรมว่า ศีลธรรมนั้นมีจุดหมายเพื่อสังคมสันติ ส่วนจุดหมายของศาสนานั้นมีจุดหมายเพื่อปัจเจกชนสันติ ได้แก่ ความสุขสงบเฉพาะบุคคล และ

^{๒๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **ชีวิต การงาน หลักธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

^{๒๗} พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญา นันทภิกขุ), **ชีวิตที่เป็นสุขยิ่งกว่าความสงบใจไม่มี**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๑๒), หน้า ๘๑๔.

^{๒๘} พุทธทาสภิกขุ, **คู่มือดับทุกข์ (ฉบับสมบูรณ์)**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๓๐), หน้า ๑๖.

ความสุข ๓ ระดับ ได้แก่ (๑) สุขเพราะไม่เบียดเบียน เป็นความสุขค่อนข้างจะเป็นเรื่องสังคมหรือของหมู่คณะ ถ้าไม่เบียดเบียนกันก็จะเป็นสุข หรือไม่เห็น แก้ว (๒) สุขเพราะอยู่เหนืออำนาจาม หรือเป็นความสุขเพราะอยู่เหนือกิเลสที่จะมากระทบตัวเรา เป็นความรัก หลงใหลในสิ่งต่าง ๆ หรือการกำหนดยินดี อารมณ์ที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นกามอย่างหนึ่ง การที่หลงใหลทั้งบุคคล วัตถุก่อให้เกิดความทุกข์ได้ทั้งสิ้น (๓) สุขเพราะ ละตัวตนเสียได้เพราะถ้าละเรื่อง นี้ได้ก็จะไม่ยึดมั่นว่าตัวกูของกูอยากจะเหนือผู้อื่น สิ่งที่สำคัญที่สุดใน ๓ ข้อนี้ คือ ไม่มีตัวกูของกู ถ้าคิด ได้เสียแต่แรกก็จะไม่เบียดเบียนใคร และก็จะไม่เห็นแก้ว^{๒๙}

พระมหาเกรียงไกร บัวจันอัด ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กัลยาณมิตรกับการบรรลुरुธรรมในพุทธศาสนาเถรวาทและพุทธศาสนามหายาน ในด้านความเหมือนและความแตกต่าง” พบว่า ด้านความเหมือน พบในแง่ของความหมาย ประเภทและหน้าที่ของกัลยาณมิตร กล่าวคือ ด้านความหมาย กัลยาณมิตร หมายถึง บุคคลหรือสิ่งที่จะเกื้อกูล สนับสนุนส่งเสริม เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาชีวิต ในการบรรลุถึงจุดหมาย ในด้านประเภทและหน้าที่แบ่งเป็น ๒ ระดับ เช่นเดียวกัน ได้แก่ ระดับโลกิยะ และระดับโลกุตระ โดยที่ระดับโลกิยะประกอบด้วย บิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ ซึ่งจะเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม สั่งสอน เป็นแบบอย่างที่ดี และส่วนระดับโลกุตระ ประกอบด้วย ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์สาวก ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนากาย ศีล จิต และปัญญา เพื่อการเป็นคนดีของสังคม เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี กระทั่งเข้าถึงเป้าหมายสูงสุดของศาสนา แต่ละนิกาย ในด้านความต่างนั้น พบในแง่ของอุดมคติและแนวทางการปฏิบัติธรรม การบรรลुरुธรรม และในความสำคัญของกัลยาณมิตรในเถรวาท มีเป้าหมายสูงสุดคือ พระนิพพาน และเป้าหมายในปัจจุบันคือ การเป็นกัลยาณชน ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์เองเท่านั้นที่จะทำให้ถึงการหลุดพ้นหรือบรรลुरुธรรมได้ แต่ในมหายาน มีเป้าหมายสูงสุดคือ พุทธภูมิ เพื่อเข้าสู่แดนสุขาวดี โดยมีแนวคิดที่ว่า ทุกสรรพสัตว์มีโพธิจิตที่จะบรรลุถึงพุทธภูมิได้เสมอกันหมดและมีแนวปฏิบัติโดยผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การสวด อ้อนวอน การฟังอำนาจบารมีพิเศษนอกเหนือวิสัยธรรมดาของมนุษย์^{๓๐}

พระมหาจุลศักดิ์ จิรวฑฒโน (รณน้อย) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธของปราชญ์อีสาน” ผลการวิจัยพบว่า ปราชญ์อีสานได้คิดวิธีการในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรทางธรรมชาติ การ

^{๒๙} พุทธทาสภิกขุ, *ความสุขสามระดับ*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๔๒), หน้า ๘-๓๙.

^{๓๐} พระมหาเกรียงไกร บัวจันอัด, “การศึกษาเปรียบเทียบหลักคำสอนเรื่องกัลยาณมิตรกับการบรรลुरुธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทและพระพุทธศาสนามหายาน”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖), บทคัดย่อ.

นำองค์ความรู้ตามภูมิปัญญาพื้นบ้าน และการทดลองทำเกษตรแบบผสมผสานในโครงการเกษตร ประณีต ๑ ไร่ เพื่อให้เกิดความพออยู่พอกินในครอบครัวก่อน แล้วขยายออกไปสู่ชุมชน และภูมิภาค ต่อไป ปราชญ์อีสานที่เลือกศึกษาวิจัยได้ใช้หลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาเรื่อง เศรษฐกิจ โดยเริ่มจากใช้หลักเศรษฐกิจแบบพุทธ คือ ความรู้จักพอประมาณ (มัตตัญญูตา) เพื่อ ประโยชน์ ภายในทางจิตใจ ทางคุณธรรม ทางคุณภาพชีวิต ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุด ได้แก่ ความเป็นอิสระ จากปัญหา และ ความทุกข์ของมวลมนุษย์ จุดเน้นคือ ต้องการยับยั้งความโลภของมนุษย์ ที่แสดง ออกมาในรูปของการแข่งขัน ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งการเอาตัวเอาเปรียบ การกดขี่ข่มเหง การหลงใหลวัตถุ นิยมเป็นบริโภคนิยม นำมูลค่าที่เป็นเงินตรามานำพาคคุณค่าของชีวิต ปราชญ์อีสานจึงได้นำหลักธรรม (ปัญญา) มาเป็นคุณค่าของชีวิตแทนเงินตรา

ด้านหลักพุทธธรรมที่ปราชญ์อีสานนำมาใช้ คือ อิทธิบาท ๔ ขรวาสธรรม ๔ สังคหัตถุ ๔ เป็นหลักในการทำงาน โดยเฉพาะในด้านการผลิต เพราะเป็นธรรมที่สอดคล้องกับการทำงาน ผล จากการทำตามหลักธรรมทำให้ปราชญ์อีสาน และสมาชิกสามารถอุ้มชูตัวเองได้ สามารถดำรง อยู่อย่างไม่ เตื่อร้อน มีพอกิน พอใช้ มีความสุขจากการทำงาน มีอาหารที่พอเพียง ทำให้ครอบครัวมี ความสงบเป็นปกติสุข พ้นจากความเป็นหนี้สิน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดี พออยู่พอกินพอใช้ ยึด หลักมัชฌิมาปฏิปทาในการดำเนินชีวิต ดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินเป็นสัมมาอาชีวะก่อนเป็นเบื้องต้น จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การกินดี อยู่ดี วิธีการแนวคิดของปราชญ์อีสานเป็นแนวคิดที่มุ่งไปสู่ความยั่งยืน ด้วยการรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง พอเพียง พอประมาณ ไม่โลภมาก ไม่ประมาท มีเหตุผลในการดำเนิน ชีวิต^{๓๑}

พระมหาทวี มหาปญฺโญ (ละลง) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินชีวิตไว้ใน บทความ เรื่อง มุมมองของพระพุทธศาสนาว่า สุขและทุกข์เป็นธรรมชาติของชีวิต ดังนั้น จึงจำเป็นที่มนุษย์ จะต้องศึกษาพัฒนาทั้งสุขและทุกข์เพื่อให้มีดุลยภาพในการดำเนินชีวิต ให้ชีวิตดำเนินไปใน แนวทางที่ สอดคล้องกับธรรมชาติ แต่ในยุคที่โลกเต็มไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก มีวัตถุพร้อม มนุษย์มี ความเข้าใจผิดว่า วัตถุ คือ สิ่งที่จะตอบสนองความต้องการทั้งหมดของชีวิตยังมีวัตถุมา ประนเปรอมาก เท่าใดก็ย่อมจะมีความสุขมากเท่านั้น มนุษย์จึงพยายามพัฒนาทางด้านวัตถุเพื่อ ตอบสนองความ ต้องการทางด้านร่างกาย แต่ในทางจิตใจหาได้พัฒนาไม่ ดังนั้น มนุษย์จึงเสียดุลยภาพ ของชีวิตไป ตก อยู่ภายใต้การครอบงำของวัตถุ ทำให้มนุษย์มีใจเสาะ เปราะบาง อ่อนแอ ทุกข์ได้ง่าย สุขได้ยาก เมื่อ เราผ่านโลกผ่านชีวิตมาได้ระดับหนึ่ง เราก็คงเข้าใจคำว่า ชีวิตมีขึ้นมีลงได้อย่างชัดเจน นั่นก็หมายความว่า

^{๓๑} พระมหาจตุลศักดิ์ จิรวฑฒโน (รณน้อย), “แนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธของ ปราชญ์อีสาน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘),บทคัดย่อ.

ว่าไม่มีใครโชคร้ายไปตลอดและไม่มีใครโชคดีไปตลอด ชีวิตมีสุขและมีทุกข์ปนกันไป แต่ ประเด็นที่สำคัญที่เราจะต้องไม่ลืมก็คือทำอย่างไรเราจะใช้ชีวิตให้มีคุณภาพระหว่างสุขและทุกข์ โดยรู้ให้เท่าทันทุกข์และพัฒนาสุขอย่างมีหลักการ โดยในยาม ที่มีสุขเราก็ไม่หลงระเริงลืมตนจน กลายเป็นการสร้างทุกข์ให้คนอื่นหรือยึดติดเพียงความสุขในระดับต้น ๆ ไม่พัฒนาความสุขให้สูงขึ้น และทำอย่างไรในยามที่เรามีทุกข์ก็ไม่ไข่มดิ่งอยู่กับทุกข์อย่างไม่รู้วันรู้คืนแต่รู้จักสร้างปัญญาให้รู้เท่าทัน

พระมหาวิฑูชัย (ว.วชิรเมธี) กล่าวถึง แนวทางการดำเนินชีวิตไว้ในหนังสือของขวัญอันยั่งยืนว่า ใครต่อใครก็คงปรารถนาจะมีชีวิตที่ดีแต่อะไรคือ ความหมายของการมีชีวิตที่ดี บางทีก็เป็นเรื่องที่ยากจะอธิบายได้ เรามีวิธีชีวิตที่ดีอยู่อย่างหนึ่ง นั่นก็คือการกำหนด เป้าหมายที่ดี ให้กับชีวิต เมื่อชีวิตบรรลุถึงเป้าหมายที่ดีนั้นได้แล้วก็เท่ากับว่าคน ๆ หนึ่งได้บรรลุถึง “ชีวิตที่ดี” แล้ว อะไรคือเป้าหมายของชีวิตที่ดีเพื่อที่จะมีชีวิตที่ดีตามแนวพุทธ พระพุทธเจ้าตรัสว่าชีวิตที่ดีต้องมี เป้าหมายอย่างน้อย ๓ ระดับด้วยกันคือ (๑) เป้าหมายของชีวิตที่ดีในปัจจุบัน (ระดับที่เห็นได้ด้วยตา) (๒) เป้าหมายของชีวิตที่ดีในอนาคต (ระดับเลยตาเห็น) (๓) เป้าหมายของชีวิตที่ดีในขั้นสูงสุด (ระดับการมีชีวิตสมบูรณ์)^{๓๒}

พระคาร์ณ รตนรสี (แห่วฑู) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสุขเรื่อง "การศึกษาวิเคราะห์เรื่องความสุขในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับความสุขในสังคมไทย" ปัจจุบันพบว่า ความสุข แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ โลกียสุข คือ ความสุขแบบชาวโลก และโลกุตตรสุข คือ ความสุขเหนือชาวโลกกล่าวคือ

๑) โลกียสุข คือ ความสุขแบบชาวโลกที่มีความอยาก ความปรารถนาที่จะให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการเป็นความสุขที่พระพุทธศาสนาสอนแก่ผู้มีชีวิตอยู่แบบคฤหัสถ์ หรือผู้ที่ครองเรือนมีอยู่ ๔ ประการ (๑) อรรถิสุข สุขเกิดจากความมีทรัพย์ คือ ความภูมิใจเอิบอิมใจว่า ตนมีโชคทรัพย์ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงความขยันหมั่นเพียรของตนและโดยชอบธรรม (๒) โภคสุข สุขเกิดจากการใช้ทรัพย์ คือ ความภูมิใจ เอิบอิมใจ ว่าตนได้ใช้ทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบนั้น เลี้ยงชีพบำรุง บิดามารดา สามีภรรยา บุตร มิตร และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (๓) อนนสุข สุขเกิดจากความไม่ เป็นหนี้ คือ ความภูมิใจว่า ตนเป็นอิสระไม่มีหนี้สินติดค้างใคร (๔) อนวัชชสุข สุขเกิดจากความ ประพฤติไม่มีโทษ คือ ความภูมิใจ เอิบอิมใจว่าตนมีความประพฤติสุจริตไม่บกพร่องเสียหายใคร ๆ ตี เตียนไม่ได้ทั้งทางกาย วาจา และใจ

๒) โลกุตตรสุข คือ สุขที่อยู่เหนือโลก หมายถึง ความสุขที่สุข กว่าโลกียสุข เป็นสภาพที่ดับกิเลสและกองทุกข์ทั้งหมด จึงเป็นภาวะที่สมบูรณ์ที่สุด เพราะไม่ต้องอาศัย ปัจจัยปรุงแต่ง สุขประเภทนี้เรียกว่า “นิพพานสุข” และถือเป็นความสุขระดับสูงสุดของมนุษย์ ดัง พุทธสุภาภิชิตร์รับรอง

^{๓๒} พระมหาวิฑูชัย (ว.วชิรเมธี), ของขวัญอันยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทอมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕.

ว่า “นิพพาน ปรมฺ สุขํ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง” นิพพานในที่นี้ได้แก่ สอุปาทิเสสนิพพาน (คือ ดับกิเลสที่มีเบญจขันธ์เหลือ กับ อนุปาทิเสสนิพพาน คือ ดับกิเลสไม่มีเบญจขันธ์เหลือ) และความสุขมีความสำคัญมากในทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะในการปฏิบัติธรรมถือว่าพุทธจริยธรรมไม่แยกต่างหากจากความสุขในการดำเนินชีวิตประจำวัน^{๓๓}

พระมหาปริชาพล ตียนันท์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ในการใช้หลักพุทธธรรมให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาชีวิตแก่ศาสนิกชนในสังคมปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสงฆ์ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร” พบว่า พระพุทธศาสนาได้อุบัติขึ้นมาด้วยความมุ่งหมายที่ปลดปล่อยบรรเทาและแก้ไขปัญหาชีวิตที่มนุษย์กำลังประสบอยู่เฉพาะหน้า นั่นคือ ความทุกข์อันเป็นสภาวะที่บีบคั้นอันไม่พึงประสงค์ ไม่น่าพึงพอใจสำหรับมนุษย์ทุกคนพระพุทธองค์ในฐานะพระศาสดาได้ทรงประกาศสัจธรรมของชีวิต และได้ทรงชี้แนะแนวทางในการแก้ปัญหา หรือวิธีดับทุกข์ให้บรรลู่ถึงความสุขด้วยหลักมัชฌิมาปฏิปทาอันเป็นทางสายกลางที่หลีกเลี่ยงจากส่วนที่สุดโต่งทั้งสายกลางที่พอเหมาะพอต่อการประพฤติปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การอุบัติขึ้นของพระพุทธศาสนาเป็นจุดดวงอาทิตย์อุทัยขึ้นมาพร้อมกับแสงสว่างอันเจิดจ้า ทำลายเสียซึ่งความมืดบอดทางปัญญาให้มหาชนในโลกได้รับแสงสว่าง เป็นเครื่องนำทางชีวิตเป็นเข็มทิศชี้แนะทางเข้าสู่ความสุข ความบริสุทธิ์อันไพบูรณ์ สมศักดิ์ศรีแห่งความพากเพียรพยายามด้วยเรี่ยวแรงของมนุษย์ทุกหมู่เหล่า^{๓๔}

พระมหาประพันธ์ ศุภขร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสำคัญของบุคลิกภาพของพระพุทธเจ้าต่อความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” พบว่า การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกนั้น พระองค์ทรงให้สรรพสัตว์ได้รับประโยชน์ ๓ อย่าง คือ (๑) ประโยชน์ในโลกนี้ (ทิฏฐธัมมิกัตถะ) เช่น การได้รับเกียรติยศ ชื่อเสียง มีความสุขในชีวิตชาติปัจจุบัน (๒) ประโยชน์ในโลกหน้า (สัมปรายิกัตถะ) เช่น ทำให้เกิดความมั่นใจในการทำความดีและมีพระนิพพาน (ปรมัตถะ) โดยพระองค์ทรงชี้แนะให้ดำเนิน ตามอริยมรรคมีองค์ ๘ จนผู้นั้นได้บรรลุอุริยผล พระจริยาที่ทรงประพฤติเพื่อชาวโลกนั้น เมื่อก้าว โดยรวมก็ได้แก่ประโยชน์ ๓ อย่างดังกล่าว^{๓๕}

^{๓๓} พระคำรณ รตนรสี (เหวฑู), “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องความสุขในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับความความสุขในสังคมไทยปัจจุบัน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๙-๑๐.

^{๓๔} พระมหาปริชาพล ตียนันท์, “การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ในการใช้หลักพุทธธรรมให้ คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาชีวิตแก่ศาสนิกชนในสังคมปัจจุบัน: ศึกษาเฉพาะกรณีพระสงฆ์ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๕), หน้าบทคัดย่อ.

^{๓๕} พระมหาประพันธ์ ศุภขร, “ความสำคัญของบุคลิกภาพของพระพุทธเจ้าต่อความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๗๗-๑๗๘.

นันทวรรณ แดงน้อย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม ที่เกี่ยวกับการบริโภคมาใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน” พบว่า ปัญหาและผลกระทบจากบริโภคนิยมในสังคมไทยปัจจุบันมีขั้นตอนที่พัฒนามาจากเหตุปัจจัยทั้งภายในคือการรับวัฒนธรรมตะวันตกด้วยความรู้สึกที่ว่าตนเองด้อยกว่าตะวันตกในการพัฒนาทุกด้าน หรือความไม่เข้มแข็ง จึงพยายามดิ้นรนเพื่อตามให้ทันความคิดหรือทันสมัยนิยม และปัจจัยภายนอก คือ การล่าอาณานิคมบนฐานของอำนาจ เศรษฐกิจทุนนิยมผลที่เกิดขึ้นคือพฤติกรรมและการเสพบริโภคใช้สอยทุกอย่างเพื่อความทันสมัยจนก่อทุกข์ เกิดโทษต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อมดังที่ปรากฏในปัจจุบัน ขาดหลักแนวคิดและวิถีปฏิบัติในการ เสพบริโภคใช้สอยด้วยปัญญา กลายเป็นกระแสบริโภคด้วยตัณหาคือความอยากพุทธศาสนาเถรวาท ให้ความสำคัญต่อการบริโภคปัจจัย ๔ โดยให้ทั้งแนวคิดท่าทีและวิถีปฏิบัติต่อการบริโภคเน้นพัฒนา

คุณค่าแท้ปฏิเสธ คุณค่าเทียมหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคในพุทธศาสนาเถรวาทที่ส่งเสริมสนับสนุนการเสพบริโภคใช้สอยได้แก่สัมมาทิฐิ, โยนิโสมนสิการ, อินทริยสังวร, สันโดช, อภินหปัจจเวกขณ, โภชนมัตตัญญูตา, มัชฌิมาปฏิปทา, สมชีวิตา สังคมไทยเคยสุขสงบมีวิถีชีวิตเรียบง่าย ผลิตและบริโภคอย่างมีสติ “รู้จักกิน รู้จักเก็บ รู้จักใช้ รู้จักแบ่งปัน” กลับกลายเป็นสังคมที่ไร้อุดม คติชีวิต ขาดหลักพุทธธรรมพื้นฐาน คือ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น จึงจำเป็นต้องประยุกต์หลักธรรมในการเสพ บริโภคใช้สอยปัจจัย ๔ ที่ดีงาม เพื่อคุณภาพ ชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ โดยประยุกต์ ๒ ระดับคือ ความคิดและวิถีปฏิบัติประจำวัน ซึ่งต้องเริ่มต้นสร้างสำนึกตั้งแต่ก่อนหยิบอะไรใส่ปาก ให้ถามตนเองก่อนว่า “ตน สังคม และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติได้อะไรและสูญเสียอะไรบ้างจากการเสพบริโภคใช้สอยของเรา”^{๓๖}

ประสาทชัย สุขเจริญ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการใช้หลักธรรมเพื่อการแก้ปัญหาความยากจน” พบว่า ความยากจนคือ ความลำบาก อัตคัดขัดสน ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ปัญหาความยากจนเป็นความทุกข์อย่างยิ่งของมนุษย์ มีสาเหตุใหญ่ ๒ ประการ คือ

๑. สาเหตุภายนอก ได้แก่ อดอยาก และภัยธรรมชาติ เป็นต้น

๒. สาเหตุภายใน ได้แก่ เครื่องเศร้าหมองใจ อันได้แก่ ความโลภ ความโกรธ และความหลงอันเกิดมาจากตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหาที่เป็นรากเหง้าหรือมูลเหตุของปัญหาทั้งปวง อันนำไปสู่ปัญหาความยากจน แนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนภายนอก พบว่า หลักพุทธธรรมที่ใช้ได้แก่ ทิฐุธรรมมีกัตถประโยชน์ ๔ และอิทธิบาท ๔ ส่วนหลักพุทธธรรมสำหรับแก้ปัญหาความยากจน

^{๓๖} นันทวรรณ แดงน้อย, “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการบริโภคมาใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า บทคัดย่อ.

ภายใน สามารถแก้ไขได้ด้วยการกำจัดกิเลส โดยใช้หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา^{๓๗}

สุชีพ ปุณฺณภาพ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา” พบว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้แก้ความเสื่อมทางศีลธรรมโดยไม่มองข้ามปัญหาเศรษฐกิจ สอนให้แก้ความชั่วด้วยความดี และสอนให้แก้ที่ตัวเองก่อน เพราะปัญหาที่สำคัญยิ่งในชีวิตมนุษย์ คือ ปัญหาเศรษฐกิจที่ว่าทำอะไรจะมีที่อยู่ มีอาหารรับประทาน หรือการใช้จับจ่ายใช้สอยบำบัดความ ต้องการต่างๆ เพราะจุดประสงค์ของเศรษฐกิจนั้นได้แก่การพยายามบำบัด หรือสนองความต้องการ ของมนุษย์ พระพุทธศาสนาได้เสนอหลักทางศีลธรรมที่เนื่องด้วยหลักเศรษฐกิจนี้เป็น ๒ ทาง คือขั้นต่ำ หลักสนอง กับขั้นสูงหลักบำบัด หลักสนอง หมายถึงการสอนให้ตั้งเนื้อตั้งตัวให้ได้ในทางเศรษฐกิจ พยายามยกฐานะของตนให้สูงขึ้นด้วยความขยันหมั่นเพียรและวิธีการอื่นๆ ส่วนหลักบำบัดนั้น หมายถึงการสอนให้รู้จักบรรเทาความต้องการชนิดรุนแรง ที่กลายเป็นความทะยานอยากอันก่อความ ทุกข์ให้คือถ้าจะมัวแต่หาทางสนองความอยากอย่างเดียว อย่างไร ๆ ก็ไม่รู้พอ เพราะฉะนั้น จึงต้องมี หลักบำบัด หรือ บรรเทาความทะยานอยากให้น้อยลงโดยลำดับอันเป็นทางแก้ทุกข^{๓๘}

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนิน ชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาตามหลักทฤษฎีมิกัตละในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท นั้นเพื่อหวัง มาช่วยแก้ไขปัญหาของ พุทธศาสนิกชน หรือบุคคลที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันนี้ ต่างก็มีวิถีชีวิต ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนที่แตกต่างกันออกไป อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่บุคคลส่วนมาก ที่หลงไปยึดติดอยู่ในด้านวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมเราเหล่านั้น ล้วนเป็นปัญหาอันก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางด้าน สังคมอย่างรวดเร็ว และยังเป็นปัญหาที่ผู้คนที่อยู่ในสังคมจะต้องเผชิญกับ ความไม่แน่นอนของการใช้ ชีวิต กับสภาวะทางเศรษฐกิจและ ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ล้วนทำให้ผู้คนต่าง ต่อสู้ดิ้นรน เพื่อที่จะแสวงหา ทรัพย์เหล่านั้นมาบำรุงบำเรอร่างกายเพื่อให้พบซึ่งความสุขของตนเพียง อย่างเดียว ทั้งนี้ ถ้าบุคคลในสังคมมีการดำเนินชีวิตตามแบบใหม่ และมีการปรับเปลี่ยนชีวิตของ ตนเองที่ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะของเหตุการณ์ที่เป็นอยู่เฉกเช่นในยุคสังคมปัจจุบันนี้แล้ว ย่อมจะทำให้เกิดเป็นปัญหาของชีวิตต่าง ๆ ที่ตามมา

เพราะหากบุคคลที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน มีความเข้าใจใน หลักธรรมทฤษฎีมิกัตละ นี้เป็นอย่างดี และพร้อมที่จะนำไปปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหา ชีวิตประจำวันของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาได้อาหลักธรรมทฤษฎีมิกัตละเพื่อแก้ไขปัญหา และทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และ

^{๓๗} ประสาทชัย สุขเจริญ, “ศึกษาการใช้หลักธรรมเพื่อการแก้ปัญหาความยากจน”, **วิทยานิพนธ์ ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

^{๓๘} สุชีพ ปุณฺณภาพ, **คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๖๕-๑๖๗.

ครอบครัวถึงแม้ยามเหตุการณ์ทางสังคมของบ้านเมืองจะเป็นเช่นไรก็ตาม ก็จะทำให้บุคคลที่ได้ประพฤติและปฏิบัติตามหลักธรรมที่ภูฏานมีกัตตะไปปรับเปลี่ยนใช้ใน วิถีชีวิตของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ยิ่งขึ้นไป แต่หากว่าอาจจะมีที่บุคคลอื่น ๆ ที่เขาไม่ได้นำเอาหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติตามก็อาจจะไม่ได้รับทราบหรือรับรู้ถึงผลในอันที่พึงจะได้รับ นั้น ๆ เลยก็คงจะมีอยู่บ้างโดยการนำเอา หลักธรรมที่ภูฏานมีกัตตะประโยชน์ทั้ง ๔ ประการ นี้ไป ประพฤติและปฏิบัติตาม อันได้แก่ (๑) อุภูฐานสัมปทา ข้อธรรมที่หมายถึง ปัญหาอันเกิดจากการขาด ความขยันหมั่นเพียร ในการทำหน้าที่การงาน (๒) อารักขสัมปทา ข้อธรรมที่ หมายถึง ปัญหาอันเกิดจากการไม่รู้จัก ประหยัดทรัพย์สมบัติที่ตนมีอยู่ (๓) กัลยาณมิตรตา ข้อธรรมที่หมายถึง ปัญหาอันที่ คนเราไม่รู้จักในการเลือกคบคนมาเป็นมิตร และ (๔) สมชีวิตา ข้อธรรมที่ หมายถึง ปัญหาอันเกิดจาก การใช้จ่าย ทรัพย์สมบัติที่เกินฐานะของตนที่เป็นอยู่ เป็นต้น

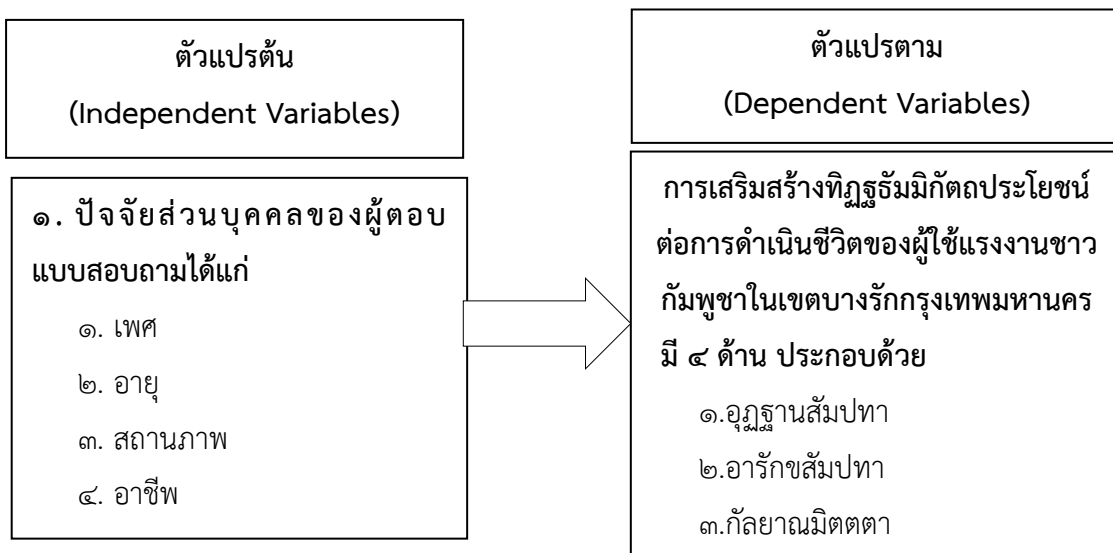
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการเสริมสร้างที่ภูฏานมีกัตตะต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาใน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ งานวิจัยของ **นันทวรรณ แดงน้อย** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม ที่เกี่ยวกับการบริโภคมาใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การเสริมสร้างที่ภูฏานมีกัตตะต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาใน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ได้แก่ อุภูฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตรตา และสมชีวิตา

แผนภูมิที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างทีมนักวิจัยที่มีศักยภาพต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงาน
ชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้
ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- ๓.๑. รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทีมนักวิจัยที่มีศักยภาพต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงาน
ชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่ง
เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
ทั้งหมด ๙๙,๔๒๑ คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนด
ขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (R.C. Krejcie and D.W. Morgan)^๒ ทำการเก็บข้อมูล

^๑ กรมการจัดหางาน, สถิติแรงงานต่างด้าว <https://www.thairath.co.th/content/๑๒> สิงหาคม
๒๕๖๐.

^๒ ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑,
(กรุงเทพมหานคร: บิซซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘-๔๙

ด้วยการแจกแบบสอบถาม มีระดับความเชื่อมั่นที่ ๙๕% ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๘๔ คน^๓ และผู้วิจัยได้ทำการเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการดังนี้

๓.๓.๑ ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามมีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบการศึกษา การเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบจำแนกเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ๒. อารักขสัมปทา ๓. กัลยาณมิตตตา ๔. สมชีวิตา ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Numerical Rating Scale)^๔ มี ๕ ระดับ โดยกำหนดความมากน้อยของระดับความคิดเห็น ดังนี้

๕ หมายถึง ว่ามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง ว่ามีความคิดเห็นในระดับมาก

๓ หมายถึง ว่ามีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ว่ามีความคิดเห็นในระดับน้อย

๑ หมายถึง ว่ามีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

^๓ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙. (กรุงเทพมหานคร: ปิซิเนนส์แอนด์ดี, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

^๔ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕), หน้า ๙๙-๑๐๐.

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี

๓.๓.๒ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๓.๒.๑ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

๑) ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสรุปเป็นคำนิยามศัพท์ในการวิจัย

๓. สร้างแบบสอบถามจากกรอบเนื้อหาในคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน

๔. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความสอดคล้อง

๒) ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

๑. ผู้วิจัยทำการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา (Index Of Item Objective Congruence: IOC) ที่ต้องการศึกษา จำนวน ๕ ท่าน

๒. เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถามรูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)^๕ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๕ ถึง ๑.๐ เมื่อมีบางข้อที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า ๐.๕ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จนได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

^๕ พิสนุ พงศ์ศรี, วิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทียมผกาการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓๘-๑๓๙.

๓. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๖ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๙๐

๔. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

๕. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถาม โดยพบเจอใครก็สุ่มคนนั้นเป็นตัวอย่าง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- ๑) นำแบบสอบถามมาตรวจแล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์
- ๒) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์
- ๓) การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)

๓.๒) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างที่ภูมธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ซึ่งจำแนกเป็น ๔ ด้าน คือ ๑. อุภูฐานสัมปทา ๒. อารักขสัมปทา ๓. กัลยาณมิตตดา ๔. สมชีวิตา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

๓.๓) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ดังนี้^๗

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

^๖ Cronbach, Lee J. *Essentials of psychological testing* (4 th ed.). New York: Harper & Row, 1971.: P. 160.

^๗ สีน พันธุ์พิณีจ, *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด , ๒๕๔๗), หน้า ๑๐๒.

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

๓.๔) ทดสอบสมมติฐาน การเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติตามลักษณะของตัวแปร คือ การทดสอบที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองตัวและการทดสอบเอฟโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test /One way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามตัวขึ้นไปและเมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๓.๕) วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย การเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และข้อเสนอแนะอื่นๆ

๓.๔.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

- ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถาม ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าความสอดคล้องของเนื้อหาตรงกับขอบข่ายของเนื้อหา

$\sum R$ คือ ผลรวมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยที่

R = +๑ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่าแน่ใจว่าเนื้อหาตรงกับขอบข่ายของเนื้อหา มีความเหมาะสม

R = ๐ เมื่อผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าไม่แน่ใจว่าเนื้อหาตรงกับขอบข่ายของเนื้อหา มีความเหมาะสม

R = -๑ เมื่อผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าแน่ใจว่าเนื้อหาตรงกับขอบข่ายของเนื้อหาไม่มีความเหมาะสม

ตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ใช้สูตรดังนี้

$$\alpha = \left[\frac{K}{K-1} \right] \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

K = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 = ผลรวมค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

๒) สถิติพรรณนา ใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

$$S.D = \frac{\sqrt{N\sum x^2 - (\sum x)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ P คือ ร้อยละ

X คือ ค่าเฉลี่ย

S.D. คือ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N คือ ประชากรทั้งหมด

๓) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้สูตรดังนี้

$$T = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ t คือ ค่าที-เทสต์ (t-test)

\bar{X}_1 คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1

\bar{X}_2 คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 2

S_1^2 คือ ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1

S_2^2 คือ ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

- เมื่อ F คือ ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)
MS_B คือ ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_W คือ ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยใช้สื่อการเรียนรู้แบบเกม” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยใช้สื่อการเรียนรู้แบบเกม ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และเสนอแนวทางการแก้ไขการเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยใช้สื่อการเรียนรู้แบบเกม ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ ใช้แรงงานชาวกรุงเทพฯ ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๘๔ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๑ ผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ (ร้อยละ ๑๐๐) เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและวิเคราะห์สรุปข้อมูลลงตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ประกอบด้วย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนสถิติที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์วัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ สถิติแจกแจงแบบที่ชนิดที่เป็นอิสระจากกัน (t-dependent) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) ถ้าปรากฏนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายของการรายงานข้อมูลผลการวิจัยที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

\bar{x}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
t	หมายถึง	ค่าแจกแจงการกระจายข้อมูลแบบ F-distribution
P	หมายถึง	แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ

* หมายถึง ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ

๔.๑ ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว และอาชีพ ผู้วิจัยนำเสนอโดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ลงในตาราง ประกอบการบรรยาย ดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ	๒๒๑	๕๗.๖	๑๖๓	๔๒.๔	๓๘๔	๑๐๐.๐
รวม	๒๒๑	๕๗.๖	๑๖๓	๔๒.๔	๓๘๔	๑๐๐.๐
๒. อายุ						
๑๘-๒๕ ปี	๓๐	๗.๘	๒๙	๗.๕	๕๙	๑๕.๓
๒๖-๓๐ ปี	๗๐	๑๘.๓	๔๔	๑๑.๕	๑๑๔	๒๙.๘
๓๑-๓๕ ปี	๔๒	๑๐.๙	๒๕	๖.๕	๖๗	๑๗.๓
๓๖-๔๐ ปี	๔๐	๑๐.๔	๒๐	๕.๓	๖๐	๑๕.๗
๔๑-๕๐ ปี	๒๖	๖.๘	๑๗	๔.๔	๔๓	๑๑.๒
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๓	๓.๔	๒๘	๗.๓	๔๑	๑๐.๗
รวม	๒๒๑	๕๗.๖	๑๖๓	๔๒.๔	๓๘๔	๑๐๐.๐
๓. สถานภาพครอบครัว						
โสด	๔๒	๑๐.๙	๓๖	๙.๕	๗๘	๒๐.๔
สมรส	๙๔	๒๔.๕	๙๖	๒๔.๙	๑๙๐	๔๙.๔
แยกกันอยู่	๔๑	๑๐.๘	๒๐	๕.๑	๖๑	๑๕.๙
หย่าร้าง	๔๔	๑๑.๔	๑๑	๒.๙	๕๕	๑๔.๓
รวม	๒๒๑	๕๗.๖	๑๖๓	๔๒.๔	๓๘๔	๑๐๐.๐
๔. อาชีพ						
ค้าขาย	๓๗	๙.๗	๒๖	๖.๘	๖๓	๑๖.๕
รับจ้างทั่วไป	๔๘	๑๒.๕	๔๑	๑๐.๘	๘๙	๒๓.๓
พนักงานโรงงาน	๒๒	๕.๘	๓๓	๘.๖	๕๕	๑๔.๔
กรรมกร	๙๐	๒๓.๔	๓๘	๙.๘	๑๒๘	๓๓.๒

รับใช้ในบ้าน	๒๔	๖.๒	๒๕	๖.๔	๔๘	๑๒.๖
รวม	๒๒๑	๕๗.๖	๑๖๓	๔๒.๔	๓๘๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๑ คน ร้อยละ ๕๗.๖ รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน ๑๖๓ คน ร้อยละ ๔๒.๔ ตามลำดับ

๒. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร อายุ ๒๖-๓๐ ปี จำนวน ๑๑๔ คน ร้อยละ ๒๙.๘ รองลงมาคือ อายุ ๓๑-๓๕ ปี จำนวน ๖๗ คน ร้อยละ ๑๗.๓ อายุ ๓๖-๔๐ ปี จำนวน ๖๐ คน ร้อยละ ๑๕.๗ อายุ ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๕๙ คน ร้อยละ ๑๕.๓ อายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๔๓ คน ร้อยละ ๑๑.๒ และอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๑ คน ร้อยละ ๑๐.๗ ตามลำดับ

๓. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร สถานภาพของครอบครัวส่วนใหญ่ สมรส จำนวน ๑๙๐ คน ร้อยละ ๔๙.๔ รองลงมา คือ โสด จำนวน ๗๘ คน ร้อยละ ๒๐.๔ แยกกันอยู่ จำนวน ๖๑ คน ร้อยละ ๑๕.๙ และหย่าร้าง จำนวน ๕๕ คน ร้อยละ ๑๔.๓ ตามลำดับ

๔. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีอาชีพ กรรมกร จำนวน ๑๒๘ คน ร้อยละ ๓๓.๒ รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป จำนวน ๘๙ คน ร้อยละ ๒๓.๓ ค้าขาย จำนวน ๖๓ คน ร้อยละ ๑๖.๕ พนักงานโรงงาน จำนวน ๕๕ คน ร้อยละ ๑๔.๔ และอาชีพรับใช้ในบ้าน จำนวน ๔๘ คน ร้อยละ ๑๒.๖ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ศึกษาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลศึกษาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้วยสถิติพื้นฐาน คือค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมการแปลผลตามเกณฑ์ที่ได้กำหนด ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒ แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

n = ๓๘๔

การเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา	การเสริมสร้าง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑ ความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)	๔.๒๖	๐.๗๒	มาก
๒ การรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา)	๔.๒๔	๐.๗๑	มาก
๓ คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา)	๔.๑๘	๐.๗๔	มาก
๔ เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)	๔.๒๐	๐.๗๒	มาก
รวม	๔.๒๒	๐.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีการเสริมสร้างของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๒$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) ($\bar{X} = ๔.๒๖$) การรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) ($\bar{X} = ๔.๒๔$) เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) ($\bar{X} = ๔.๒๐$) และคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) ($\bar{X} = ๔.๑๘$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) (n = ๓๘๔)

ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)	การเสริมสร้าง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน	๔.๔๔	๐.๖๕	มาก
๒. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา	๔.๒๖	๐.๖๙	มาก
๓. มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ที่ได้รับมอบหมาย	๔.๒๒	๐.๗๓	มาก
๔. ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถตน	๔.๓๐	๐.๗๑	มาก
๕. ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์ลบนันดาล	๔.๑๖	๐.๗๙	มาก
๖. ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ	๔.๑๙	๐.๗๓	มาก
รวม	๔.๒๖	๐.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีการเสริมสร้างของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๖$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ด้านความ

ขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) พบว่า มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน ($\bar{X} = ๔.๔๔$) ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมายและตั้งใจทำสุดความสามารถตน ($\bar{X} = ๔.๓๐$) มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา ($\bar{X} = ๔.๒๖$) มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = ๔.๒๒$) ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ($\bar{X} = ๔.๑๙$) และไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาล ($\bar{X} = ๔.๑๖$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้าง ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร **ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา)** (n= ๓๘๔)

ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา)	การเสริมสร้าง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. รู้จักเก็บรักษาทรัพย์เงินทองที่หามาได้	๔.๑๒	๐.๗๙	มาก
๒. บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	๓.๙๙	๐.๗๘	มาก
๓. รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย	๔.๓๕	๐.๖๖	มาก
๔. รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนไม่ให้เสื่อมเสีย	๔.๓๘	๐.๖๙	มาก
๕. เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย	๔.๒๑	๐.๗๓	มาก
๖. รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ	๔.๓๗	๐.๖๓	มาก
รวม	๔.๒๔	๐.๗๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีการเสริมสร้างของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๔$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) พบว่า รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนไม่ให้เสื่อมเสีย ($\bar{X} = ๔.๓๘$) รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ($\bar{X} = ๔.๓๗$) รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย ($\bar{X} = ๔.๓๕$) เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย ($\bar{X} = ๔.๒๑$) รู้จักเก็บรักษาทรัพย์เงินทองที่หามาได้ ($\bar{X} = ๔.๑๒$) และบริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = ๓.๙๙$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้าง ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร **ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา)**

ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา)	การเสริมสร้าง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. เลือกคบคนดีมีศีลธรรม	๔.๐๖	๐.๘๕	มาก
๒. เพื่อนเมื่อมีทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย	๔.๑๑	๐.๗๗	มาก
๓. ยกย่องและคนที่ควรสรรเสริญ	๔.๑๓	๐.๗๖	มาก
๔. ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย	๔.๐๖	๐.๗๘	มาก
๕. เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้	๔.๓๔	๐.๖๖	มาก
๖. คอยแนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้อำช้ว	๔.๔๐	๐.๖๒	มาก
รวม	๔.๑๘	๐.๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การเสริมสร้างที่ภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีการเสริมสร้างของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๘$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) พบว่า คอยแนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้อำช้ว ($\bar{X} = ๔.๔๐$) เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้ ($\bar{X} = ๔.๓๔$) ยกย่องและคนที่ควรสรรเสริญ ($\bar{X} = ๔.๑๓$) เพื่อนเมื่อมีทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย ($\bar{X} = ๔.๑๑$) เลือกคบคนดีมีศีลธรรมและไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย ($\bar{X} = ๔.๐๖$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการเสริมสร้างที่ภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) (n = ๓๘๔)

ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)	การเสริมสร้าง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	๔.๓๘	๐.๖๕	มาก
๒. ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง	๔.๓๒	๐.๖๔	มาก
๓. ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี	๔.๓๖	๐.๖๖	มาก
๔. เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า	๔.๑๒	๐.๗๑	มาก
๕. มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	๔.๐๓	๐.๙๓	มาก
๖. ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม	๓.๙๖	๐.๗๕	มาก
รวม	๔.๒๐	๐.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีการเสริมสร้างของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) พบว่า ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ($\bar{X} = ๔.๓๘$) ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี ($\bar{X} = ๔.๓๖$) ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = ๔.๓๒$) เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า ($\bar{X} = ๔.๑๒$) มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ($\bar{X} = ๔.๑๒$) และมีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ($\bar{X} = ๓.๙๖$) ตามลำดับ

การเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๗ เปรียบเทียบการเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรเพศด้วยสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญชนิดที่เป็นอิสระจากกัน (t-independent) (n= ๓๘๔)

การเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา	ชาย		หญิง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)	๔.๓๑	๐.๕๓	๔.๐๔	๐.๕๓	๔.๒๕๗*	๐.๐๐๐
การรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา)	๔.๓๕	๐.๖๕	๔.๐๕	๐.๔๗	๔.๒๘๔*	๐.๐๐๐
คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตตา)	๔.๔๑	๐.๕๔	๔.๒๘	๐.๕๓	๒.๐๔๗*	๐.๐๔๒
เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)	๔.๑๐	๐.๕๕	๓.๙๒	๐.๕๔	๒.๖๙๒*	๐.๐๐๘

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ แสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาเพศชาย ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาเพศหญิงทุกด้าน และพบว่ามีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สำหรับการเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ในด้านต่าง ๆ จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๘ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูธูธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) จำแนกตามตัวแปรอายุ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) (n= ๓๘๔)

อายุ	N	\bar{x}	S.D.	F	p
๑๘-๒๕ ปี	๕๙	๔.๑๘	๐.๔๕	๑.๓๐๙	๐.๒๖๗
๒๖-๓๐ ปี	๑๑๔	๔.๒๗	๐.๕๐		
๓๑-๓๕ ปี	๖๗	๔.๒๔	๐.๕๐		
๓๖-๔๐ ปี	๖๐	๔.๐๙	๐.๖๔		
๔๑-๕๐ ปี	๔๓	๔.๒๖	๐.๕๘		
๕๑ ปีขึ้นไป	๔๑	๔.๑๗	๐.๔๙		

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ที่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุต่างกันมีการเสริมสร้างทีภูธูธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๙ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูธูธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) จำแนกตามตัวแปรอายุ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) (n= ๓๘๔)

อายุ	N	\bar{x}	S.D.	F	p
๑๘-๒๕ ปี	๕๙	๔.๑๓	๐.๕๑	๐.๗๗๙	๐.๕๔๐
๒๖-๓๐ ปี	๑๑๔	๔.๒๔	๐.๔๙		
๓๑-๓๕ ปี	๖๗	๔.๑๗	๐.๔๙		
๓๖-๔๐ ปี	๖๐	๔.๑๙	๐.๖๓		
๔๑-๕๐ ปี	๔๓	๔.๓๓	๐.๖๐		
๕๑ ปีขึ้นไป	๔๑	๔.๒๖	๐.๕๘		

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ที่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุต่างกันมีการเสริมสร้างทีภูธูธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) จำแนกตามตัวแปรอายุ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) (n= ๓๘๔)

อายุ	n	\bar{x}	S.D.	F	p
๑๘-๒๕ ปี	๕๙	๔.๑๓	๐.๕๑	๐.๗๗๙	๐.๕๔๐
๒๖-๓๐ ปี	๑๑๔	๔.๒๔	๐.๔๙		
๓๑-๓๕ ปี	๖๗	๔.๑๗	๐.๔๙		
๓๖-๔๐ ปี	๖๐	๔.๑๙	๐.๖๓		
๔๑-๕๐ ปี	๔๓	๔.๓๓	๐.๖๐		
๕๑ ปีขึ้นไป	๔๑	๔.๒๖	๐.๕๘		

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ที่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุต่างกันมีการเสริมสร้างทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) จำแนกตามตัวแปรอายุ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) (n= ๓๘๔)

อายุ	n	\bar{x}	S.D.	F	p
๑๘-๒๕ ปี	๕๙	๔.๑๓	๐.๕๑	๐.๗๗๙	๐.๕๔๐
๒๖-๓๐ ปี	๑๑๔	๔.๒๔	๐.๔๙		
๓๑-๓๕ ปี	๖๗	๔.๑๗	๐.๔๙		
๓๖-๔๐ ปี	๖๐	๔.๑๙	๐.๖๓		
๔๑-๕๐ ปี	๔๓	๔.๓๓	๐.๖๐		
๕๑ ปีขึ้นไป	๔๑	๔.๒๖	๐.๕๘		

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ที่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุต่างกันมีการเสริมสร้างทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุณหภูมิสัมปทา) จำแนกตามตัวแปร สถานภาพครอบครัว ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)

สถานภาพครอบครัว	n	\bar{x}	S.D.	F	p
โสด	๗๘	๔.๒๘	๐.๔๑	๐.๔๘๘	๐.๖๙๑
สมรส	๑๙๐	๔.๑๗	๐.๕๙		
แยกกันอยู่	๖๑	๔.๒๒	๐.๕๗		
หย่าร้าง	๕๕	๔.๑๙	๐.๔๕		

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ที่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุณหภูมิสัมปทา) ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) จำแนกตามตัวแปรสถานภาพครอบครัว ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)

(n= ๓๘๔)

สถานภาพครอบครัว	n	\bar{x}	S.D.	F	p
โสด	๗๘	๔.๓๕	๐.๕๑	๒.๑๘๙	๐.๐๘๙
สมรส	๑๙๐	๔.๑๓	๐.๕๘		
แยกกันอยู่	๖๑	๔.๒๔	๐.๕๒		
หย่าร้าง	๕๕	๔.๑๗	๐.๔๕		

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ที่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตร) จำแนกตามตัวแปรสถานภาพครอบครัว ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) (n= ๓๘๔)

สถานภาพครอบครัว	n	\bar{x}	S.D.	F	p
โสด	๗๘	๔.๔๑	๐.๕๒	๒.๔๘๙	๐.๐๖๑
สมรส	๑๙๐	๔.๒๗	๐.๕๕		
แยกกันอยู่	๖๑	๔.๔๖	๐.๕๖		
หย่าร้าง	๕๕	๔.๓๑	๐.๔๓		

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ที่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตร) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) จำแนกตามตัวแปรสถานภาพครอบครัว ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) (n= ๓๘๔)

สถานภาพครอบครัว	n	\bar{x}	S.D.	F	p
โสด	๗๘	๔.๑๕	๐.๕๘	๒.๒๗๗	๐.๐๘๐
สมรส	๑๙๐	๓.๙๘	๐.๕๐		
แยกกันอยู่	๖๑	๔.๐๘	๐.๖๐		
หย่าร้าง	๕๕	๓.๘๖	๐.๕๓		

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ที่ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) จำแนกตามตัวแปร อาชีพ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)

อาชีพ	n	\bar{x}	S.D.	F	p
ค้าขาย	๖๓	๔.๓๕	๐.๓๙	๔.๙๙๐*	๐.๐๐๒
รับจ้างทั่วไป	๘๙	๔.๑๑	๐.๖๖		
พนักงานโรงงาน	๕๕	๔.๑๒	๐.๕๓		
กรรมกร	๑๒๘	๔.๓๘	๐.๔๖		
รับใช้ในบ้าน	๔๘	๔.๑๕	๐.๕๘		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอาชีพ ต่างกันมีการเสริมสร้างทีภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบหาความแตกต่างกันเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเซฟเฟ้ (Sheffé's post hoc comparison) ได้ผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ เปรียบเทียบคะแนนการเสริมสร้างทีภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) เป็นรายคู่ระหว่างตัวแปรที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	พนักงานโรงงาน	กรรมกร	รับใช้ในบ้าน
ค้าขาย	-				
รับจ้างทั่วไป		-			
พนักงานโรงงาน			-		
กรรมกร				-	.๒๖๕*
รับใช้ในบ้าน					-

จากผลการวิเคราะห์ในตาราง ๔.๑๖ และ ๔.๑๗ พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) สูงกว่ากรรมกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์สิน (อารักรักษาสมบัติ) จำแนกตามตัวแปรอาชีพ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) (n= ๓๘๔)

อาชีพ	n	\bar{x}	S.D.	F	p
ค้าขาย	๖๓	๔.๓๓	๐.๔๙	๕.๒๓๗*	๐.๐๐๒
รับจ้างทั่วไป	๘๙	๔.๑๐	๐.๖๒		
พนักงานโรงงาน	๕๕	๔.๑๓	๐.๕๒		
กรรมกร	๑๒๘	๔.๑๗	๐.๔๕		
รับใช้ในบ้าน	๔๘	๔.๔๑	๐.๔๓		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอาชีพ ต่างกันมีการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์สิน (อารักรักษาสมบัติ) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้ทดสอบหาความแตกต่างกันเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเซฟเฟ (Sheffé's post hoc comparison) ได้ผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๙ เปรียบเทียบคะแนนการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์สิน (อารักรักษาสมบัติ) เป็นรายคู่ระหว่างตัวแปรที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	พนักงานโรงงาน	กรรมกร	รับใช้ในบ้าน
ค้าขาย	-				
รับจ้างทั่วไป		-			
พนักงานโรงงาน			-		.๓๑๓*
กรรมกร				-	.๒๖๕*
รับใช้ในบ้าน					-

จากผลการวิเคราะห์ในตาราง ๔.๑๙ และ ๔.๒๐ พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีอาชีพรับใช้ในบ้าน มีค่าเฉลี่ยด้านการรักษาทรัพย์สิน (อารักรักษาสมบัติ) สูงกว่ากรรมกรและพนักงานโรงงาน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทีฆุฐัธมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) จำแนกตามตัวแปรอาชีพ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) (n= ๓๘๔)

อาชีพ	n	\bar{x}	S.D.	F	p
ค้าขาย	๖๓	๔.๓๗	๐.๔๒	๓.๓๐๗*	๐.๐๒๑
รับจ้างทั่วไป	๘๙	๔.๒๐	๐.๖๕		
พนักงานโรงงาน	๕๕	๔.๔๐	๐.๕๒		
กรรมกร	๑๒๘	๔.๕๐	๐.๕๐		
อื่น ๆ	๔๘	๔.๐๘	๐.๖๐		

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอาชีพ ต่างกันมีการเสริมสร้างทีฆุฐัธมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้ทดสอบหาความแตกต่างกันเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเซฟเฟ (Sheffé's post hoc comparison) ได้ผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ เปรียบเทียบคะแนนการเสริมสร้างทีฆุฐัธมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) เป็นรายคู่ระหว่างตัวแปรที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	พนักงานโรงงาน	กรรมกร	รับใช้ในบ้าน
ค้าขาย	-				
รับจ้างทั่วไป		-			
พนักงานโรงงาน			-		.๒๙'๖*
กรรมกร				-	
รับใช้ในบ้าน					-

จากผลการวิเคราะห์ในตาราง ๔.๒๑ และ ๔.๒๒ พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) สูงกว่าพนักงานโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) จำแนกตามตัวแปรอาชีพ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA)

(n= ๓๘๔)

อาชีพ	n	\bar{x}	S.D.	F	p
ค้าขาย	๖๓	๔.๑๕	๐.๕๐	๑.๖๓๖	๐.๑๘๑
รับจ้างทั่วไป	๘๙	๔.๐๐	๐.๔๙		
พนักงานโรงงาน	๕๕	๓.๙๖	๐.๖๐		
กรรมกร	๑๒๘	๔.๐๗	๐.๖๑		
รับใช้ในบ้าน	๔๘	๓.๙๘	๐.๕๐		

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอาชีพ ต่างกันมีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ใช้ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่ออธิบายสภาพปัญหา อุปสรรคต่อการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ประกอบกับข้อมูลการแสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในท้ายแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับความยากจนของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ความยากจน คือสภาพของการดำรงชีวิตของบุคคล ซึ่งมี รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และไม่สามารถบำบัดความต้องการทั้งร่างกายและจิตใจ จนเป็นเหตุให้ บุคคลนั้นมีสภาพเป็นอยู่ต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่สังคมวางไว้ ดังนั้น ความยากจนก็คือสภาวะที่มี ความขาดแคลนปัจจัยทางเศรษฐกิจที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น การขาดแคลนเงินตราที่จะนำมาใช้จ่ายใน ชีวิตประจำวัน

ปัญหาการขาดความเพียร ปัญหาการขาดความเพียรของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาสามารถอธิบายเป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดความเพียร แบ่งได้ดังนี้ (๑) ความอ่อนเพลีย (๒) ความต้องการความสุขสบาย (๓) ความกลัวความล้มเหลว (๔) การขาดแรงจูงใจ

ปัญหาการใช้จ่ายทรัพย์สินเกินฐานะ ปัญหาการใช้จ่ายทรัพย์สินเกินฐานะ คือใช้จ่ายเกินตัว สรุ่ยสร่าย ก่อหนี้สิน คือ ไม่รู้จักประมาณ ในการใช้จ่ายทรัพย์สินเพื่อดำรงชีพตามสมควรแก่ฐานะของตนเอง

บทที่ ๕

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างทีภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสริมสร้างทีภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และเสนอแนวทางการแก้ไขการเสริมสร้างทีภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๘๔ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ประกอบด้วย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนสถิติที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์วัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ สถิติแจกแจงแบบที่ชนิดที่เป็นอิสระจากกัน (t-dependent) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance: ANOVA) ถ้าปรากฏนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างทีภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีข้อสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป

ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๑ คน (ร้อยละ ๕๗.๖) และเพศหญิง จำนวน ๑๖๓ คน (ร้อยละ ๔๒.๔) ส่วนใหญ่มีอายุ ๒๖-๓๐ ปี จำนวน ๑๑๔ คน (ร้อยละ ๒๙.๘) รองลงมาคือ อายุ ๓๑-๓๕ ปี จำนวน ๖๗ คน (ร้อยละ ๑๗.๓) อายุ ๓๖-๔๐ ปี จำนวน ๖๐ คน (ร้อยละ ๑๕.๖) อายุ ๑๘-๒๕ ปีจำนวน ๕๙ คน (ร้อยละ ๑๕.๓) อายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๔๓ คน (ร้อยละ ๑๑.๒) และอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๑ คน (ร้อยละ ๑๐.๗) สถานภาพของครอบครัวส่วนใหญ่ สมรส จำนวน ๑๘๐ คน (ร้อยละ ๔๖.๔) รองลงมา คือ โสด

จำนวน ๗๘ คน (ร้อยละ ๒๐.๔) แยกกันอยู่ จำนวน ๖๑ คน (ร้อยละ ๑๕.๙ และหย่าร้าง จำนวน ๕๕ คน (ร้อยละ ๑๔.๓) ส่วนใหญ่มีอาชีพ กรรมกร จำนวน ๑๒๘ คน (ร้อยละ ๓๓.๒) รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน ๘๙ คน (ร้อยละ ๒๓.๓) ค้าขาย จำนวน ๖๓ คน (ร้อยละ ๑๖.๕) พนักงานโรงงาน จำนวน ๕๕ คน (ร้อยละ ๑๔.๔) และอาชีพอื่น ๆ จำนวน ๔๘ คน (ร้อยละ ๑๒.๖)

๕.๑.๒ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

ผลการศึกษาศึกษาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลศึกษาศึกษาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้วยสถิติพื้นฐาน คือค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมการแปลผลตามเกณฑ์ที่ได้กำหนด ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) การรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) และเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)

ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) พบว่า ส่วนใหญ่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมายและตั้งใจทำสุดความสามารถตน มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ที่ได้รับมอบหมายไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ และไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์ดลบันดาล

ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) พบว่า รักษาภาระหน้าที่ที่ทำงานหรือการเรียนไม่ให้เสื่อมเสีย รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้ และบริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล

ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) พบว่า คอยแนะนำพร่ำสอนตักเตือนไม่ทำให้ทำชั่ว เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้ ยกย่องและคนที่ควรสรรเสริญ เพื่อนเมื่อมีทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย เลือคบคนดีมีศีลธรรมและไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย

ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) พบว่า ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ และมีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้

ผลการศึกษา ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ใช้แรงงาน

ชาวกัมพูชาเพศชายส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าเพศหญิงทุกด้าน และพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการศึกษา ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ในด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) และด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษา ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ในด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) และด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพครอบครัว ต่างกัน มีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอาชีพต่างกันมีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) สูงกว่ากรรมกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) สูงกว่ากรรมกรและพนักงานโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการศึกษาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอาชีพต่างกันมีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาที่มีอาชีพ อื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) สูงกว่าพนักงานโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการศึกษาศึกษาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอาชีพต่างกันมีการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการศึกษาศึกษาการปัญหา อุปสรรค การเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ใช้ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่ออธิบายสภาพปัญหา อุปสรรคต่อการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ประกอบกับข้อมูลการแสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในท้ายแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๑. ความยากจนของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา สภาพของการดำรงชีวิตของบุคคล ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ความขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น การขาดแคลนเงินที่จะนำมาใช้จ่ายใน ชีวิตประจำวัน

๒. การขาดความเพียรของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา เป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการขาดความเพียร แบ่งได้ดังนี้ (๑) ความอ่อนเพลีย (๒) ความต้องการความสบาย (๓) ความกลัว ความล้มเหลว (๔) การขาดแรงจูงใจ

๓. การใช้จ่ายทรัพย์สินเกินฐานะ ใช้จ่ายเกินตัว สรุ่ยสุ่ย ก่อหนี้สิน คือ ไม่รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์สินเพื่อดำรงชีพตามสมควรแก่ฐานะของตนเอง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมายและตั้งใจทำสุดความสามารถตน มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ และไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาล ซึ่งสอดคล้องกับ **สุชีพ ปุญญานุภาพ** ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา” พบว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้แก้ความเสื่อมทางศีลธรรมโดยไม่มองข้ามปัญหาเศรษฐกิจ สอนให้แก้ความชั่วด้วยความดี และสอนให้แก้ที่ตัวเองก่อน เพราะปัญหาที่สำคัญยิ่งในชีวิตมนุษย์ คือ ปัญหาเศรษฐกิจที่ว่าทำอย่างไรจะมีที่อยู่ มีอาหารรับประทาน หรือการใช้จับจ่ายใช้สอยบำบัดความ ต้องการต่าง ๆ

เพราะจุดประสงค์ของเศรษฐกิจนั้นได้แก่การพยายามบำบัด หรือสนองความต้องการ ของมนุษย์ พระพุทธศาสนาได้เสนอหลักทางศีลธรรมที่เนื่องด้วยหลักเศรษฐกิจนี้เป็น ๒ ทางคือขั้นต่ำ หลักสนอง กับขั้นสูงหลักบำบัด หลักสนอง หมายถึงการสอนให้ตั้งเนื้อตั้งตัวให้ได้ในทางเศรษฐกิจ พยายามยกฐานะของตนให้สูงขึ้นด้วยความขยันหมั่นเพียรและวิธีการอื่น ๆ ส่วนหลักบำบัดนั้น หมายถึง การสอนให้รู้จักบรรเทาความต้องการชนิดรุนแรง ที่กลายเป็นความทะยานอยากอันก่อความทุกข์ให้คือถ้าจะมัวแต่หาทางสนองความอยากอย่างเดียว เพราะฉะนั้น จึงต้องมีหลักบำบัด หรือ บรรเทาความทะยานอยากให้น้อยลงโดยลำดับอันเป็นทางแก้ทุกข์

จากผลการศึกษาการเสริมสร้างที่ภูธธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาทรัพย์สิน (อารักขสัมปทา) พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา รู้จักรักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนไม่ให้เสื่อมเสีย รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้ และบริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพระมหาจุลศักดิ์ จีรวทนต์โน (รณน้อย) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธของปราชญ์อีสาน” พบว่า ปราชญ์อีสานได้คิดวิธีการในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรทางธรรมชาติ การนำองค์ความรู้ตามภูมิปัญญาพื้นบ้าน และการทดลองทำเกษตรแบบผสมผสานในโครงการเกษตรประณีต ๑ ไร่ เพื่อให้เกิดความพออยู่พอกินในครอบครัวก่อน แล้วขยายออกไปสู่ชุมชน และภูมิภาคต่อไป ปราชญ์อีสานที่เลือกศึกษาวิจัยได้ใช้หลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ โดยเริ่มจากใช้หลักเศรษฐกิจแบบพุทธ คือ ความรู้จักพอประมาณ (มัตตัญญูตา) เพื่อประโยชน์ ภายในทางจิตใจ ทางคุณธรรม ทางคุณภาพชีวิต ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุด ได้แก่ ความเป็นอิสระจากปัญหา และ ความทุกข์ของมวลมนุษย์ จุดเน้นคือ ต้องการยับยั้งความโลภของมนุษย์ ที่แสดงออกมาในรูปของการแข่งขัน ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งการเอาเปรียบ การกดขี่ข่มเหง การหลงใหลวัตถุนิยมเป็นบริโภคนิยม นำมูลค่าที่เป็นเงินตรามานำพาคคุณค่าของชีวิต ปราชญ์อีสานจึงได้นำหลักธรรม (ปัญญา) มาเป็นคุณค่าของชีวิตแทนเงินตรา

ด้านหลักพุทธธรรมที่ปราชญ์อีสานนำมาใช้ คือ อิทธิบาท ๔ ขรวาสธรรม ๔ สังคหัตถุ ๔ เป็นหลักในการทำงาน โดยเฉพาะในด้านการผลิต เพราะเป็นธรรมที่สอดคล้องกับการทำงาน ผลจากการที่ดำเนินตามหลักธรรมทำให้ปราชญ์อีสาน และสมาชิกสามารถอุ้มชูตัวเองได้ สามารถดำรงอยู่อย่างไม่เดือดร้อน มีพอกิน พอใช้ มีความสุขจากการทำงาน มีอาหารที่พอเพียง ทำให้ครอบครัวมีความสงบเป็นปกติสุข พ้นจากความเป็นหนี้สิน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดี พออยู่พอกินพอใช้ ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทาในการดำเนินชีวิต ดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินเป็นสัมมาอาชีวะก่อนเป็นเบื้องต้น จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การกินดี อยู่ดี วิธีการแนวคิดของปราชญ์อีสานเป็นแนวคิดที่มุ่งไปสู่ความยั่งยืน

ด้วยการรู้จักตนเอง ฟังตนเอง พอเพียง พอประมาณ ไม่โลภมาก ไม่ประมาท มีเหตุผลในการดำเนินชีวิต

จากผลการศึกษาการเสริมสร้างทิวทัศน์มิกัดลประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรดา) พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา คอยแนะนำพร่ำสอนตักเตือนไม่ให้ทำชั่ว เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้ ยกย่องและคนที่ควรสรรเสริญ เพื่อนเมื่อมีทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย เลือคบคนดีมีศีลธรรมและไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสียซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **พระมหาเกรียงไกร บัวจันอัด** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กัลยาณมิตรกับการบรรลุนิพพานในพุทธศาสนาเถรวาทและพุทธศาสนาเถรวาท ในด้านความเหมือนและความแตกต่าง” พบว่า ด้านความเหมือน พบในแง่ของความหมาย ประเภทและหน้าที่ของกัลยาณมิตร กล่าวคือ ด้านความหมาย กัลยาณมิตรหมายถึง บุคคลหรือสิ่งที่จะเกื้อกูล สนับสนุนส่งเสริม เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาชีวิต ในการบรรลุถึงจุดหมาย ในด้านประเภทและหน้าที่แบ่งเป็น ๒ ระดับ เช่นเดียวกัน ได้แก่ ระดับโลกียะ และระดับโลกุตระ โดยที่ระดับโลกียะประกอบด้วย บิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ ซึ่งจะเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริม สั่งสอน เป็นแบบอย่างที่ดี และส่วนระดับโลกุตระ ประกอบด้วย ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์สาวก ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนากาย ศีล จิต และปัญญา เพื่อการเป็นคนดีของสังคม เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี กระทั่งเข้าถึงเป้าหมายสูงสุดของศาสนา แต่ละนิกาย ในด้านความต่างนั้น พบในแง่ของอุดมคติและแนวทางการปฏิบัติธรรม การบรรลุนิพพาน และในความสำคัญของกัลยาณมิตรในเถรวาท มีเป้าหมายสูงสุดคือ พระนิพพาน และเป้าหมายในปัจจุบันคือ การเป็นกัลยาณมิตร ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์เองเท่านั้นที่จะทำให้ถึงการหลุดพ้นหรือบรรลุนิพพานได้ แต่ในมหายาน มีเป้าหมายสูงสุดคือ พุทธภูมิ เพื่อเข้าสู่แดนสุขาวดี โดยมีแนวคิดที่ว่าทุกสรรพสัตว์มีโพธิจิตที่จะบรรลุถึงพุทธภูมิได้เสมอกันหมดและมีแนวปฏิบัติโดยผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การสวดอ้อนวอน การฟังอำนาจบารมีพิเศษนอกเหนือวิสัยธรรมดาของมนุษย์

จากผลการศึกษาการเสริมสร้างทิวทัศน์มิกัดลประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) พบว่า ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ และมีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **พระครูโพธิธรรมานุกุล** (บรรเทา ชุตจัน) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำหลักทิวทัศน์มิกัดลประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน” พบว่า การนำหลักทิวทัศน์มิกัดลประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน มีทั้งหมด ๔ ข้อ คือ (๑) การนำหลักอริยสัจสี่มาแก้ปัญหาการขาดความเพียร

เมื่อจะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากความชัวนานาประการ สิ่งสำคัญก็คือการระมัด ระวังหรือสำรวมรักษา กาย วาจา ใจ แม้กระทั่งชีวิตของเรา ไม่ให้หลงไปตามกระแสวัตถุต่างๆ (๒) การนำหลักอารักขสัมปทามา แก้ปัญหาชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ อารักขสัมปทา คือการใช้เงินตามหลักธรรมะ คนรู้จักทำมาหา เลี้ยงชีพ คนที่จะเรียกได้ว่า รู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็น ใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ (๓) การนำหลักกัลยาณมิตรตามาแก้ปัญหาชีวิตการคบคนพาล ต้องมี กัลยาณมิตรที่ดี คือ มีผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหาและบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี, ความรู้จัก เลือกเสวนาบุคคลหรือเข้าร่วมหมุ่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถซึ่งจะช่วย แวดล้อม สนับสนุนชักจูง ชี้ช่องทาง เป็นแบบอย่างตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ ดำเนินก้าวหน้า ไปด้วยดีในการศึกษาอบรม การครองชีวิต การประกอบกิจการและธรรมปฏิบัติ, สิ่งแวดล้อมทาง สังคมที่ดี และ (๔) การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะ คือ การประหยัด เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เราจะมีชีวิตราบรื่นปกติสุขได้ก็ต่อจากรู้จักใช้เงินทองอย่าง ประหยัด ใช้แต่ในสิ่ง ที่จำเป็นแก่การครองชีพของเราพยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะก็บรายได้ของเรา เพราะว่าผู้ใช้จ่าย สรุ่ยสุ่ยใช้จ่ายเกินฐานะของตัวเองนั้นย่อมได้รับความเดือดร้อนทำให้ครอบครัว ได้รับความลำบาก เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์พยายามใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยศึกษาได้พบวายังมีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรจะได้รับการศึกษาเพิ่มเติมอีก ทั้งใน ด้านทางสังคมและทางดานการวิจัยดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะดานสังคมทั่วไป

๑) ในชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชนควรละเว้นการพูดเท็จ เพอเจอ สอเสียด และ หยาบคาย และเมื่อศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนาดีแล้วและเข้าใจดีแล้ว ควรลงมือ ปฏิบัติอย่าง จริงจังด้วย

๒) พุทธศาสนิกชนควรปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด เพราะ ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นคนนายนกยอนนานับถือ และพุทธศาสนิกชนต้องช่วยกันรักษาพระพุทธศาสนา ให มั่นคง เพราะเปนสถาบันหลักของสังคมไทยที่จะต้องมีชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

๓) พุทธศาสนิกชนควรศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และฝึกหัดสามารถ ไซ หลักเหตุผลในการคิดพิจารณาแนวคิดและวินิจฉัยได้อย่างถูกต้อง สามารถนำข้อมูลที่ไดจากการ วิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนของพระสงฆ์ที่ทำการสอนวิชา พระพุทธศาสนา เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดสถาบันทางสังคมไทย

๕.๓.๒ ขอเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- ปฏิบัติ
- ๑) ควรศึกษาในหลักพุทธธรรม ทางพระพุทธศาสนาที่สถาบันครอบครัว ควร
 - ๒) ควรศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมของคนในสังคมไทย เกี่ยวกับการปฏิบัติ
ตนตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา
 - ๓) ควรศึกษาหลักธรรมเรื่องพรหมวิหารธรรม กับการแก้ปัญหาครอบครัว
สังคมไทย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. ธมมปทฎฐกถา ฉฎฐฎ ภาโค. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย. ๒๕๓๒.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

คุณ โทจันทร์. พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: บิสนเนสฮาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕.

บุญมี แทนแก้ว. จริยศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรีนติ้งเฮ้าส์. ๒๕๓๙.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). คำวิต. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง, ๒๕๔๘.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). ธรรมนุญชีวิต: พุทธจริยธรรม เพื่อชีวิตที่ดีงาม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. กรุงเทพมหานคร: กองทุนอริยมรรค, ๒๕๔๕.

_____. ธรรมนุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๗.

_____. ชีวิตที่สมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘.

_____. ชีวิต การงาน หลักธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๕๑.

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). ชีวิตที่เป็นสุขยิ่งกว่าความสงบใจไม่มี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๑๒.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๔.

พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว). **คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด. ๒๕๔๗.

พระมหาวุฒิชัย (ว.วชิรเมธี). **ของขวัญอันยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทอมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๓.

พิสนุ พงศ์ศรี. **วิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทียมฝ่าการพิมพ์, ๒๕๔๙.

พุทธทาสภิกขุ. **คู่มือดับทุกข์ (ฉบับสมบูรณ์)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๓๐.

พุทธทาสภิกขุ. **ความสุขสามระดับ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ, ๒๕๔๒.

มนูญ มุขข์ประดิษฐ์. **ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

เมธาวิ อุดมธรรมมานุภาพและคณะ. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. ๒๕๔๙.

เรียม ศรีทอง. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๒).

สุชีพ ปุญญานุภาพ. วศิน อินทสระ และสุนทร ณ รังสี. **โลกของเรา**. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สัมพันธ์การพิมพ์, ๒๕๓๕).

_____. **คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.

สุวิทย์ รุ่งวิสัย. **ปัญหาสังคม**. เชียงใหม่: ดวงตะวันการพิมพ์. ๒๕๒๖.

สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

(๒) วิทยานิพนธ์:

ประสาทชัย สุขเจริญ. “ศึกษาการใช้หลักธรรมเพื่อการแก้ปัญหาความยากจน” **วิทยานิพนธ์ ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๘.

พระครูโพธิธรรมานุกูล (บวรเทา ชุตจัน). “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาเกรียงไกร บัวจันอัด. “การศึกษาเปรียบเทียบหลักคำสอนเรื่องกัลยาณมิตรกับการบรรลुरुธรรม
ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.

พระมหาจุลศักดิ์ จีรวทมน (รณน้อย). “แนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธของปราชญ์
อีสาน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระคำรณ รตนรสี (แห้วทู่). “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องความสุขในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับ ความสุข
ในสังคมไทยปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. (บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พระมหาปรีชาพล ตียนันท์. “การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ในการใช้หลักพุทธธรรมให้
คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาชีวิตแก่ศาสนิกชนในสังคมปัจจุบัน: ศึกษาเฉพาะกรณีพระสงฆ์ที่
อยู่ในกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**. (บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๕.

พระมหาประพันธ์ ศุภษร. “ความสำคัญของบุคลิกภาพของพระพุทธเจ้าต่อความสำเร็จในการเผยแผ่
พระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. (บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

นันทวรรณ แดงน้อย. “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการบริโภคมาใช้ใน สังคมไทย
ปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๕๒.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

กรมการจัดหางาน. สถิติแรงงานต่างด้าว [https://www.thairath.co.th/content/ ๑๒](https://www.thairath.co.th/content/๑๒) สิงหาคม
๒๕๖๐.

๒. ภาษาอังกฤษ

(1) Book:

Cronbach. Lee J. **Essentials of psychological testing** (4 th ed.). New York: Harper &
Row. 1971.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาใน
เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง: ๑. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๒. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม ข้อมูลที่ท่านได้กรอกในแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัย

พระเจือง ปวีตตปณโณ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

แบบสอบถาม

เรื่อง การเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชา
ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง : โปรดเติมคำลงในช่องว่าง หรือ ทำเครื่องหมาย (✓) ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

๑. เพศ.....

() ๑. ชาย

() ๒. หญิง

๒. อายุ ปี

() ๑. ๑๘-๒๕ ปี

() ๒. ๒๖-๓๐ ปี

() ๓. ๓๑-๓๕ ปี

() ๔. ๓๖-๔๐ ปี

() ๕. ๔๑-๕๐ ปี

() ๖. ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. สถานภาพครอบครัว

() ๑. โสด

() ๒. สมรส

() ๓. แยกกันอยู่

() ๔. หย่าร้าง

๔. อาชีพ

() ๑. ค้าขาย

() ๒. รับจ้างทั่วไป

() ๓. พนักงานโรงงาน

() ๔. กรรมกร

() ๕. อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างทัศนคติตลประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้
แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและ
สมบูรณ์ที่สุด

การเสริมสร้างทัศนคติตลประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้ แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร	การเสริมสร้าง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕	๔	๓	๒	๑
ด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)					
๑. มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน					
๒. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา					
๓. มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
๔. ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถตน					
๕. ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์ลบันดาล					
๖. ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ					
ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา)					
๑. รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้					
๒. บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล					
๓. รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย					
๔. รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนไม่ให้เสื่อมเสีย					
๕. เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย					
๖. รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ					
ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา)					
๑. เลือกคบคนดีมีศีลธรรม					
๒. เพื่อนเมื่อมีทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย					
๓. ยกย่องและคนที่ควรสรรเสริญ					
๔. ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย					

๕. เวลาเดือนร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้					
๖. คอยแนะนำพร่ำสอนตักเตือนไม่ทำให้ทำชั่ว					
ด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)					
๑. ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้					
๒. ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง					
๓. ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปเหมาะสมพอดี					
๔. เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า					
๕. มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้					
๖. ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะการเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาว
กัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอเจริญพร ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

พระเชื้อง ปวิตตปญญโ
 นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตบ่านีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

របៀបសំណួរសួរឆ្លើយដើម្បីការស្រាវជ្រាវ

កម្មវត្ថុ: ការពង្រឹងនូវ ទិដ្ឋភាពដ៏ជ្រាលជ្រៅនៃប្រយោជន៍ដើម្បីបន្តការប្រកបដីវិធានរបស់ប្រជាពលករខ្មែរមកធ្វើការ
នូវប្រទេសថៃ ខេត្ត (បាងរាក) ក្រុងថេបមហានគរ

ការពន្យល់ : ១. របៀបសំណួរសួរឆ្លើយនេះ មានគោលបំណងដើម្បី
រួមបញ្ចូលទិន្នន័យទាក់ទងជាមួយនឹងការបំពេញបន្ថែមនូវទិដ្ឋភាពដ៏ជ្រាលជ្រៅនៃ
បន្តការប្រកបដីវិធានរបស់ប្រជាពលករខ្មែរមកធ្វើការនូវប្រទេសថៃ ខេត្ត (បាងរាក)

ក្រុងថេបមហានគរ របៀបសំណួរសួរឆ្លើយ នេះ

បែងចែកចេញជា ៣ ចំណុចដូចតទៅ នេះ

ចំណុចទី ១ ទិន្នន័យទាក់ទងជាមួយនឹងស្ថានភាពដែលអ្នកត្រូវឆ្លើយនូវ សំណួរ

ចំណុចទី ២ របៀបសំណួរសួរឆ្លើយនេះ មានគោលបំណងដើម្បីរួម

ទិន្នន័យទាក់ទងជាមួយនឹងការពង្រឹងនូវទិដ្ឋភាពដ៏ជ្រាលជ្រៅនៃប្រយោជន៍ដើម្បីបន្តការប្រកបដីវិធានរបស់ប្រជាពលករ
ខ្មែរមកធ្វើការនូវប្រទេសថៃខេត្ត(បាងរាក)ក្រុងថេបមហានគរ

ចំណុចទី៣ ការសំនើរណែនាំទាក់ទងជាមួយនឹងការបំពេញបន្ថែមនូវទិដ្ឋភាពដ៏ជ្រាលជ្រៅនៃ

បន្តការប្រកបដីវិធានរបស់ប្រជាពលករខ្មែរមកធ្វើការនូវប្រទេសថៃ ខេត្ត (បាងរាក ក្រុងថេបមហានគរ

២ របៀបសំណួរសួរឆ្លើយនេះ ផ្តើមធ្វើឡើងដើម្បីការសិក្សាវិធីខាងពុទ្ធសាសន៍មហាបណ្ឌិត

សាខាវិជ្ជាព្រះពុទ្ធសាសនា មហាវិទ្យាល័យមហាចូឡាឡុងកនរាជ្យវិទ្យាល័យ

សាខាបាលីសិក្សាពុទ្ធសាសនា នគរបឋម(Nakhon Pathom) ជាភាសាថៃ

ទិន្នន័យដែលអ្នកបានបំពេញក្នុងបែបបទនេះអ្នកវិជ្ជាជីវៈនឹងរក្សាដោយគ្មានការសម្ងាត់របៀបសំណួរ

សួរឆ្លើយនេះ នឹងមិនមានផលប៉ះពាល់ដល់អ្នកដោយប្រការណាមួយឡើយ។

អ្នកស្រាវជ្រាវ

ភិក្ខុ: ជឿង បរិត្តប្បញ្ញោ

និស្សិតថ្នាក់អនុបណ្ឌិតផ្នែកខាងព្រះពុទ្ធសាសនា

មហាវិទ្យាល័យមហាចូឡាឡុងកនរាជ្យវិទ្យាល័យ

សាខាបាលីពុទ្ធសាសនា នគរបឋម (ខែត្តnakhon pathom)

របៀបសំណួរសួរឆ្លើយ

កម្មវត្ថុ ការពង្រឹងនូវទិដ្ឋភាពផ្នែកប្រយោជន៍ដើម្បីបន្តការប្រកបដោយជោគជ័យរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមកធ្វើការ ប្រទេសថៃ
ខេត្ត (បាងកក) ក្រុងថេបមហានគរ

ការពន្យល់ : សូមមេត្តាបំពេញពាក្យតាមបន្ទាត់រួចអាចប្រើសញ្ញាគូស✓របស់ អ៊ុំ, ពូ, មីង, បង, ប្អូនអោយ
ត្រូវទៅតាមសេចក្តីពិតជាទីបំផុត

ចំណុច ទី ១ ទិន្នន័យទាក់ទងជាមួយនឹងស្ថានភាពដែលអ្នកត្រូវឆ្លើយនូវ សំណួរ

១. ភេទ.....

- () ១. ប្រុស
- () ២. ស្រី

២. អាយុ ឆ្នាំ

- () ១. ១៨-២៥ ឆ្នាំ
- () ២. ២៦-៣០ ឆ្នាំ
- () ៣. ៣១-៣៥ ឆ្នាំ
- () ៤. ៣៦-៤០ ឆ្នាំ
- () ៥. ៤១-៥០ ឆ្នាំ
- () ៦. ៥១ ឆ្នាំ ឡើងទៅ

៣. ស្ថានភាពត្រូវសារ

- () ១. នៅលើវ
- () ២. រៀបការ
- () ៣. បំបែកគ្នានៅ
- () ៤. លែងលះគ្នា
- ផ្សេង ៗ ទៀត (បញ្ជាក់).....

៤. អាជីព

- () ១. ការផ្សព្វផ្សារ
- () ២. ទទួលការងារទូទៅ
- () ៣. បុគ្គលិករោងចក្រ
- () ៤. កម្មករ
- () ៥ . (បញ្ជាក់).....
- ()

ចំណុចទី ២ : របៀបសួរឆ្លើយទាក់ទងជាមួយនឹងការពង្រឹងនូវទិដ្ឋភាពដ្ឋប្រយោជន៍ដើម្បី

បន្តការប្រកបដីវិតរបស់ប្រជាពលករខ្មែរមកធ្វើការនៅ ប្រទេសថៃ

ខេត្ត (បាងរ៉ាក) ក្រុងថេបមហានគរ

ការពន្យល់ : សូមមេត្តាប្រើសញ្ញាគូស✓ របស់ អ៊ុំ, ពូ, មីង, បង, ប្អូនអោយត្រូវទៅតាមសេចក្តីពិតជាទី
បំផុត

ការពង្រឹងនូវទិដ្ឋភាពដ្ឋប្រយោជន៍ដើម្បី បន្តការប្រកបដីវិតរបស់ប្រជាពលករខ្មែរ មកធ្វើការនៅ ប្រទេសថៃ ខេត្ត (បាងរ៉ាក) ក្រុងថេបមហានគរ	សេចក្តីយល់ឃើញ				
	ល្អបំផុត	ល្អណាស់	ល្អម្យ៉ាង	ល្អតិច	ល្អតិចបំផុត
	៥	៤	៣	២	១
១. បានដល់ភាពជាអ្នកឧស្សាហ៍ប្រកបការងារ (ឧដ្ឋានសម្បទា)។					
១.មានការព្យាយាមក្នុងការប្រកបកិច្ចការងារ ។					
២.មានការស្វែងយល់អំពីចំណេះដឹងថ្មីៗគ្រប់ពេលវេលា។					
៣.មានការទទួលខុសត្រូវនូវការងារនឹងភារះនាទីដែលបានទទួល។					
៤. ធ្វើការគ្រប់យ៉ាង មានគោលដៅនឹងតាំងចិត្តធ្វើឲ្យអស់ពីចិត្ត។					
៥. មិនរង់ចាំរក្សាស័កសិទ្ធិដែលជាសប្បុរសធម៌។					
៦. មិនរាថយក្រោយចំពោះឧបសគ្គមួយណាឡើយ។					
២. ដល់ព្រមដោយការរក្សាទ្រព្យ (អារក្ខសម្បទា)។					
២១. ចេះថែរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិមាស់ប្រាក់ដែលរកបានមក។					
២២. បំពេញនូវតម្រូវការចាយវាយដោយមានហេតុផល។					
២៣. ចេះរក្សានូវទ្រព្យប្រកបសន្សំបន្តិចបន្តួច។					

២៤. រក្សាការនាទីការងារឬការរៀនសូត្រមិនឲ្យសាបសូន្យ។					
២៥. ចេះរក្សាទុកនូវរបស់ឲ្យគង់វង្សឃ្លាតចាកអំពីភ័យអន្តរាយ ។					
២៦. ចេះរក្សាថ្នាក់ថ្នូរនូវវត្ថុសម្ភារៈប្រើប្រាស់ផ្សេង ៗ ។					
៣. ស្វែងរកមនុស្សល្អជាមិត្ត (កល្យាណមិត្ត) ។					
៣១. ជ្រើសរើសមនុស្សល្អមានសីលធម៌។					
៣២. ពេលមិត្តមានទុក្ខក៏ទុក្ខជាមួយគ្នាមានសុខក៏សុខជាមួយគ្នា។					
៣៣. លើកស្ទួយនូវមនុស្សដែលគួរសរសើរ ។					
៣៤. មិនសេពគប់នូវមនុស្សដែលនាំមកនូវក្តីវិនាស ។					
៣៥. ពេលមានទុក្ខអាចជាទីពឹងអាស្រ័យបាន។					
៣៦. តែងតែណែនាំពន្យល់ដាស់តឿនមិនឲ្យធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ ។					
៤. ការចិញ្ចឹមសមណ្ឌមតាមលទ្ធភាពដែលខ្លួនមាន។ (សម្មាជីវិតា)					
៤១. ការចាយខាងអាហារ,ខោអាវ,តុបតែងផ្ទះតាមទ្រព្យខ្លួនមាន។					
៤២. ប្រើទ្រព្យទៅជាប្រយោជន៍នៃការចិញ្ចឹមជីវិតដ៏ត្រឹមត្រូវ ។					
៤៣. គ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យប្រព័ន្ធនៅសមរម្យល្មម ។					
៤៤. រក្សាការសន្សំទ្រព្យទុកដើម្បីប្រយោជន៍តទៅថ្ងៃមុខ ។					
៤៥. មានសេចក្តីសុខតាមកម្លាំងទ្រព្យដែលខ្លួនរកបានមក ។					
៤៦. ធ្វើការប្រកបមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិតប្រព័ន្ធដោយធម៌ ។					

**ចំណុចទី ៣ : ការផ្តល់យោបល់ការពង្រឹងនូវទិដ្ឋភាពដ្ឋប្រយោជន៍ដើម្បី
បន្តការប្រកបដីវិភារបស់ប្រជាពលករខ្មែរមកធ្វើការនៅ ប្រទេសថៃ
ខេត្ត (បាងកក) ក្រុងថេបមហានគរ។**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ចំរើនពរ អរគុណដល់ញាតិញាម អុំ, ពូ, មីង, បង, ប្អូនដែលបានចូលរួមចំណែកក្នុងការឆ្លើយសំនួរ

ភិក្ខុ: ធៀង បរិត្តប្បញ្ញោ
និស្សិតថ្នាក់អនុបណ្ឌិតផ្នែកខាងព្រះពុទ្ធសាសនា
មហាវិទ្យាល័យមហាចូឡាឡុងកនរាជ្យវិទ្យាល័យ
សាខាបាលីពុទ្ធយោស នគរបឋម (ខេត្ត nakhon pathom)។

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability Analysis) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การเสริมสร้างทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงาน
ชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ข้อ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
S01	154.4333	99.0816	.6821	.8997
S02	154.5667	101.4264	.7365	.8994
S03	154.3667	106.9989	.3944	.9048
S04	154.3667	106.8609	.4064	.9047
S05	154.3667	104.3092	.4788	.9036
S06	154.4333	106.7368	.3812	.9050
S07	154.5667	103.4264	.5845	.9019
S08	154.4333	107.902	.3238	.9057
S09	154.4333	110.6678	.0839	.0988
S10	154.5333	105.6368	.4989	.9034
S11	154.2000	110.9241	.0749	.9085
S12	154.3333	105.6782	.5069	.9033
S13	153.6000	102.7310	.6524	.9008
S14	154.4000	105.3517	.4876	.9035
S15	154.3667	100.5161	.6576	.9003
S16	154.5667	108.3230	.2800	.9063
S17	154.1333	104.6713	.6248	.9018
S18	154.4000	107.5586	.3495	.9054
S19	154.1667	107.8678	.3274	.9057
S20	154.4667	109.2920	.2431	.9066

ข้อ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
S21	154.5667	103.7023	.6168	.9015
S22	154.2667	106.5471	.4311	.9043
S23	154.4667	105.8437	.4605	.9039
S24	154.4667	109.4299	.1950	.9074
S25	154.2667	105.2368	.5456	.9028
S26	153.3667	108.6540	.2930	.9061
S27	154.3667	102.5161	.7139	.9001
S28	154.5667	106.1885	.4322	.9043
S29	154.5000	102.4655	.6331	.9010
S30	154.2333	110.1851	.1216	.9084

Reliability Coefficients	
N of Cases =	30.0
N of items =	30
Alpha =	.9066

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)
เรื่อง การเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงาน
ชาวกัมพูชา ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

การเสริมสร้างทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล	
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	IOC	รวม
๑. ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)							
๑. มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถตน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์ดลบันดาล	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา)							
๑. รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนไม่ให้เสื่อมเสีย	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้

การเสริมสร้างทัศนคติที่มีกตประโยชน์ต่อการ ดำเนินชีวิตของผู้ใช้แรงงานชาวกัมพูชาใน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล	
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	IOC	รวม
๓. คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตร)							
๑. เลือกคบคนดีมีศีลธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. เพื่อนเมื่อมีทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ยกย่องและคนที่ควรสรรเสริญ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. คอยแนะนำพร่ำสอนตักเตือนไม่ให้อำนาจ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)							
๑. ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลัง ทรัพย์ที่หามาได้	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่าง ถูกต้อง	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปเหมาะสมพอดี	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในภาย ภาคหน้า	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

๑. พระราชรัตนมุนี, ผศ.ดร.

ปธ. ๘, พธ.บ (บาลีพุทธศาสตร์),
พธ.ม. (บาลี), พธ.ด. (บาลีพุทธศาสตร์)
อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

๒. พระครูพิพิธวรกิจจานุการ

ศน.บ.(ศาสนาและปรัชญา), M.A. (Pali & Buddhist
Studies), Ph.D. (Pali & Buddhist Studies)
อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

๒. ผศ.ดร. วิโรจน์ คุ่มครอง

ปธ.๘, พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

๔. ดร. ไพเราะ มากเจริญ

ร.บ. (รัฐศาสตร์), นท.ม. (นิเทศศาสตร์), ศศ.ม. (พุทธ
ศาสนศึกษา), พธ.ด (พระพุทธศาสนา)
อาจารย์ประจำวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

๕. ดร. ศุภกฤต เดชะนามเมือง

นธ.เอก, ปธ.๓, พธ.บ.(ภาษาอังกฤษ), พบ.ม. (พัฒน
สังคม), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
นักวิจัยประจำโครงการ ศูนย์วิจัยการปฏิรูประบบราชการ
และการประเมินผลโครงการภาครัฐ
สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : พระ เชื้อง ปวิตตปณโณ (ลิว)
Ven. Thuong Pavittapanno (Lieu)
- ว/ด/ป เกิด** : วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕
- สถานที่เกิด** : บ้านเลขที่ ๑๐๙ หมู่ ๑ บ้าน กวตริง (Cau Trang) ตำบลผู้หมี (Phu My)
อำเภอหมีตู (My Tu) จังหวัด ชักตริง(Soc Trang)
ประเทศ เวียดนาม (Viet Nam)
- การศึกษา**
- : มีธยมศึกษาตอนปลาย จาก Bubbhist Dee Kror Hom High school
จังหวัดตราวิญ (Tra Vinh) ประเทศเวียดนาม (Viet Nam)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชา ภาษาต่างประเทศ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
- : นักธรรมชั้นตรี วัดเก่าบ้านแค ตำบลคำขวาง อำเภอวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี
- อุปสมบท** : วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ. ศ ๒๕๕๗ ณ วัดปางสำริท (Wat Peangsomrith)
ตำบล อานหีบ (An Hiep) อำเภอเจ้าทัน (Chau Thanh)
จังหวัดชักตริง (Soc Trang) ประเทศเวียดนาม (Viet Nam)
- ปีที่เข้าศึกษา** : พ.ศ. ๒๕๕๙
- ปีที่สำเร็จการศึกษา** : พ.ศ. ๒๕๖๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : วัดวรจรรยาवास แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร
- เบอร์โทรศัพท์** : 0620456313
- E mail** : Luckyboy everyday 12 @ gmail.com